GÖZE TAKILANLAR I

Cihetsiz Sesler

Abdullah Aymaz

CİHETSİZ SESLER

Abdullah AYMAZ

Cihetsiz Sesler

Abdullah Aymaz

CİHETSİZ SESLER
(Göze Takılanlar-1)

Editör
Ömer ÇETİNKAYA

Görsel Yönetmen
Engin ÇİFTÇİ

Kapak
İhsan DEMİRHAN

Sayfa Düzeni
Mehmet SÜM

ISBN
975-278-203-5

Yayın Numarası
451

Basım Yeri ve Yılı
Çağlayan Matbaası / İZMİR Tel: (0232) 252 20 96
Ocak 2007

Genel Dağıtım
Gökkuşağı Pazarlama ve Dağıtım
Merkez Mah. Soğuksu Cad. No: 31
Tek-Er İş Merkezi Mahmutbey/İSTANBUL
Tel: (0212) 410 50 00 Faks: (0212) 444 85 96

Işık Yayınları
Emniyet Mahallesi Huzur Sokak No: 5
34676 Üsküdar/İSTANBUL
Tel: (0216) 522 09 99 Faks: (0216) 328 35 89
www.isikyayinlari.com

İÇİNDEKİLER

Birinci Bölüm

DİN VE SOSYOLOJİ

İkinci Bölüm

DEĞİŞEN HAYATLAR

Üçüncü Bölüm

BİLİM - HİKMET - SAĞLIK

Dördüncü Bölüm

SONSUZ MUCİZEDEN İLHAMLA

Beşinci Bölüm

DÜNDEN BUGÜNE

Altıncı Bölüm

GEZİ NOTLARI

Birinci Bölüm

DİN VE SOSYOLOJİ

2000 YILININ EN MÜSTESNA ŞAHSİYETİ

Michael H. Hart isimli araştırmacı 1978 yılında “The 100” isimli eserinde son bin yıla damgasını vuran yüz kişi seçmiş ve kendisi bir Müslüman olmamasına rağmen en başa Hz. Muhammed Aleyhisselam’ı koymuştu. Hart, daha sonra kitabında bazı değişiklikler yaparak 1992’de yeni şekliyle kitabını piyasaya arz etmiş ve giriş kısmına şunları yazmıştı: “Bizler, bilhassa bulunduğumuz dönemlerdeki siyasî liderleri, dev adamlar gibi görürüz. Ancak bir zaman sonra veya ölümlerinin ardından bu kişiler unutulup gider. İlk kitabımda ben de böyle bir hataya düşmüştüm. Ancak ikinci kitabımda, sadece kendi dönemime değil, sonraki zamanlara da damgasını vurmuş şahsiyetleri ele alarak değerlendirmeye başladım. En tesirli insanları seçmemde şahsiyetin büyüklüğünü değil, topluma bilhassa dünya hayatına olan tesirini, bıraktığı izleri ölçü aldım. Neticede böyle bir özelliğin en fazla Hz. Muhammed’de *(sallallahu aleyhi ve sellem)* bulunduğunu gördüm. Bazıları bu tercihimi tartışmaya açtılar. Ancak bence, Hz. Muhammed, tarihte, hem dinî hem de siyasî alanda en belirgin izleri bırakan şahsiyettir. Mesela, Hz. İsa’nın her iki konuda da o kadar belirgin bir rolü olmamıştır.”

Michael H. Hart’ın yüz kişilik listesinin ilk onuna girenler sırayla şöyle: 1- Hz. Muhammed *(sallallahu aleyhi ve sellem)*, 2- Isaac Newton, 3- Hz. İsa, 4-Buda, 5-Konfüçyüs, 6- Paulos, 7- Tsai Lun, 8- Johannes Gutenberg, 9- Kristof Kolomb, 10- Albert Einstein.

Hz. Muhammed Aleyhisselam’ın getirmiş olduğu ilahî mesajın gelecek asırların da dikkatini çekeceği kesin. Orijinalliğini asla kaybetmeyen, Kur’ân’ın karşısına hiçbir rakibin çıkamadı-

ğını müşahede ediyoruz. O öyle nuranî bir şeceredir ki: "Bütün peygamberler, hayattar kökleri; bütün evliya, taravettar (ter ü taze) meyveleridir. Ki, her bir davasını, mucizelerine dayanan bütün peygamberler ve kerametlerine itimad eden bütün evliya tasdik edip imza ediyorlar... Zira Hz. Muhammed Aleyhisselam, 'Lâ ilâhe illallah' der, dava eder. Bütün sağ ve sol, yani geçmiş ve gelecek zamanlarda saf tutan o nuranî zâkirler, aynı kelimeyi tekrar ederek, icma ile manen 'Doğru söyledin ve hakkı konuştun.' derler." *(Bkz. 19. Söz)*

"Bütün bülbüllerin en efdali, en eşrefi, en münevveri, en bâhiri, en azizi, en kerimi, sesçe en yüksek, vasıfça en parlak, zikirce en etemm, şükürce en umumî, mahiyetçe en ekmel ve suretçe en güzel, kâinat bostanında, arz ve semavatın bütün mevcudatını lâtif seci'leriyle, leziz nağmeleriyle, ulvi tesbihatıyla vecde ve cezbeye getiren, insanlığın şanlı andelibi ve Ademoğlunun Kur'ân sahibi bülbülü Muhammed Aleyhisselam'dır." *(Bkz. 24. Söz).*

"Biz, seni ancak bütün insanlara müjdeleyici ve uyarıcı olarak gönderdik. Fakat insanların çoğu bilmezler." *(Sebe, 28)* "Biz seni ancak bütün âlemlere rahmet olarak gönderdik." *(Enbiya, 107)*

"Bir mirac-ı kerametle melekler, gördüler elhak ki, müsellem bir nübüvvette muazzam bir velâyet var. O parlak zat, Burak'a binmiş de berk olmuş. Kamervârî serâser, âlem-i nuru da görmüştür. Şu şehadet âleminde münteşir insanlara, hissî büyük bir mucize nasıl ki, 'inşakka'l-kamer'dir. Bu miracdır, âlem-i ervahdaki sakinlere en büyük bir mucize ki, 'Subhanellezi' esrâ'dır." *(Bkz. Lemeat)*

Yücelerin, yerlere ve göklere müjdeleyerek gönderdiği Hz. Muhammed Aleyhisselâm'ın, insanlar içinde zirveyi tutmasından daha normal ne olabilir? Onun getirdiği mukaddes mesaj ve yaşadığı hayat-ı seniyye bütün insanlığa hatta ruhanîler ve meleklere de en çok tesir eden bir özellikte olacaktır. "Fakat insanların çoğu bilmezler." gerçeğine karşı onu sevdiğini iddia eden bizlere de çok şeyin düştüğü ortadadır. Dünyaya damgasını vuran 100 şahsiyet içinde en müessir bir zatın ümmeti olmanın sevinci kadar mesuliyetinin derinliği ve enginliği de bizleri düşündürmelidir...

ALMANYA'DA ASKER OLANLAR

Frankfurter Algemeine Zeitung gazetesinin 29 Aralık 1999 tarihli nüshasında Wolfgang Günter Lerch, önümüzdeki yıllarda Alman ordusunda gittikçe çoğalan Müslüman askerlerin problemlerini ele alarak muhtemel gelişmeler üzerine fikir yürütüyor. Pek yakın gelecekte de sayıları artacak olan Müslümanların, askerlerin başına pekâlâ imam olabileceklerini söylüyor: Henüz sayıları az, fakat yeni vatandaşlık yasasıyla yakında sayıları hızla artabilir. Şimdilik birkaç yüz Alman vatandaşı Müslüman hizmet veriyor federal orduda (1997'de sayıları 400'dü). Bu küçük topluluktan Müslüman er ve paralı askerlerin oluşturduğu hatırı sayılır bir grubun meydana gelmesi, eğer federal orduda herhangi bir değişiklik olmazsa kaçınılmazdır. Daha şimdiden bazı kantinlerde Peygamber Hz. Muhammed'in doğum günü ve Ramazan gibi kutsal gün ve aylarda onların da isteklerinin dikkate alındığı ve İslamî kurallara uygun yemekler sunulduğu görülmektedir.

Almanya önümüzdeki yıllarda değişecektir. Mesela önceden ABD'nin Müslüman vatandaşlarla yaşadığı tecrübeleri, Almanya da yaşayacaktır. Şimdiye kadar her iki kesimdeki birçok eksik ve boşluk, birbirleriyle olan ilişkilerde de kendini gösteriyor. Son otuz yılda çok kültürlülük, insan istese de istemese de, federal orduda şiddetle bastırılmıştır.

Dünyaca meşhur Macar şarkiyatçı ve Tuna monarşisinin bir vatandaşı olan Ignaz Goldziher (1850-1923), Avusturyalıların 1878'de Bosna-Hersek'i işgal ettiği ve 1908'de de ilhak ettiğinde,

Avusturya-Macaristan yönetiminin danışmanı sıfatıyla etkili olmuştu. Bu, Müslüman Boşnak ve Herseklilerin Avusturya ordusunda hizmet etmelerine sebep oldu. Onlara ibadet yerleri açma ve inançlarını yaşama hususunda diğer imkânları sağladılar. Kral Franz Joseph'in ordusundaki Boşnak Müslümanlar için Goldziher, meşhur eseri "Arap Edebiyatından Kısa Hikâyeler" kitabını yazdı.

Federal ordu da, yakın bir zamanda Katolik ve Protestan papazların yanı sıra imam istihdam edecek mi? Olmaması için bir sebep yok. Müslümanlar ibadetlerini yalnız yapabilirler, yapıyorlar da zaten. Duanın yanı sıra cemaat olarak da kılınan namaz onlar için bir vecibe. Bunun için federal ordunun bazı cami veya ibadethanelere ihtiyacı var mı? İsteyen Müslümanların ibadetlerini yapabilecekleri bir yer bulmaları o kadar da zor değil. Bu tür yerler zaten uzun süreden beri birçok işletmede bulunmaktadır. İslam'da ruhban sınıfı yok. İmamlar, insanla Allah arasında bir aracı değil. En azından ideal olarak olması gereken bu. Sadece bilgili Müslümanlar, özellikle cemaatle yapılan ibadetleri organize ederler. İbadetin sağlıklı olması için çalışırlar. Aslında İslam'da bu konuda bilgisi olan herkes imam olabilir. Zaten genel olarak da bu böyle. Namazın gidişatını bilen yeteri kadar er olduktan sonra pek problem kalmaz. Bunun dışında İslâmî bilgilerin anlatıldığı ilmihal de her yerden temin edilebilir. Federal orduda hizmet gören Müslümanların sayısı belli bir yüzdeye ulaştığında, Müslümanların da dinî ihtiyaçlarını giderecek profesyonel elemanlar düşünülmelidir. Bu temel problem genel olarak Almanya'daki İslam'ın belirsiz konumuyla ilgilidir ve bu sebeple de çözümü kolay olmayacaktır. Bu potansiyel erlerin bir bölümü, Batı dünyasının etkisi altında kalarak dindarlığın arka plana itildiği ailelerden gelmektedir. Fakat anayasanın garanti altına aldığı dinî hak ve özgürlüklerinin korunmasını isteyenlerin durumu ne olacak? Federal ordunun, dinî ihtiyacın giderilmesi için bir Türk veya Faslı imamı istihdam etmeyi düşünmesi

bile mümkün görünmemektedir. Hamburg'daki Federal ordu akademisinde İslam konusu birçok defa işlendi.

Kültür felsefecisi Egon Friedell, "Kültür problemlerle doludur." der. Almanya'nın, yakında ordusundaki Müslümanlara, şu anda kısıtlayarak vermekten kaçındığı desteği cömertçe vereceği tahmin ediliyor.

İnsan haklarının daha öne çıkacağı yakın gelecekte daha rahat günler ümitle beklenmektedir. İnsan eksenli bir medeniyette elbette bütün insanlar gibi Müslümanlar da yerlerini alacaklardır.

HAKLAR KONUSUNDA HASSASİYET

ABD'nin kuruluşunda, atılımcı ruha sahip insanların rolü büyüktür. Anayasasında da insan hakları ve inanç özgürlükleri ön plandadır. Hatta bir gün devlete diktatör bir güç hâkim olmasın; eğer olursa, halk bu belayı başından atabilsin diye halka silah bulundurma ve taşıma hakkı verilmiştir. Bir zamanlar "Buraya domuz ve zenci giremez." yahut "Buraya köpek ve Yahudi giremez." şeklindeki yazı ve levhalarla insan onurunu kırıcı kötü tutum ve davranışlara karşı kanunlar yapılmıştır. Eğer sırf zenci olduğu için ayrımcılık yapılıp bina kiraya verilmemiş ve bu da belgelenmişse, mahkemeler milyon dolarlar kıymetinde tazminat cezalarına hükmetmişlerdir. ADL gibi teşkilatlar da bilhassa Yahudilere karşı uygulanacak ayrımcı tutum ve tavırlara karşı çok büyük mücadeleler vermişlerdir. Irk, din ve renk hatta cinsiyet ayrımcılıklarına karşı çok ağır kanunlar çıkartılmasına ve büyük cezalar verilmesine rağmen maalesef bazı yerlerde bazı yetkililer birtakım yanlışlıkları bugün de sürdürmektedir.

Elime geçen ve 3 Ocak 2000 tarihini taşıyan bir yazıda, CAIR (Amerikan-İslamî Münasebetler Konseyi)'in halkı, kanunî güçlerin yanlış uygulamalarına karşı uyanık olmaya çağırdığını okudum. Müslümanlara ulaştırdıkları yazıda, mahallî veya ulusal güçlerin Müslümanlara, kanunsuz olarak, gözdağı vermek için uygunsuz şekilde, bazı ev ziyaretleri yaptıkları hatırlatılarak "Bize, durumu hemen rapor edin." deniliyor. Bunun sebebi de, son günlerde FBI ve diğer kurumlardan bazı görevlilerin birkaç büyük şehirde "knock and talk" denilen çatkapı sistemiyle bazı Müslümanları sorgulamaları. Operasyona hedef olanlardan bir

kısmı durumu CAIR'e bildirmiş. CAIR'in yazısında deniliyor ki: "Amerikalı Müslümanlar, kanunî güçleri destekleyip, her türlü terör olayını da kınamaktadır. Ayrıca vatandaşlık haklarına da değer vermektedirler. Bu hakların anayasa tarafından geçerliliği politik yönden de aktif şekilde devam etmekte, değişik inanç ve görüşler halen korunmaktadır. FBI ve INS'ın ziyaretleri bilgi toplama metotları yönünden uygundur. Ancak bazılarının, gözdağı verme, sebepsiz tutuklama ve toplum çapında silme gayretleri uygun değildir. Daha önce biz CAIR olarak, mahallî ve ulusal FBI yetkilileriyle görüşüp Amerikan Müslümanları üzerine yapılan hedef gösterme ile ilgili endişelerimizi bildirmiştik. Lütfen aşağıdaki formu doldurup fax veya e-mail ile CAIR'a ulaştırın. Bu bilgiler, kanunî işlemler için gerekli verilerin olup olmadığını belirlemede kullanılacaktır."

Bilgi formundan sonra da "FBI tarafından ziyaret edildiyseniz, şiddet içeren bir eylem hakkında bilginiz varsa, hemen mahallî FBI bürosu ile bağlantıya geçin." diye de tavsiyede bulunuluyor. Ayrıca bir tavsiye olarak "FBI'ya kesinlikle yalan söylemeyin ve yanlış kimlik bildirmeyin. FBI görevlisine yalan söylemek suçtur." deniliyor.

Daha önce mahallî çapta ve şahıs düzeyinde yapılan hatalarla ilgili CAIR'in yaptığı müracaatlar kabul edilip hatalar düzeltilmiş. CAIR, beş yüz bine yakın abonesine herhangi bir bilgiyi geçtiğinde kanunî yoldan tepkilerini gösterip neticeye ulaşıyorlar. Aslında her çeşit insanın (dini, ırkı, rengi, kültürü ne olursa olsun) haksızlığa nerede uğrarsa uğrasın, mutlaka kanunî yollardan haklarını almasını bilmesi gerekir. İnsan olan her insanın da böyle bir durumda elinden geleni yapması gerekir. O zaman yaşanacak bir dünyaya sahip olabiliriz. Yoksa, sadece kendimiz, kendi ırkımız, kendi grubumuz için hakları savunursak yine eksik bir iş yapmış oluruz, hem de yanlış yapmış oluruz. Bu bakımdan Kehf Sûresi'nde anlatılan Zülkarneyn Aleyhisselam'ın kıssasına dikkat edecek olursak onun, başka dilden ve ırktan zulme uğramış insanlara da ciddi yardım ve desteklerinin olduğunu çok açık bir şekilde görürüz.

SADIK YÂRİMİZ KARA TOPRAK

Nuriye Akman, Orhan Pamuk'la yaptığı röportajda soruyor:

"Ölümle hiç yüz yüze geldin mi?

Sekiz yaşındayken, annem ve abimle Akçakoca'ya gittik. Mini golf sahası gibi bir yer vardı deniz kıyısında. Biz orada otururken yukarıdaki kahvede bir adam öldürüldü. Adamın ölürken çıkardığı sesleri duyduk. Öldürülen adam bizim pansiyonun bitişiğindeki morga getirildi. Bütün gece abimle uyuyamadık. Sonra adamı gömdüler. Bu ölüm; öldürülmek fikri, hayalet, hortlak, ceset, mezar bunlardan güzel bir çorba yaparak genç yaşta kafamdan aşağı kovayla dökmüştür. Beni, sürdürdüğümüz orta sınıf hayattan, daha yoksul bir pansiyon çevresi, uykusuzluk, korkulu geceye savurmuştur.

Nuriye Akman sormaya devam ediyor:

Yani bilinçaltında ölüm korkutucu bir şeydir...

Evet, Benim Adım Kırmızı'da onu komikleştirmeye çalıştım. Kendimi teselli ettim bir anlamda. Ama bendeki asıl ölüm fikri, Sessiz Ev'deki "Fatma! Allah yok! Ölüyorsun. Toprağın dibine giriyorsun. Orada kalıyorsun." gibi ölümün insanların canlı canlı gömüldüğü ve toprağın içinde yapayalnız bir canlı olarak kaldığı bir olay olarak algılamak, o materyalistçe şey olarak kaldı. Bu, belki de çocukluğumda bana Allah fikrinin telkin edilmemesinden kaynaklanıyor." diye cevap veriyor Orhan Pamuk.

Telefonlardan nefret eden bir çocuk vardı. Sebebi de annesinin ölüm haberini telefon aracılığıyla almış olmasıydı. O,

telefondan değil, hakikatini bilmediği ölümden nefret ediyordu aslında... Zamanla hayat nedir, ölümdeki sır nedir gibi soruların cevabını ve bunların iç yüzünü öğrendikten sonra bu fobiden kurtuldu.

İlkokul öğretmeni olan bir arkadaşımız, ölüm, mezar kelimelerini duymaktan bile ciddi rahatsızlık duyan bir öğrencisinden bahsetmişti. Çocuğun babası Almanya'da vefat eden bir işçiydi. Çocuğun hayatı kararmıştı. Fakat öğretmen arkadaşımız, İslamî inançlarımıza göre ahiret hayatını, âyet ve hadislerin beyan ettiği cennet ve cemalullah mükâfatlarını anlatınca öğrencinin dünyası değişmiş ve "Öğretmenim, artık hiç korkmadan mezarların arasında dolaşabilir, oralarda yatabilirim de..." demişti.

Aklı, kalbi ikna ve tatmin eden Risale-i Nur Külliyatı'nda bu mevzuda pek çok izah var. Bilhassa Haşir Risalesi olan 10. Söz bu hususta bir şaheser... Zaten Kur'ân-ı Kerim'in üçte biri ahiretten bahsediyor.

İnançlı bir insan olan Aşık Veysel Şatıroğlu şöyle diyor:

"Karnın yardım kazmayınan belinen

Yüzün yırttım tırnağınan elinen

Yine beni karşıladı gülünen

Benim sadık yârim kara topraktır.

Hakikat ararsan açık bir nokta

Allah kula yakın, kul Allah'a

Hakk'ın hazinesi gizli toprakta

Benim sadık yârim kara topraktır.

Bütün kusurlarım toprak gizliyor

Merhem çalıp yaralarım düzlüyor.

Kolun açmış yollarımı gözlüyor.

Benim sadık yârim kara topraktır."

Bediüzzaman, Mesnevî-i Nûriye isimli eserinde toprakla ilgili şunları yazıyor:

"Kur'ân-ı Muciz'ül-Beyan pek çok defa tekrar ettiği arzın diriltilmesine ve toprak unsuruna nazar-ı dikkati celbetmesinden, kalbime şöyle bir feyiz damlamıştır ki: Arz, âlemin kalbi olduğu gibi, toprak unsuru da arzın kalbidir. Tevazu ve mahviyet gibi maksuda ulaştıran yolların en yakını da topraktır. Belki toprak, en yüksek semavattan, semavatın Yaratıcısına götüren daha yakın bir yoldur. Zira, kâinatta rububiyet tecellisine, kudretin faaliyetine, hayy ve kayyum isimlerinin cilvelerine en uygun, topraktır. Nasıl ki, rahmet arşı su üzerindedir, hayat ve ihya arşı da toprak üstündedir. Toprak, tecelliyât ve cilvelere en yüksek bir aynadır. En kesif bir şeyin aynası ne kadar lâtif olursa, o nisbette suretini vazıh gösterir. Nuranî ve latif bir şeyin de aynası ne kadar kesif olursa, o nisbette Cenab-ı Hakk'ın güzel isimlerinin cilvelerini cilalı gösterir. Meselâ, hava aynasında, yalnız güneşin zayıf bir ziyası görünür. Su aynasında güneş ziyasıyla görünürse de yedi rengi görünmez. Fakat toprak aynası, çiçekleri'nin renkleriyle, güneşin ziyasındaki yedi rengi de gösterir. "Kulun, Rabb'ine en yakın olduğu durum, onun secde hâlidir." hadis-i şerifi, bu sırra işareten şehadet eder. Öyle ise arkadaş, topraktan ve toprağa dönüşmekten kabirden ve kabre girip yatmaktan çekinme."

HAYVANLARIN HASSASİYETİ

Kanada'da yapılan bir araştırmada, ineklerin kendilerine iyi davrananları, kötü davrananlardan ayırt edebilen çok hassas hayvanlar oldukları ortaya çıktı. Quebecli araştırmacılar tarafından yapılan incelemeler, ineklerin, insanları giysilerinin renkleri gibi işaretlerle tanıyabildiklerini ortaya koydu. Araştırmacılar, kötü muamele gördükleri takdirde insanlardan korkan ineklerin, sağılırken, yanlarındaki kişiden korkmaları halinde, süt vermeyebileceklerini, ayrıca, süt veriminin % 9 oranında düşebileceğini kaydettiler.

Bu gerçek, köyde yaşayan ve hayvanlarla haşir neşir olan pek çok insanın bildiği meselelerdendir. Bu durum bütün hayvanlarda az çok vardır. Bazı hayvanların saldırgan olmasının sebebi, karşı tarafın korkak davranmasıdır. Çünkü, insanlar dahil korkan her canlının vücudundan bir koku çıkar. Buna 'korkunun kokusu' denir. Bu da yırtıcı hayvanlar için saldırmak hususunda tahrik edici bir unsurdur.

Annemin çocukluğunda, annemin ailesi, evlerinin üst katında yumurtalar bulur. Bunların yılan yumurtası olduğunu anlayıp aşağıda saklarlar. Bundan hemen sonra, bir yılan, insanlara hiç aldırış etmeden evin her tarafını dolaşmaya başlar. Belli ki yumurtalarını aramaktadır. Bir ara ümidi kesilir ve süt dolu güvecin içine ağzından zehir boşaltır. Sonra yumurtalarını yerlerine bırakırlar. Yılan yumurtaları bulunca hızlıca süt güvecine gider, onu sarmalayıp devirmeye çalışır. Yine bir seferinde ekin-

ler biçilirken, gelincik yuvasında yavruları bulurlar ve onları bir kenara saklarlar. Anne gelincik yuvada yavrularını görmeyince doğruca su testisine gider ve ağzından bir şeyleri içine boşaltır... Sonra yavrularını getirip yuvaya koyarlar. Onları görünce hemen testinin yanına koşar, altını eşip devirmeye, içine attığı zararlı şeyleri dökmeye çalışır.

Önceki sene okuduğum gazetede, katilleri tanıyıp tepki gösteren kuşlardan bahsediliyordu.

Bu hususta Peygamber Efendimizin *(sallallahu aleyhi ve sellem)* başından geçen bazı olaylar da çok enteresandır:

Hicret sırasında Hz. Ebu Bekir ile mağaraya sığındıkları zaman, iki güvercin nöbetçi gibi mağaranın kapısına gelip beklemeye başlamış, bir örümcek de perdedar gibi harika bir tarzda kalın bir ağ ile mağara kapısını örtmüştür. Mekke'nin fethi sırasında da bir grup mübarek güvercin Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in başı üzerinde gölge yapmıştı. Güvercin gibi bir kuş, hane-i Resul'de bulunurdu. Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hanesine gelince kuş sükutla dururdu. O *(sallallahu aleyhi ve sellem)* evden ayrılınca kuş hareket etmeye başlar; gider, gelir hiç yerinde duramazdı.

Peygamberimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'in Adba isminde bir devesi vardı. Efendimiz'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* vefatından sonra, bu deve kederinden ne yedi ne içti... Ölünceye kadar bu hâli devam etti...

Çevremize olan hassasiyetimiz bize de aynen yansıyacaktır. Güzel duygular ve davranışlar aynı güzellikte aksedecektir.

Asrımızda Efendimiz'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* varislerinden olan bir zatın talebelerinden şu sözleri dinlemiştik: "Dışarıdan eve dönerken biz onun geleceğini evdeki hayvanların tavırlarından sezerdik... Çünkü, hareketlerine bir sürur hâli hâkim olmaya başlardı..."

BÖYLE TANITILIRSA...

Bazı Avrupa ülkelerine yaptığım seyahatler sırasında duyduğum veya şahit olduğum olumsuzluklardan dolayı cidden rahatsız oluyorum. İslamiyet adına rahatsız olmamak mümkün değil... Bakıyorsunuz ne idüğü belirsiz birisi kalkıyor, hem de İslamiyet'e sempati duyan bir grup profesörün huzurunda, konuşulacak hiçbir mesele kalmamış gibi meseleyi "Kimler cehenneme gidecek?" hususuna getirip, misalini de sanki dünyada yeteri kadar Allah düşmanları yokmuş gibi bütün Hristiyan dünyanın eğitim hizmetlerinden dolayı sevip takdir ettiği ve kendi anlayışı içinde azize saydığı birisinden veriyor ve "Terasa şimdi cehennemin ta göbeğinde cayır cayır yanmaktadır!." diyor. Orada bulunan Dr. Neal Robinson "Bu kadar da olmaz, hiç olmazsa, şu güven vermeyen birisinin ismini verseydin bari!." diye itiraz ediyor. Eski zaman korsanlarına benzer korkunç görüntülü ve kopmuş olan bir kolunda da mızrak biçiminde demirden bir çengel bulunan birisi de "Bu ülkede biz bir gün vaziyeti elimize alıp güç kuvvet kazandığımızda Müslüman olmayan herkesi geberteceğiz!.." diye konuşma yapıyor... Aynı insanlar hem böyle konuşuyorlar hem de oralarda oturan Müslümanlara "Buraları terk edin gidin, buralarda yaşanmaz. Zaten caiz değil... Mesela, Pakistan'ın köylerinde insan daha dindarca bir hayat sürer, hemen öyle yerlere gidin..." diye de tavsiyede bulunuyorlar.

Bu provokatörlere bakınca insan ister istemez üzülüyor. Bir kere bulundukları toplumlarda İslamiyet'i iğrenç, korkunç

hâle getiriyor ve bir terör kaynağı olarak gösteriyorlar. Ayrıca o ülkelerde, diğer din mensupları pek çok hakka sahip iken, Müslümanlar maalesef o haklardan mahrum. Şimdi Müslümanlar o hakların kendilerine de verilmesi için teşebbüse geçince işte böyle menfiliklerle gözleri ve kulakları dolu olan kamuoyundan hiçbir destek bulamıyorlar. Bilakis olumsuzluklar ve tersliklerle karşılaşıyorlar.

Böyle çirkin ve iğrenç örneklerle perdelenen bir güzellik kendisini insanlara çok rahat gösterip tanıtabilir mi? Cenab-ı Hak bu çirkin görüntüleri bertaraf etmemize fırsat versin inşallah...

BUNUN FARKINDA MIYIZ?

Bir arkadaşımız anlattı: "Bir hayır derneğinde hizmet ediyorduk. Bazılarımız toplantılara geç geliyor, bazılarımız gelmiyordu. Bazen toplantılarda şakalaşmalar ve ciddiyeti bozacak durumlar da olabiliyordu. Bunlar aslında normal gibiydi... Bir gün bu hususta, saygı duyduğumuz bir büyüğümüzden bir izah, bir değerlendirme istedik. Bizlere dedi ki: 'Sizler mü'minler ve Müslümanlar olarak insanlığın hayrına Allah rızası için söz verip bir araya geliyorsunuz. Benim kanaatime göre, mutlaka o toplantılarda Efendimiz'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* şahsiyet-i maneviyesi hazır bulunuyor. İnsanın oraya; sanki Peygamber Efendimiz orada hazır da, musafaha edecekmiş gibi onları beklediğini düşünerek gitmesi lazım. Onun için de insanın asla geç kalmaması, hiçbir zaman gelmemezlik yapmaması, görüşmeler bitinceye kadar katiyen ciddiyetten ayrılmaması lazımdır.' Bizler o zaman meselenin önemini çok daha iyi anlamış olduk."

Gerçekten hadis-i şerifleri incelediğimiz zaman görürüz ki Peygamber Efendimiz'i andığımız ve hoşnut olacağı güzel bir iş yaptığımız zaman, kendisi haberdar ediliyor. "Her kim benden uzak olduğu hâlde bana salâvat getirirse, melekler onun salâvatını bana getirirler." buyuran Efendimiz'in *(sallallahu aleyi ve sellem)* mahiyeti nur ve hüviyeti nuranî olduğu için, dünyada bütün ümmetinin salâvatlarını birden işitir ve kıyamette bütün asfiya-i ümmeti ile bir anda görüşür.

Acaba biz bunu fark edebilir miyiz? Bu mesele tamamen söyleyiş ciddiyetimize, yaşadığımız manevî atmosfere ve gönül inceliğimize bağlıdır. Bu hususta bir misal vermek istiyorum:

17 Ağustos 1999'da Gölyaka'da dört katlı bir binanın altında kalan yurt müdürü Hikmet Aker, kurtulduktan sonra şunları anlatıyordu: "Bina ile beraber yerlere savrulmuştuk. Kımıldayacak imkânım vardı. Namaz kılmak istedim. Su yoktu, ama teyemmüm edecek toprak vardı. Abdestimi teyemmümle almış oldum. Bulunduğum yerde ayakta durma imkânı yoktu. Enkazın altında ancak ayağa kalkabildiğim kadar, kıyam ve rükûu ifa edebiliyordum. Namazımı başımı iyice öne eğerek kılmayı başardım. Yalnız şunu itiraf etmek isterim ki, hayatımda en çok haz aldığım namazlarımdan birisini kıldım. Bu arada susuzluk, içimi yakmaya başlamıştı. Namazın sonuna doğru da susuzluk iyice tesirini hissettirir hâldeydi. Bunu nasıl halledebilirim diye düşünürken, yere su damlar gibi bir ses kulağıma geldi. Dualarımı tamamlıyordum, o karanlık ortasında sanki yıldızlara yükseldim. Yıldızlar avuçlarımda gibiydi. Çok güzeldi; ama ben hizmete dönmek istiyordum. Salavat getirmeye başladım. Birden Peygamber Efendimiz'in kabri gözlerimin önünde canlandı. Efendimiz'in *(sallallahu aleyhi ve sellem)* kendisini de gördüm. Bana buradan kurtulup çıkacağımı söyledi. Onun için, o andan sonra kurtuluş ümidim hiç sönmedi. (...) Su damlama sesi gelmeye devam ediyordu. El yordamıyla aramaya başladım ve suya ulaştım. Kaloriferin bir yeri delinmişti ve tertemiz su akıyordu. Hâlbuki aylardır kaloriferler yanmadığı için, içindeki su, pas kokulu olur diye tahmin ediyordum. Kurtulduktan sonra oraya tekrar geldiğimde, kaloriferden akan suyun kirli ve paslı olduğunu fark ettim. Oysa enkaz altında içtiğim zaman tatlı ve güzel kokulu idi."

Demek ki salâvat getirmenin yeri, zamanı ve insanın yaşadığı atmosferin durumu çok mühim. Gönül hüşyarlığı, şuur derinliği ve ciddiyet ise bu meselenin diğer boyutları...

GERÇEK HUZURU NEREDE ARAMALIYIZ?

Bediüzzaman Hazretleri, haram bir yolla bir maksada giden kişinin çoğu zaman maksadının aksiyle ceza göreceğini; bu yolla hiçbir şey elde edemeyeceğini söylüyor. İbretli bir vak'a olması itibariyle bir örnek sunuyorum:

"Oktay Güdük, 773 milyar kazanan bir Loto (kumar) oyuncusu. Paşabahçe Soğuksu'da iki göz gecekonduda oturuyordu. Milyarder olunca tipi, evi, işi, mahallesi ve arkadaşları, velhasıl her şeyi değişti. Dünyası ve huzuru da tabii. Hemen sırra kadem bastı. Şimdi korumalarla beraber yaşıyor. Bir gazetenin muhabirlerine şöyle açıklama yapıyor: "Loto çıktığından bu yana oynardım. (...) Tam üç yıl oynadım. Ama hiçbir şey çıkmadı. Vazgeçmedim, çünkü kafayı yemek üzere idim. (...) Arada kahveye çıkıp 51 falan oynarız. O gece de kardeşimle çıkacaktım. Kaynanam kızdı, 'Oturun oturduğunuz yerde.' dedi. Ben de kardeşime telefon açıp 'Kâğıtları al, gel, kaynanam uyuyunca, evde oynarız.' dedim. (...) Biz de 51'den sonra yatacağız. Tv'lerde loto sonuçları açıklanıyor. Ben de kuponu elime alıp sondan bakmaya başladım. Aaa, bir de baktım ki, 5'e kadar geldik. (...) Son rakam da tutunca, 6'yı görünce, öyle bir bağırıp havaya sıçramışım ki, gol olduğunda insanlar sıçrıyor ya öyle işte. Karım, bir an delirdiğimi sandı. (...) Kaynanam şüphelendi. 'Nereden buldun parayı?' diye sordu. 773 milyar desem, kadın aklını oynatacak '10 milyar/kadar para çıktı.' dedim. Sonra yavaş yavaş söyledim. 'Haram para.' diye tutturdu. Köyüne gitmek istedi. 'Bak anam.' dedim; 'Öyle otobüsle falan gitme, seni uçakla göndereyim, ne kadar para istersen

vereyim.' dedim. Ama dinletemedim. Bindi otobüsüne, giderken de bana 'Para falan istemem, öldüğümde iki dua et, yeter.' dedi. Köyüne döndü. Bir gün evden dışarı adım atamadık. Sağdan soldan duyuldu, başımıza kim bilir neler gelecek korkusundan yerimizden kıpırdayamadık, vay anam ne belâ şeymiş bu çok para kazanmak. (...) İstanbul kazan biz kepçe dolaşmaya başladık. Tam kaçak gibi. Siz, garibanlığın, yoksulluğun ne demek olduğunu bilmiyorsunuz. Onun için anlayamazsınız. Bir iki tane tuhaf sessiz telefon da gelmişti. Çok tehlikeliydi, Soğuksu'da kalmak. Zaten gördünüz uyduruk bir gecekondu evim. Gelip basarlar, kaçırırlar, her şey olabilirdi. Geceye, doğru bir arkadaşın evine gittik. Oradan başka bir arkadaşın evine derken, iki gün Ahmet'in evinde, üç gün Mehmet'in evinde, başladık mı dolaşmaya... Tam dokuz bayram günü boyunca, onun evi, bunun evi derken, çoluk çocuk perişan olduk. Çocukların huyu suyu bozuldu. Baktım üç yaşındaki oğlum Ozan, önüne gelen çocuğu dövüyor. Kızım Betül'ü okuldan almak zorunda kaldım. Çocuğu kaçırabilirlerdi, benden para sızdırmak için. Şimdi eve özel öğretmen geliyor, ders veriyor. Çok para veriyorum; ama olsun. (...) Tabii, o sizin yayınladığınız fotoğraf 13 yıl önceki hâlim. Siz o fotoğrafı yayınlayınca bıyığımı kesmek zorunda kaldım. Sakal da bıraktım. Ben, ben olmaktan çıktım. Karım Emine söylemeye başladı, 'Kesme şu bıyığını nereden çıktı bu sakal, iyice düşmana benzedin.' diye. Ama ben tanınmamak zorundayım. Kimse benim lotocu Oktay Güdük olduğumu bilmemeli. İstanbul'un her yerini dolaştık. Hem de 25 günde. Saklanmak için. (...) Vallahi, Soğuksu gibisi yok. Biliyor musunuz şimdi önündeki asma iyice yapraklanmıştır. Konu komşu sokaklardadır. Yeni evim çok rahat; ama Soğuksu'daki gecekondunun yerini tutamaz. Oraları özlüyoruz. Yemek yiyemiyorum. Çalışmayınca, vücudun yemeğe ihtiyacı olmuyor. (...) Sizin gibi, herkes gibi, eskisi gibi sıradan normal bir insan olmak istiyorum. Çoluk çocuğumla mutlu ve huzurlu olmak istiyorum. Para her şey demek değil. Huzur en önemlisi. Düşün artık yakamdan!.."

Gerçekleri; helâlin güzelliğini, haramın çirkinliğini en güzel şekilde, hem de yaşayarak çok güzel anlatmış değil mi?

HZ. AZRAİL, HERKESE NASIL YETİŞİYOR?

Zelzele olayından sonra en çok konuşulanlardan biri de "Aynı anda can veren binlerce insana tek başına Azrail Aleyhisselam nasıl yetişebiliyor?" sorusu... Dünyanın başka yerlerinde de aynı anda tek başına veya toplu hâlde ölenler oluyor. Bir de ölüm meleği her insana kendi özel durumuna göre geliyor. Yani katile, caniye, dinsize, ahlâksıza çok kötü ve korkunç görüntüyle; peygamberlere, velilere, sadıklara, sıddıklara, müttakîlere ve salihlere de güzel görüntü ile temessül ediyor.

Biz, çok önceden ele alınıp cevaplandırılmış olan bu konuya yeniden eğileceğiz.

Bu hususta iki görüş vardır ve her ikisi ile de bu sorulara cevap verilebilir.

1) Hz. Azrail, Hz. Mikail, Hz. İsrafil, Hz. Cebrail gibi büyük melekler umumî bir nazır hükmündedir. Kendi nevilerinden kendilerine benzer, küçük tarzda avaneleri vardır. O yardımcılar, yapacakları işlerin çeşitlerine göre ayrı ayrıdır. Mesela salih ve iyi insanların ölüm melekleri, asi ve kötü insanların ölüm meleklerinden çok farklıdır. Naziat Sûresi'nin başında geçen âyetlerde bunlara işaret vardır: "Yemin olsun, derinliklerden çekip şiddetle çıkaranlara." *(Naziat, 1)* âyeti kâfirlerin ruhunu alan meleklere; "O, usulcacık çekenlere..." *(Naziat, 2)* âyeti ise mü'minlerin ruhunu alan meleklere işaret eder. İşte her türlü insan için belki de her insan için özel olarak görevlendirilen Azrail Aleyhisselam'a bağlı ölüm melekleri anında vazifelerini yerine getirirler.

2) Her bir insanın ruhunu bizzat Azrail Aleyhisselam alır. Çünkü Hz. Azrail, ruhanî ve nuranî bir yapıya sahiptir. Onun için, bir anda binlerce yerde bulunup binlerce işleri görmesi mümkündür. Çünkü bu bir temessül meselesidir. Evet temessüller üçe ayrılır:

a) Maddî varlıkların temessülleri. Mesela bizim aynadaki görüntümüz gibi... Sadece bir görüntüdür. Tesiri yoktur.

b) Maddî fakat nuranîlerin temessülleri. Mesela güneşin görüntüsü... Nuranî olduğu için akis görüntüleri bir derece tesirlidir. Aynaya akseden güneş oradan da karanlık bir yere aksettirilirse orayı bir derece aydınlatabilir. Veya mercek vasıtası ile güneşin yansıması kağıtları, kuru yaprak ve otları tutuşturabilir.

c) Nuranî ruhların temessülleri. Meleklerin görüntüsü böyledir... "Biz ruhumuzu (Cebrail'i) ona (Meryem'e) gönderdik. O, ona düzgün bir insan şeklinde temessül etti (göründü)." *(Meryem, 17)* Yine Hz. Cebrail, Peygamber Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)*'e sahabeden güzel simalı Dıhye isimli zat şeklinde temessül etmiştir. Sohbet ortamında sorular sormuştur. Hz. Azrail de herkesin ruhunu bir anda alabilir; fakat görüntüsü, ruhu alınan kimsenin ruh aynasına bağlıdır. Ölecek kişinin ruh aynası çirkinse çirkin görünür, güzelse güzel görünür. Mesela biz ayrı ayrı renkte binlerce aynanın karşısına dikilsek her bir aynada aynı anda başka başka renklerde görünürüz. Örneğin, kahkaha aynaları karşısında uzun, kısa, biçimli, biçimsiz görünmek mümkündür. Bir TV kanalında konuşan kişinin binlerce evde televizyonların kabiliyetine göre ayrı ayrı görüntülerle tezahür ettiğini de biliyoruz. Yahut internet bağlantısı ile bir mesajı binlerce yerlere ulaştırabiliyoruz. Herkes, ekranına yazı çeşidine göre gelen mesajı anında alabiliyor.

HİKMETSİZ BİR İCRAAT MI VAR?

Zelzelenin hikmetleri en çok merak edilen konulardan biridir. Biz bu konuya açıklık getirirken meseleleri mücerred olarak ele alıyoruz. Mesela, “Bela ve musibetler günahlara kefarettir.” dedik. Bununla müşahhas olarak “Falanca musibete uğradı, o günahkârdır.” demek istemiyoruz. Çünkü bu, bela ve musibetlerin, binlerce hikmetinden bir hikmetidir. Çünkü bazı bela ve musibetler masumlar üzerine de gelir. Bu bir veli, bir peygamber de olabilir. “Belaların en ağırı peygamberlere gelir.” mealinde bir hadis-i şerif vardır. Peygamberler masumdur. Onların günahı olmaz. Bu durumda onların dereceleri yükselir ve sabırları denenmiş olur. Mesela masum çocuklar da bu afetlerde ölebilir. Zaten: “Bir bela, bir musibetten çekininiz ki, geldiği vakit yalnız zalimlere mahsus kalmayıp masumları da yakar.” *(Enfâl, 25)* âyeti de mealen buna işaret etmektedir.

Bizim gibi sıradan insanlar için Şura sûresinin otuzuncu âyeti yol göstericidir. “Başınıza gelen herhangi bir musibet, kendi ellerinizin yaptığı (işler) yüzündendir. (Allah, işlediklerinizin) birçoğunu da affeder.”

Biz hüsnüzanla memuruz. Bu bakımdan hiç kimseyi suçlamamız söz konusu olamaz. Ama biz, şahsî muhasebemizi yaparken kendimizi, Allah karşısında âciz, fakir, muhtaç ve vazifesini hassasiyetle ve hakkıyla yapamamış bir zavallı, bir günahkâr olarak görebiliriz, görmeliyiz. Araştırınca da pek çok hata ve kusurumuzu da bulabiliriz. Böyle olmak, gurur, kibir ve kendini kurtulmuş görmek gibi tehlikeli durumlardan çok daha iyidir.

Biliyoruz ki, insan nefsi devamlı kötülük emreder. Dolayısıyla günaha meylimiz vardır.

Zelzelenin hayatta kalanlar için en büyük hikmeti gafletten uyarmak, dünyanın faniliğini, muvakkat ve geçici olduğunu göstermektir. Çünkü, çoğu zaman uzun emellerle gaflete dalıp gidiyoruz.

Bir arkadaşımız bir sohbet sırasında bizlere demişti ki: "Şu anda harika bir şekilde Hz. Azrail Aleyhisselam gelip 'Cenab-ı Hakk'tan size bir saatlik mühlet var. Bu arada ne yapacaksanız hemen yapın. Ben bir saat sonra gelip ruhunuzu alacağım!' dese ne yaparsınız?" Her birimiz kendince en çok önemsediği şeyi söyleyerek: "Kaza namazlarımı kılarım." "Kul haklarını helâl ettirmeye çalışırım." "Borçlarımı öderim." "Mallarımın büyük bir kısmını hayır hizmetlerine bağışlarım." demiştik. O da bize: "Ey mübarekler, şunları hemen şimdi yapmaya başlasanız ya... Öyle bir durum olsa, yine de bir saatlik garantiniz olacaktı. Ama şimdi bir saniye bile hayatta kalmak garantiniz yok." demişti. Çok doğru idi... Ama bizleri gaflet bırakmıyor. Fakat zelzele öyle değil... Dikkat edilirse camiler dolmaya başladı. Aslında imam efendiler bu imkânı çok güzel değerlendirerek, güzel vaaz ve nasihatlerle teker teker yeni gelenlerin hepsiyle ilgilenerek onların camiye gelmelerinin devamlılığını sağlayabilirler.

Başka açılardan depremin hikmetleri şunlardır:

Ölenler açısından günahlardan temizlenip bir nevi şehitlik kazanmaktır.

Yaralılar için günahlarının silinip amel defterlerine sevapların yazılmasına vesiledir.

Ellerinden çıkan malları ve imkânları, sadaka hükmüne geçer.

Kâfirler için bile azaplarının azalmasına ve hafiflemesine vesile olacaktır.

Cenab-ı Hakk'ın masumları böyle durumlarda ayırıp seçmeyişinin bir hikmeti de imtihan sırrının bozulmamasıdır. Çünkü

dünya bir imtihan meydanıdır. Sebepler âleminde bulunmaktayız. Bu durumda aklımızı kalbimizi kullanarak, vicdan ve sezgimizin çaktığı ışık ve mesajlarla Yaradan'ımızı, Sahibimizi bulmak, tanımak ve rızasına uygun hareket etmek mecburiyetindeyiz. Allah isteseydi gökyüzünde yıldızları yan yana dizer ve herkesin anlayacağı şekilde bir "Lâ ilâhe illallah" yazardı. Bu takdirde de Ebu Cehil gibiler bile mecburen iman etmek zorunda kalırdı. İman ise insanın iradesine bağlanmıştır. Bu durumda irade kalmazdı. Hem de böyle bir imtihan olmazdı. Çünkü sorular sorulmuş; ama çalışanla çalışmayanın ayırt edilmesine fırsat bırakılmadan herkese cevaplar gösterilmiş olurdu.

Bazıları da "Siz niçin her hadiseyi bir hikmete bağlıyor, insanların her şeyden ibret alıp hikmet çıkarmasını istiyorsunuz?" diyorlar. Biz de ona Bediüzzaman Hazretleri'nin dediği gibi "Sen şu dünya misafirhanesinde, ibret ve hikmet nazarı ile baksan, hiçbir şeyi, nizamsız, gayesiz ve hikmetsiz görebilir misin? Öyleyse sen nasıl nizamsız ve gayesiz kalabilirsin." diyoruz. Yapılan pek çok ilmî araştırma, yaratılan her şeyde, mutlaka ilme yeni ufuklar açacak harika incelikler bulup keşfediyor. Yani Cenab-ı Hakk'ın yarattıklarında hiç israf ve tesadüf yok. Bu bakımdan olayların hikmetlerini araştırıp ibret almak çok mühimdir.

ŞEYTAN, FAKİRLİK İLE KORKUTUR

Depremzedelere yardım olsun diye İstanbul'da çok lüks bir gece kulübünde bir yardım gecesi düzenleniyor. Sosyetenin ve sanat dünyasının ünlü kişileri geceye davet ediliyor. Geceye takriben 700 kişi katılıyor. Gelenlerin hepsi zengin. Gecenin sonunda toplanan para 180 milyon TL. Sadece bir kişi 100 dolar atmış. 500 bin lira atan da olmuş. Bu meseleyi değerlendirirken Aykut Işıklar diyor ki: "Oralarda bir kadeh viski 4 milyon lira. Kapıdaki görevliye 5 milyondan aşağı bahşiş verilmez. (...) Böyle görgüsüz, düşüncesiz sosyete de olmaz olsun. O geceye katılan herkesi şiddetle protesto ediyorum."

Bir kere mekân ve atmosfer bereketli bir iş yapmaya müsait değil. Yiyeceğe içeceğe şeytanın ortak olduğu, akıllara ve kalplere şeytanın hâkim olup saltanatını kurduğu bir ortamda adam gibi bir hayır işlemek zaten mümkün değildir. Kur'ân-ı Kerim "Ey iman edenler, kazandıklarınızın ve yerden sizin için çıkardığımız nimetlerin iyilerinden verin. Kendiniz (utandığınızdan ve iğrendiğinizden dolayı) göz yummadan alamayacağınız kötü şeyleri sadaka vermeye kalkmayın. Bilin ki, Allah ganîdir, hamîddir. Şeytan sizi fakirlikle korkutur (fakir düşeceğinizi telkin ederek hayır işlemekten alıkoyar) ve size kötü şeyleri yapmayı emreder. Allah ise size kendi tarafından mağfiret ve lütuf vadediyor. Şüphesiz ki Allah'ın lütfu geniştir ve O, alîmdir." *(Bakara, 267-268)* buyurur.

İnsan kalbinin bir köşesinde ilham meleği, öbür köşesinde lümme-i şeytaniye (şeytanın hortumu) için bir yer vardır. Birisi iyi şeyler telkin ederken öbürü de kötülük telkinlerinde bulunur. Hevaya, şehvete açık atmosferler şeytanın sinsi telkinleri için tam uygun ortamlardır. Bununla birlikte, maneviyata açık mekânlar da hayırlarda yarışılacak melekî mesajların coşacağı bereketli yerlerdir.

Maneviyatın coştuğu, himmetlerin ve bereketlerin pervaz ettiği yerlerde şeytan cömertlerin ellerinden tutamaz, onları cömertlikten vazgeçiremez. Bilâkis melekî ilhamlar, ruhanî telkinler sehavet duygularını feyizlendirip geliştirir. İnsan da içinden hep şu ilhamları duyar: "İbadet vecdi içinde elden geldiği kadar himmetini kanatlandır! Tebük'te coşuyor gibi ver! Bedir'de koşuyor gibi cömertlikte yarış! Savaşta durur gibi bütün gayretinle ver! Şeytana vurur gibi cimri ve pinti duygularına darbe indire indire ver! Zaferi görüp, vatanı korur gibi coşa coşa saçılıp dökülerek ver!" Gerçekten de insan böylece gücünün çok çok üstünde himmet eder. Bir lahmacun satıcısı bile kendi ihtiyacına bakmadan beş on ailenin kalabileceği binalar yaptırabilir. Nice fedakâr insan evinin, arabasının anahtarlarını getirip "Bunları muhtaç olanlar için harcayın." diyebilir. Bunları ve daha da ötesinde fedakârlıkları bu aziz millet, bizim insanımız her zaman yapmaya hazırdır.

Merhamet hislerini kurutan zevk ve sefa, insanı nefsinin tutsağı yapan işret ve eğlence ise, şeytanın da telkinleriyle böyle bir şeye fırsat vermez. Sırf nam ve şöhret olsun diye yapılacak olanlar da anlık ve nefsanî heyecanların zorlaması ile olacağından belli bir zaman sonra, o hava ve tesir bitince tekrar pintiliğe, cimriliğe doğru yön değiştirir.

Bizler her şeyi gerçek yerinde aramalı, yapacaklarımızı ona göre yapmalı, beklentilerimizi de ona göre hesaplamalıyız.

İkinci Bölüm

DEĞİŞEN HAYATLAR

BİN SENELİK TEMAS

Washington'da yaşayan bir okuyucumuza internet aracılığı ile gelen ilginç mektubu sizlere takdim ediyorum: Benim ismim Mahir Abdülrezzak ve Çeroki Karaayak kabilesine mensup Kızılderili bir Müslüman'ım. Bana Kartal Güneş Yürüyücü'sü derler. New York'taki Çeroki Kızılderililerin üst düzey yetkilisiyim. Grubumuzda benim gibi birçok Müslüman var. Birçok insan, Amerikan yerlilerinin bin yıldan fazla bir süre önce Müslüman gezginler aracılığı ile İslâm'ı tanıdığından habersiz. Kim bilir belki bu temas sonunda onlardan bir kısım Müslüman bizimle yaşayıp aramızda eridi. Bu tip bilgileri tarih kitaplarında bulamazsınız. Ancak Müslümanların toplum hayatında çok aktif olduklarını gösteren pek çok belge, yasa vb. doküman var. Mesela 1787 barış ve dostluk anlaşmaları imzalanmış. Buna imza atanlar Abdülhak ve Muhammed bin Abdullah. Anlaşmada bizim ticaret, denizcilik ve hükümetteki yerimizle ilgili maddeler düzenlenmiş. Şu an bütün dokümanlar Kongre Kütüphanesi'nde ve millî arşivlerde bulunuyor. Mesela Güney Karolina'da Moors Saundry Act of 1790'a ulaşma imkânınız varsa okuyun. İnşallah ben Arapça ve Farsçadan; İbranî dilinden etkilenmiş bazı kabile dillerini detaylı bir şekilde öğreneceğim. Allah kelimesi hemen hemen her kabile dilinde mevcut. Zaten geleneksel yerli elbiselerinde kadınların saçlarını örtmesi ve erkeklerin diz kapaklarına kadar örtünmesi gibi kurallar var. Son Çeroki lideri, 1866 yılında Ramazan İbni Wati ismini taşıyordu. ABD ve Kanada'daki bazı şehir isimleri dinî anlamlar taşıyor. Mesela Tallahassee 'Allah ilerde sana erecek anlamına geliyor.'

Bu bana İslamic Horizons isimli derginin 1994 Kasım-Aralık sayısında çıkan bir yazısını hatırlattı. Başlığı: 'Meluncanlar; etnik soykırımın anlatılmamış hikâyesi.' Bu makaleye göre İspanyollar pek çok Müslüman köleyi Amerika'da kürek mahkûmu olarak satmışlar. Kolomb 1502'de yaptığı dördüncü yolculukta Karayib denizinde Guadolupa adasında bir gemi direğine rastlıyor. Bunun Kanarya adasından gelme ihtimali oldukça yüksek. Kolomb ayrıca Jamaika adalarında Berberî Müslümanları gibi giyinen insanlar görür ve şaşırır. 1527 yılında Amerika'ya ilk ayak basan kişinin Azemmuri adında Berberî bir Müslüman olduğu haber veriliyor. Amerika'ya ilk ayak basan 300 İspanyol'dan ancak Azemmuri ve 3 arkadaşı kurtulur. İspanyollar 1566 yılında Güney Karolina eyaletinde Santa Elena adında ilk koloniyi kurarlar. Bu koloni gelişmekle beraber İngilizlerin burayı işgal etmesiyle buradaki koloni sakinleri Amerika'nın içlerine kaçmış ve buradaki yerlilerle evlenerek karışmışlardır. 1654 yılında İngilizler, Avrupalı gibi giyinen ve Müslümanlar gibi ibadet edenlerin varlığını ve bunların ülkenin içlerinde yaşadığını öğrenirler. 1690'larda Fransızlar Caroline dağlarında Hristiyanlaşmış Moor'ların varlığını kaydettiler. Bu insanlara Meluncanlar dendi. Bu insanlar Tennesse eyaletinde ve Caroline dağlarında yerleşmiş olarak yaşıyorlardı. Tennesse eyaletindeki bir Meluncan kadınla evlenen Jonathan Swift adındaki İngiliz, madenlerinde Meluncanları işçi olarak kullanmış. Bunlara "Mekka Yerlileri" adı verilmiş. Meluncanlar öylesine Amerikalı ki bu hiç fark edilmez. Başkan Lincoln'ün annesi Nancy Hanks bir Meluncan.

Evet sana makaleden aktardıklarım bu kadar. Zaten makale devam ediyor. Makaleyi büyüleyici buldum. Böylece genetik çalışmalar sonucu Meluncanlar'ın Müslüman kökenli oldukları ispatlanmış oldu. Meluncanların kökenini ispat eden bir kitap da; 'Meluncanlar, Onurlu Bir Kavmin Yeniden Ortaya Çıkışı.' Yazarı Brent Kennedy. Basımevi Mercer Üniversitesi; basım yılı 1994.

Dikkatimi çeken bu bilgileri sizlere aktarmayı uygun buldum.

EZAN HAYRANI CAZ GİTARİSTİ

Bir ilaç firmasının kuruluşunun 100. yıl kutlamaları çerçevesinde İstanbul'a misafir sanatçı olarak gelen ünlü Jazz-Funk Gitaristi Ottomar Liebert, "İstanbul; ezan, martı ve vapur seslerinin birbirine karıştığı çok ilginç bir şehir. Bunun müziğime nasıl tesir edeceğini merak ediyorum. Ezan seslerinin çok tesirinde kaldım, sakın saygısızlık saymayın, bu sesler bana gitarımı elime alıp çalma hissi verdi. Bana tesir eden ezan sesinin, hayatımda değişikliklere yol açacağını sanıyorum." demişti. Ezan sesini daha önce televizyonlardan ve sinemalardan hatırladığını anlatan Ottomar Liebert, "Sabah 05:30 sıralarında uyandım. Otel odamdan İstanbul'u seyrederken, bir ses duydum. Sonra bu sesin dalga dalga bütün İstanbul'u sardığım hissettim. O anki duygularımı anlatmak çok güç." diye konuşmuştu.

Ezan münakaşaları münasebetiyle, tam dokuz ay önce bu sözleri söyleyen Ottomar Liebert'i hatırladım. Acaba şu münakaşalı ortama davet edip bu meşhur caz gitaristinden "Size tesir eden ne idi?" diye sorsak bize ne cevap verecektir? Sadece nağmeler midir? Sözleri midir? Müezzinlerin sesleri midir? Yoksa bilmediğimiz bir lahutîlik midir?

Ezanın pek çok yabancıya tesir ettiğini biliyoruz. İki sene önce ABD'den Türkiye'ye gelen lisan hocası Stephanie Hanım, ezan seslerine hayran kalarak İslâmiyet'i incelemiş ve Müslüman olmuştu. Daha sonra da Zaman gazetesini ziyarete gelmişti.

İstanbul, onun için ezanlar diyarı ve islâmiyet'i burada seçtiği için ilk göz ağrısı idi.

Altı yedi sene önce tanıştığımız bir Alman genç de: "Turistik bir gezi için Mağrib memleketlerine gitmiş ve ezana aşık olmuştum. Almanya'ya dönünce, bir şeylerin eksikliğini hissetmeye başladım. Onlar ezan sesleriydi. Arnavut bir Müslüman ailenin polisle problemi vardı. Hemen yardımlarına koştum. Sonra onlar bana 'Müslüman mısınız?' diye sorunca hiç düşünmeden 'Evet Müslüman'ım.' dedim. Ama İslamiyet'i bilmiyordum. Bundan sonra kesin tercihimi yaptım." demişti.

Gerçekten ezanda değişik bir özellik var.

Ezanın hikmeti sadece Müslümanları namaza çağırmak değildir. Onun yanında bütün insanlık namına, insanlığın ve kâinatın yaratılışının büyük neticesi olan tevhid ve rububiyete karşı, ubudiyetin izharına vesiledir. Bunun yerini de ezandaki mübarek ifadelerden başka hiçbir şey tutamaz.

Evet bir yanda, gayet muhteşem, muntazam bir rububiyet dairesi ve gayet sanatlı ve göz alıcı güzellikte sanat levhası; öbür tarafta da gayet nurlu, parlak bir ubudiyet dairesi ve gayet geniş, muhtevalı bir tefekkür, takdir, teşekkür ve iman levhası var.

Evet gökler ötesinin lütuflarına, azamet tecellilerine, yerler namına şükran ve kulluğun ilanı mesabesinde olan Ezan-ı Muhammedi'nin sezemediğimiz bambaşka bir cazibesi olsa gerektir. Bu öyle bir cazibedir ki, bazen rüyalara bile girip hidayete vesile olabilir. Geçen sene Brüksel'de tanıştığımız Rodoslu mühtedi Yahya'nın kızkardeşi de rüyasında duyduğu bir ezan sesi ile Müslüman olmuştu. Şimdi de bir Müslüman'la evli.

Ezanın göklere aksedişi ise çok daha farklı olmalı. Çünkü bizim işittiğimiz Ezan-ı Muhammedî için Yahya Kemal, "Ervah" adlı şiirinde ezanda geçen "Allahü Ekber"i gördüğünü belirtiyor.

DR. NEAL ROBİNSON

1998 Ağustos'unun son günleri İngiltere'nin kuzey bölgesinde bir ziyaret için taksiyle gidiyorduk. Bir arkadaşımız Jarrow şehrinin Başpapazı Dr. Alan Smithson'ın TV kanalında bir konuşma yaptığını ve "Bilindiği gibi Hristiyanlık uhrevî bir dindir. Hâlbuki İslamiyet sosyal konulardan da bahsediyor. Mesela Kur'ân'da çocuk terbiyesiyle ilgili âyetler var. Artık taassubu bırakıp bu mukaddes kitaptan da istifade etmeliyiz." dediğini nakletti. Ben arkadaşımızdan Dr. Alan ile tanışıp randevu almasını talep ettim. Daha sonraki telefon görüşmelerimizde daha pek çok kişiyle irtibata geçildiğini ve randevuların alındığını öğrendim.

Bunlardan birisi Leeds Üniversitesinden "İslamî Çalışmalar"da kıdemli okutman Dr. Neal Robinson idi. Kendisi Oxford mezunu, doktorasını Birmingham'da yapmış. İslamiyet'le ilgili yazdığı kitaplar var. Bunlardan meşhur olanı "İslâm'da ve Hristiyanlık'ta Mesih: Kur'ân ve Klasik Müslüman Tefsirlerinde Îsa'nın Temsili." 235 sayfalık bu kitabını bilhassa Hristiyan yazarlar çok tenkit ettiler.

Diğer eserleri "Fransa'da İslâm", "İslâm: Muhtasar Bir Takdim", "Kur'ân'ı Keşfetme" ve "Muhammed'in Deyişleri"

Dr. Robinson, pek çok dergide de makale yazmış. Bunlar da yine çoğunlukla Hz. İsa ve Meryem ile ilgili İslâmî kaynakların verdiği bilgilerin değerlendirilmesi yönünde yazılar. Mesela, "Fahreddin Razi ve Bakire'nin Hamile Kalması Olayı", "Kilden

Kuş Yaratmak: Kur'ân'da ve Klasik Müslüman Tefsirlerinde İsa'nın Bir Mucizesi"

Dr. Robinson, ansiklopedi ve sözlüklerde de makaleler yazmış. Bunlardan bazıları: "Siyah Müslümanlar", "İbn-i Arabi", "İslâm'a Karşı Hristiyan Tutumları"

Bunlardan başka kitaplar üzerine yazdığı eleştiriler de var.

Dr. Neal Robinson ile görüşmemiz için bir arkadaşımızın randevu talebi olunca, kendisinin, "Ben zaten iki senedir Müslüman'ım." demesi hepimizi şaşırttı. Çünkü kendi doktora öğrencileri bile bunu bilmiyorlardı. Bizi evinde kabul etti. Evinin duvarlarını süsleyen levhalar, hep İslâmî yazı ve motifleri ihtiva ediyordu. Oldukça mütevazı idi.

Bediüzzaman Hazretleri'nin İşârâtü'l-İ'câz tefsirini Arapçasından okumuş ve çok takdir etmişti.

Dr. Robinson, Müslüman olmasını Hristiyanlıktan dönme şeklinde görmüyor, "Sadece İbrahimî geleneğin son halkası olan İslâmiyet'e geldim." diyor. Hz. İbrahim hattını takip ettiğini söyleyen bu ilim adamı "İbrahimî dinler tabirini ilk defa Vatikan'ın 2. Konsülü'nde Massignon kullandı." diyor. Zaten bu hususta kendisinin, İslamochristiana dergisinde "Massignon, Vatikan II ve İbrahimî Bir Din Olarak İslâm, İslâm ve Hristiyan İlişkileri" başlıklı bir makalesi yayınlanmış.

Dr. Robinson, "Fransa'da İslâm" kitabında Müslüman-Hristiyan ilişkilerinden ve mahrum edildikleri hak ve hukuktan bahsediyor.

Dr. Robinson, "Hristiyanları, İslâm âleminde en iyi anlayan bilim adamı Ali Mir'at'tır. Ben kendisinden çok istifade ettim." dedi.

Bu samimi ve mütevazı ilim adamından insanlığın, bilhassa Avrupa'nın öğreneceği pek çok şey var.

LORD AHMED

Lampeter'e yarım saat mesafede bir koleje gittik. Yeni satın alınmış. Lampeter Üniversitesi'nden bazı Müslüman hocaların vesilesiyle alınan bu yeri gezdik. Kasabanın dışında geniş bir alanda eski fakat sağlam binalardan meydana gelmiş hoş bir yer. Yeşillik, ağaçlar, bilhassa manzara çok güzel. Tellerle çevrili. Hemen bitişiğindeki tarlalarda koyunlar otluyor. Bir ara Amerikan askerleri buralarda kalmışlar. Onlardan kalma, gemi biçiminde, subay çocuklarının oyun yerleri de var. Bina halıfleksle döşenmiş. Mescit yeri, sınıfları hazır. Bazı öğrencilerle de görüştük.

Güney Batı Galler atları ile de meşhur. At yetiştiren yerleri çok. Hatta bazı İngiliz asıllı Müslümanlar burada, ata binme, yüzme hatta at üstünde kılıç kalkan kullanma kursları verdiriyorlar. Sanki Orta Çağ şövalye dersleri veriliyor. Şehirlerden köylere doğru bir gidiş de denilebilir buna.

Lampeter'den, "Kitap Köyü" diye meşhur Hay-On-Wye'a gittik. Biraz geç kalmışız. Bazı kitapçı dükkanları kapanmış. Yazın çok kalabalık olan köyü ziyaret edenler bu mevsimde azalmış. Aslında bu şekilde kitap satan merkezler Londra'da da vardır; ama böyle uçtaki köye, böyle bir isim verip insanları toplamak, hatta reklâmla tâ Amerika'dan bile turist çekmek herhâlde düşünülmesi ve iç-dış turizm adına değerlendirilmesi gereken bir husus...

Hay-On-Wye'da yeni kitaplar yarı fiyattan daha ucuza bile

alınabiliyor. Elden düşmeler de durumuna göre, “Şu kadarı şu fiyata” şeklinde yirmi, otuz kitap beş-on sterline; veya beş sterline küçük bir poşet, on sterline büyük bir poşet alıyor ve istediğiniz kadar dolduruyorsunuz. Bahçe gibi bir yerde de kitapları koymuşlar, kapısına da “Dürüst Kitapçılık” yazmışlar. Kendiniz kitap alıp, fiyatı takdir ederek bir kutuya parayı bırakıyorsunuz. Kimseler de yok. Tabii bunlar da iyice elden düşmüş kitaplar.

Lordlar Kamarası’na Müslüman Lord Ahmed Nezir’in ziyaretine gittik. Burası, tarihî bir bina. Beraber bir toplantıya katıldık. İngilizler geleneklerine çok bağlı. O gün, o saatte Adalet Bakanı Lord İrvine, hükümet programını okuyacaktı. Özel kıyafeti ile bakan önden yürüyor. Arkasında cübbesinin eteğini bir hanım tutuyor. Bizi üst tarafa lordlardan biraz geç aldılar. “Şimdi dua ediyorlar, bekleyin.” dediler. Fotoğraf makinesi, cep telefonu yasak. Kalın kitap gibi şeyler sokmak da yasaklar arasında. İçeriye, teyp sokamıyor ve konuşulanları not alamıyorsunuz. Aksi takdirde hemen ikaz ediyorlar. Lord İrvine, konuşmaya başlamadan önce bazılarının Allah adına kraliçeye bağlılık yeminini yapmalarını bekledi. Sonra da hükümetinin yeni programını ve yeni kanun tekliflerini okudu. Bir barones konuşma yaptı. Konuşmalar yine dua ile bitirildi.

Lord Ahmed, bizim üniversitelerdeki yasakları anlamada güçlük çekiyor. “Benim kızım Hristiyan bir ülke olan İngiltere’de üniversiteye hicabı ile gidiyor. Müslüman Türkiye’de yasak var. Bir türlü anlayamıyorum.” diyor.

Bizi tarihî binanın içinde gezdirdi. Eski bölümlerden bir yere geldik. Bizi 1305’lere götürdü. “İşte burada İskoçyalı meşhur Cesur Yürek yargılanmıştı.” dedi. Bilindiği gibi daha sonra da idam edilmişti...

Adalet Bakanı Lord İrvine, başbakandan üç kat fazla maaş alıyor. Çünkü bütün hâkimleri temsil ediyor. Elbette adalet tevzi edecek kişilerin öncelikli değerlendirilmesi isabetli bir davranış.

LORDLAR KAMARASI'NDAN BİR MÜSLÜMAN LORD

Daha önce "Lord Ahmed" başlıklı yazımda, Müslüman Lord Nezir Ahmed'den bahsetmiştim. Davetimizi kabul ederek ülkemize geldi. Beraberinde Prof. Dr. Neal Robinson (Lampeter Universty dean of Islamic Studies and Pchilosaphy) ve Q News Dergisi'nin editörü Fuad Nahdi de vardı.

Lord Ahmed, genç yaşında İngiliz İşçi Partisi'ne girmiş, kabiliyetlerini iyi kullanarak yükselmiştir. 1998'de ilk defa hükümetin teklifi ile bir Müslüman olarak Lordlar Kamarası'na girmesi kabul edilmiştir. Yine ilk defa hiç kimseye tahsis edilmediği hâlde, kendisine namaz kılacağı bir ofis tahsis edilmiştir. Lordlar Kamarası müzesine de, el basarak yemin ettiği Kur'ân-ı Kerim konulmuştur. Bu da bir ilktir. Çünkü Lordlar Kamarası tarihindeki ilkler hep müzeye kaldırılmıştır. Onun da; bir Müslüman olarak İncil ve Kraliçe üzerine yemin edemeyeceğini belirtince isteği kabul edilmiş ve önüne bir Kur'ân-ı Kerim konulmuştur.

Lord Ahmed, çıkarılan kanunlarda Müslümanları rahatsız edecek bir durum söz konusu olunca hemen açıklayıcı bir bilgi ile ortaya çıkmaktadır. 2 Şubat 2000 tarihli gazetemizde çıkan "İngiliz Polisi 'İslâmî terör' demeyecek" başlıklı haberimizde geçen İngiltere polisinin İslâmî terör terimini kullanmama kararı almasında da emeği büyüktür. Zaten bu görüşünü her yerde gerekçeleri ile beraber savunmaktadır. Lordlar Kamarası'nda Hristiyanlara, Musevîlere ve Sihlere kanunen tanınan bütün

hakların Müslümanlara da aynen tanınması konusunda çok büyük gayret göstermektedir.

1976'da geldiği ve gördüğü Türkiye ile 2000 yılında karşılaştığı Türkiye arasında çok büyük farklılıkların ve gelişmelerin olduğunu hayranlık ve takdirle ifade ediyor.

Aslında çok mütevazı bir hâli var... Bunun nişanesi olan bir davranışını aradan biraz vakit geçince, geçmişten bir kıssa nakleder gibi özetle şöyle anlatmıştık: Osmanlı padişahları ara sıra tebdil-i kıyafet edip halkın arasına karışırlarmış. Vezirlerinin hamam safasında neler konuştuklarını anlamak için bir padişah fakir kıyafetinde gitmiş. Fakat hamamcılar "Şimdi olmaz, vezirler var!" deyince, "Ne olacak, gariban da bir kenarda oluversin." diye ısrar etmiş. "Peki; ama şöyle bir kenarda yıkan." demişler. O da bakmış orada garip bir yaşlı var. "Yardım edeyim amcacığım." diyerek başlamış kirlerini ovmaya. Ama kulağı vezirlerde imiş. Kamufle olsun diye, "Ah! Vezir olmak varmış. Bak şunların haşmetli hâllerine!" demiş. Yaşlı kişi de aslında büyük bir veli imiş, ona demiş ki: "Evlat eğer dua edersen Cenab-ı Hak seni daha da büyük makamlara getirir hatta hastalıklı sırtını zamanın padişahına oğdurup yıkatır bile!" demiş. Tabii ikisinin de sırrı fâş olmuş.

Lord Ahmed dedi ki: "Benim kardeşlerim tatil günleri camilerin tuvaletlerini temizler ve ne olursa olsun bunu asla ihmal etmezler. Çağırsam, 'Bilmiyor musun bizim işimiz var!' deyip gelmezler. Elhamdülillah, ben de bu sene umreye gittim. Ramazan dolayısı ile iftarlar verdim. Tabii çok az insanın dışında kimse benim lord olduğumu bilmiyordu. Onun için 'Buraya gel... Bana bak... Hey bana da su getir... Yemek getirsen ya.' şeklinde çağırıyorlardı. Ben de hiç yüksünmeden, seve seve koşuyor ve ter içinde kalıyordum. Ne kadar da mutlu oluyordum!" Gerçekten anlattığı gibi o, sevimli ve gayretli bir mü'min.

KUR'ÂN-I KERİM'LE NASIL TANIŞMIŞ?

23 Mart 2000 gecesi bir TV programına katılan Yusuf İslam'ı izlerken bazı notlar almaya çalıştım. İbretli bir hayat hikâyesi olması itibariyle imkân nispetinde bunları sizlere aktarmaya çalışacağım...

Yusuf İslam, müzik dünyasındaki ilk günlerini anlatırken şöyle diyordu: "İnsanların arzu ettikleri noktada hoşlarına giden şeyleri üretiyordum. Ama benim asıl yapmam gereken şey neydi onu bilmiyordum. 18-19 yaşlarında bu hâlimde sömürülüyordum. Yıpranmıştım. Ciğerlerimde de bir rahatsızlık başlamıştı. Artık ben ne yapmalıyım, diye düşünüyor, çare için de çok kitap okuyordum. Budizm ile ilgili kitaplar bile okumuştum. Bir köprü başına gelmiştim. Zihnim her şeye açıktı; ama İslamiyet'e açık değildi. Amerika'da kitap evlerine gidiyor, astroloji, Hinduizm, Kabala vs. konulu kitaplarla temas kuruyordum; ama İslamî eserlere ilgi duymuyordum. Çünkü öyle eğitilmiştim. Hiç müspet bir noktam yoktu."

Hayatının ikinci dönemi için şunları söylüyor: "Yeni arayışlar neticesi, yeni ve dürüst şarkılar yazmaya başladım. Güzel bir damar yakalamıştım. Evet benim kuşağımın çok aç olduğu ve aradığı bir damardı bu. 20 yaşlarında Baba-Oğul şarkısı gibi şarkılarımda çok şey anlatmaya çalıştım. Ben hakikati arıyordum ve bu arayışımı dile getiriyordum. Bu dönemde en mühim nokta, hayatımın kontrolünü kendi elime geçirmiş olmamdı. Yani başkalarının arzularına ve isteklerine cevap vermek yerine,

söylemem gerekenleri üretiyordum. Şöhret dağının zirvesine çıkmıştım. "Yabancı" isimli eserimle, şu mesajı veriyordum: Ben sizin zannettiğiniz adam değilim. Artık 'Ben neyim?' diyor, birtakım kalıpları parçalıyorum..."

Hayatında büyük değişiklik yapan olay öncesi hazırlık şokunu da şöyle ifade ediyor: "Los Angeles'ta, günlerden bir gün denizde yüzerken kendimi okyanusun ortasında bulmuştum. Kendime hâkim değildim. Açıldıkça açılmıştım. Dönmek için artık çok geçti. Tek başıma koca ummanda çok güçsüzdüm. İnsanlardan hiçbir yardım gelemezdi. Bütün sebeplerle irtibatım kesilmişti. O anda çok içten dedim ki: 'Rabbim bana yardım et! Başkaları beni duyamazlar, göremezler, yardım et bana Rabbim!' Böyle dua ederken bir dalga beni alıp sahile doğru itmeye başladı. İçimden, kurtulunca sadece Rabbimin hizmetinde olayım, diye geçiriyordum. Kurtulmuştum."

Son merhaleyi ise şöyle anlatıyor: "Harika şekilde kurtuluşum ile aslında bana kapı açılmıştı. Müziğe devam ediyordum. Ağabeyim yoğun biçimde felsefeyle uğraşırdı. Ama yaşayışında titiz bir insandı. Kudüs'e gitmişti. Orada, Hristiyanlık ve Museviliğin yanında bir dinin daha farkına varmıştı: İslamiyet. Kudüs'ten İngiltere'ye dönünce, benim doğum günüm için bana bir Kur'ân hediye almıştı. Elime aldım; ama nasıl açıp okuyacaktım. Sıkıntı başladı.

Şekillendirildiğim, eğitildiğim atmosfer içinde İslamiyet ve Kur'ân hakkında pek çok ön yargım vardı. Bunlar birer engeldi. Sonradan fark ettim ki, Kur'ân okumaya başlarken eüzübesmele çekiyoruz. İşte bu, bütün engelleri aşmak ve ön yargılara karşı bir tedbir almak için. Başladım okumaya... İlk dikkatimi çeken Allah'ın adı idi. Allah'ın adı ile başlıyordu. Birdenbire kendimi yepyeni bir dünyanın eşiğinde buldum ve başladı kapılar açılmaya. Allah'ın adından sonra peygamberlerin isimleri, bunlar arasında da Hz. İsa Aleyhisselamın ismi ile karşılaştım. Daha önce aldığım Hristiyanlık eğitimim içinde bu isimler, bilhassa Hz.

İsa vardı. Kur'ân-ı Kerim okurken ben kendimi, kendi evimde hissettim. Ruhum hemen ısındı. Baktım ki, İslamiyet daha önce beni şartlandırdıkları tuhaf din değildi. Kur'ân-ı Kerim'in en çarpıcı yönü de, Kur'ân'ın benimle konuşuyor olmasıydı. Dikkat edin ben aslında bir din arayışı içinde değildim. Ben hakikati arıyordum. İşte Kur'ân bana hakikati olanca yalınlığı ve çıplaklığı ile anlatıyordu. Onda karmaşık, çapraşık, zor anlaşılır, kafa karıştırır şeyler yoktu."

Üçüncü Bölüm

BİLİM - HİKMET - SAĞLIK

KARTALLIĞIMIZIN FARKINA VARALIM

Ülkemizin değerli öğretim üyelerinden oluşan akademisyenler grubu ile sohbet ediyorduk. Fatih Üniversitesi'nin Rektörü Prof. Dr. Ergun Yener Bey düşündürücü ve ufuk açıcı bir konuşma yaptı. Sohbetine Mevlâna edalı bir fabl ile başladı:

"Bir adam, kuluçkaya yatmış tavuğun altına, kartal yuvasından aldığı bir yumurtayı koyar. Zamanı gelince civcivler çıkar. Kartal yavrusu da onların arasındadır. Kendisini onlardan saydığı için, onlar gibi yerleri gagalar, topraktan çıkan solucanları yer. Onların bazen uçma taklidi yaptıkları gibi beş on metrelik uçma hareketleri yapar. Hayatı böyle sürüp giderken bir gün göklerde süzülüp giden bir kartal görür. Kendisi gibi hayretle kafasını yukarıya diken tavuklarla beraber, onun süzülüşünü ve rüzgârın hafif esintisine karşı aldığı güzel vaziyetleri temaşa eder ve 'Allah'ın yarattığı ne harika yaratıklar var. Ne güzel de uçuyorlar!' der. Ve zamanı gelir her canlı gibi ölür gider... İşte, bizim yetenekli olan fakat kabiliyetlerinin farkında olmadan göçüp giden pek çok insanımız da böyle. Kendilerinin bir tavuk olmadığı, bilâkis yukarılarda pervaz edip süzülecek yeteneklere sahip bir kartal yavrusu oldukları fark ettirilip ona göre eğitim verilse durum çok çok değişecektir. Size bir örnek vereyim. Amerika'da öğretim üyesi idim. Yakınımızda farklı bir hapishane vardı. Buradaki mahkûmların cezası en az altı sene idi. Katillere, uyuşturucu şebekelerinin elemanlarına, çete ve benzeri suçlardan hüküm giyen bu mahkûmlara ders veriliyordu. Bir ıslahevi mahiyetinde idi. Ben de derse gidiyordum. Kışın bazen kar çok yüksek oluyordu. Hele bir seferinde az daha donacaktım. Derse girdiğimde vaziyetimi gören mahkûmlar hâlime acıdılar ve

bana: ‘Devlet sana ne kadar para veriyor?’ diye sordular. ‘Aldığın paraya bütün bunlar değer mi?’ demek istiyorlardı. Ben de: ‘Ben işe, senede 16 bin dolar maaşla başladım. İki çocuğum var, okuyorlar. Bir arabam var. Mutlu bir ailem var. Bunlardan çok daha mühimi genç nesillere ders veriyorum. Hem kendimi de onların arasında devamlı genç hissediyorum. Ben daha ne isterim!’ demiştim. Zenci öğrencilerden biri, dersten yılgındı, okumak istemiyordu. İşte bu sözümden sonra kendi kendine düşünmüş ve devam kararı vermiş. Bana dedi ki: ‘Benim için 16 bin dolar hiçbir şeydi. Biz onu bazen bir vurgunda alıyor ve dilediğimiz gibi harcıyorduk. Her türlü suçu işledim sayılır. İnsanların paralarını gasbetmeyi de bir hak gibi görüyordum. Yine bir olayda bir arkadaşım bir polis vurmuştu. Polis yerde kaldı, araba ezecekti, kaçmaktan vazgeçip onu kurtardım. Beni yakalayıp hapse attılar; ama sırf bu davranışımdan beni bu farklı hapishaneye gönderdiler. Muhtemelen hapisten sonra da hayatıma yine öyle devam edecektim. Ama sizin haliniz bana tesir etti. Kendi kendime: ‘Bak 16 bin dolara çalışıyor, hayatından memnun. Her şeye katlanarak insanlığa bir şeyler vermeye çalışıyor. Ben bugüne kadar ne yaptım? Demek az bir para ile; insanlara faydalı olarak da mutlu olunabiliyormuş.’ dedim ve kararımı verdim. Bir gün bana ondan bir düğün davetiyesi geldi. Okulundan mezun olmuş, bir yerde bir idareci yardımcılığı işi bulmuş. Fazla para teklifine rağmen ‘Ben 16 bin dolarla başlamak istiyorum.’ demiş... Bana benzemek için yaptığını yazıyordu. Şimdi böyle insanlar bile eğitilip, seviyeli işler yapabilecek formasyon kazandırılabiliyorsa, bizim genç nesillerimize neler öğretilemez ki.”

Muhterem Yener hocamızın bu sözlerine katılmamak mümkün değil. Batılılar tarafından yapılan bir istatistiğe göre bizim çocuklarımız onlarınkinden on kat avantajlı olarak dünyaya geliyor. Onlarda binde beş öğrenci, bizde yüzde beş öğrenci bilim adamı olabilecek kabiliyete sahip özellikleri taşıyor. İslamiyet bizim fıtratımızı koruduğu için doğuştan sağlam geliyoruz. Onlarda ise irsî birtakım arızalar yüzünden bu durumu yakalamak mümkün değil.

Eğitimcilerimize çok iş düşüyor.

NASA YOLUNDA BİR SÜRMENELİ

Arkadaşımız İsa Korkmaz, apartmanlarının alt katında oturan bir komşularından, daha doğrusu San Diego'da ikamet edip bu aralar Türkiye'de bulunan bir bilim adamından söz etti. Kendisini basında çıkan bazı haber ve röportajlardan tanıyordum; ama hiç görüşmemiştik. Randevuyu kabul edince Prof. Dr. Alaaddin Yıldız ile sohbet etme imkânı bulduk. Şu anda 75 yaşında bulunan Yıldız'ın hayat hikâyesi enteresan. Annesi Rusya'da okumuş. Ninesi Meyveş Hanım, Rusya'da ve Sürmene'de evliya menkıbelerinde anlatılanlara benzer bir hayat yaşamış. Çarlık döneminde Yahudilere çok kötü muamele ediliyormuş. Meyveş Hanım zor şartlarda yaşamaya mecbur edilen bu insanlara sahip çıkarmış. Rusların işgalinde Karadeniz'de Rumlar biraz böbürlenmişler; fakat onlar çekilince bu sefer ortada kalmışlar. Hemen Meyveş Nine "Sakın onlara zulmetmeyin, günahını kat kat çekersiniz." deyip, kendi itibarını da ortaya koyarak pek çok kötülüğü önlemiş. Elinden Kur'ân hiç düşmezmiş. Prof. Yıldız: "Bana Osmanlıca dinî kitaplar okurdu. Sîret-i Nebi'yi hâlâ hatırlıyorum." diyor. Sürmene'de herkesin her türlü derdiyle meşgul olurmuş. Meyveş Nine, devamlı Alaaddin Yıldız'ı okumaya; bilhassa Avrupa ve Amerika'ya giderek orada yüksek tahsil yapmaya teşvik edermiş.

Ben bunları dinlerken, şu anda Washington'da avukatlık yapan ve aslında bir seramik profesörü olan Rüşdü Kalyoncu Beyi hatırladım. Çünkü hayatta iken tanışma imkânı bulduğum onun merhum pederi de büyük teşviklerle kendisini Amerika'ya göndermişti. Ben altı lisan bilen muhterem Rüşdü Kalyoncu Beyin, tercümanlık yaptığı bazı mühim görüşmelere de şahit

oldum ve rahmetli babasının arzu ve ümitlerinin hiç boşa gitmediğini görerek mesrur oldum.

İşte bu hevesle Trabzon'da liseyi bitiren Yıldız, İstanbul'a gelip tıp fakültesinde tahsile başlar. Fakat onun aklı Batı'da ve mühendis olmakta. Dördüncü sınıfta iken Sümerbank yurtdışı imtihanı açar. İmtihanı kazanınca eline bir pasaport geçer. Elindeki para ile önce trenle Sofya'ya kadar gider. Sene 1942... Savaş var, her taraf asker dolu. Türkçe bilen Bulgarlar "Sen nereye gidiyorsun? Herkes Almanya'dan kaçıyor, sakın ha!" der. Ama o bir kere kafaya koymuş. Bir Bulgar kadını "Geri dön!" diye yalvarır, ellerini öper. Ama bizimkinin dinlediği yok. Fakat parası da çok az. "Param nereye kadar yetiyorsa, oraya kadar bilet kesin." der. Çekoslovakya'da iner. Oradan kömür vagonuna gizlice atlayıp, bir Alman şehrinde kalır. İstasyonda bir Alman askeri bunu yakalayıp işçi kampına götürür. Oradan, savaş sırasında Alman ailelerinin kızlarını eğitip hemşire yaptıkları bir hastaneye nakledilir. Orada Türk Talebe Cemiyeti'ni bulur. Aralarında münakaşa çıkınca, tam oradan ayrılırken bombalar yağmaya başlar. İnsanlar çıra gibi yanmaktadır. Sığınak işe yaramayınca Dresden'den Elbe'ye doğru kaçmaya başlar; bu arada insanı mahveden yangın bombaları bir türlü durmaz. Bir köye sığınır. Fakat sonra, orayı da Ruslar işgal eder.

Beri tarafta Meyveş Nine torunundan hiç haber alamayınca, İsmet İnönü'nün Trabzon'a gelişinde, bütün engelleri aşarak "Torunumdan bana bir haber ulaştır." diyerek paşaya bir mektup vermeye muvaffak olur. Gerçekten de Almanya'da bulunduğunu ve sapasağlam olduğunu nineye bildirirler.

Alaaddin Yıldız, Almanya'da mühendislik tahsilini tamamlar. Askerlik için Türkiye'ye gelir. Sonra da Devlet Su İşleri'nde Süleyman Demirel ile çalışır. Ama sonra tekrar Almanya'ya dönüp öğretim üyesi olarak üniversiteye intisap eder. Araştırmacı bir ruha sahip olduğu için kendisini tamamen ilmî çalışmalara verir. Siemens'e girmesi ve Berlin Teknik Üniversitesi'nde profesör olması, kendisine büyük buluşların kapısını açar.

MEYVEŞ NİNE'YE İLGİ...

Prof. Yıldız'ı, Amerikalılar keşfedip NASA'ya götürürler. Artık o, uzay tekniği ve tıbbı mevzuunda dünyanın en önemli bilim adamlarından birisidir. Mekanik güçler ve vücut yapıları arasındaki münasebetin bir bilim dalı hâline gelmesine öncülük yapan bilim adamı olarak tanınır. O, en önemli araştırmalarını 1962 yılında, ekseni etrafında dönerek atılan (Ballisticks of spinning projectiles) füzeleri alanında yapmıştır. Bu deneysel çalışmaları neticesinde elde ettiği, hava ve uzay ilminde pilot görevi olan boyutsuz numaraya, ünlü Prof. Dr. Hermann Schlichting tarafından 'Yıldız Numarası' adı verilmiştir. Büyük dahi John Waddell'in yazdığı, 'Birleşik Alanlar Teorisinde Devamlı Araştırmalar (Continnued Research of the Grand Unified Theory)' isimli bilimsel makalede de bu formül evrenin sırrını çözmek için kullanılıyor.

Murat İnceoğlu'nun da naklettiği gibi, Apollo 12 uydusunun fırlatılmasının ardından, üste bulunan personel basına tanıtılır. Bilim adamları geldikleri ülkeyi söylerken, birisi de "Trabzon Sürmene" der. Hemen yakınında duran Türk gazeteci irkilip "Yahu, her yere yayıldınız anladık; ama buraya kadar da mı geldiniz?." diye hayretini ifade eder.

Bir gün Dr. Yıldız, öğretim üyesi arkadaşları ile kafede otururken, hayatını anlatıyor. Onların ilgisini en çok Meyveş Nine çekiyor. Onun ileri görüşünü, insanlık için çırpınışını ve her dinden insana karşı engin hoşgörüsünü anlatınca, "Meyveş Nine, Rahibe Terasa gibi bir azize!.." diyorlar. Dr. Yıldız devam ediyor:

"Öldüğünde yüz yaşını geçmişti. Herkesin yardımına, her hastanın tedavisine koşar, çocuğu olmayanlara dualar okur tavsiyelerde bulunurdu; fakat kendisi hiç hasta olmadı. Ölünceye kadar arı gibi çalıştı. Sapasağlamdı. Bir sabah onu ölü olarak bulduk." diyor. Bu onların çok dikkatini çekiyor. ABD'de yaşlılık üzerinde çok duruluyor. Yaşlılık kürsüsü başkanı soruyor, "Öldüğü zaman ne yapıyordu?" diyor. Dr. Yıldız "Tarlada idi." diye cevap veriyor. Meşhur bir mimar olan İngiliz asıllı Derek Cooper çok ilgileniyor. Tabii bunlar, uzayda hayat üzerine ve UFO'lar üzerine çalışan büyük bir grup. Kendilerine göre; matematik UFO'ları formüllerle ispat ediyorlarmış. ABD'de birkaç milyon insan da UFO'lara inanıyor. İşte bu anlatılanlardan sonra Meyveş Nine'nin uzaylı olduğuna karar vermişler. Dr. Yıldız her ne kadar "Olamaz, o benim ninem!" demişse de onlar kararlarını verip ona "Universal Mother" yani "Evrensel Anne" ismini de vermişler. Görkemli ve manalı yapılar yapmakla meşhur olan Derek Cooper, Meyveş Nine için bir anıt mezar projesi hazırlamış.

Dr. Alaaddin Yıldız, "Los Angeles Times'ta 'Karadeniz Üzerinde Çapraz Akıntılar' başlıklı bir yazı yayınladı. Zaten eskiden İpek Yolu'nun geçtiği yol olan bu yerler UFO'cular için çok mühim. Bu durumda eğer Meyveş Nine'ye bir anıt mezar yapılırsa ve bu grup sahip çıkarsa ABD'den binlerce insan Sürmene'ye akın edecektir." diyor.

Bu hususta, turizmle ilgilenen herkese çok görevler düştüğüne inanıyorum. Çünkü Anadolu anaları ve İslamiyet'ten kaynaklanan güzellikler bu vesile ile tanıtılacak, böylece yabancılara güzel mesajlar ulaştırılacaktır.

YENİ İLAÇLAR ESASEN BİZDE

İngiliz biyoloji profesörü Steven Rose, 30 yıldır hafıza kaybı ve beyin kapasitesinin artırılması üzerine yürüttüğü araştırmanın sonuna geldi. Amerikan dergisi Time'in haberine göre, bu araştırma ile, tarihte ilk defa öğrenme kabiliyeti haplarla geliştirilebilecek. Ayrıca bu haplar, Alzheimer hastalığı ve hafıza kaybına da çare olacak. İngiliz profesörün araştırması, hatıraların ve düşüncelerin beynin bir bölümünde saklandığı tezini çürütüyor. Rose'a göre hatıralar beyinde dolaşıyor.

Beyinde, hücreleri birbirine bağlayan 10 trilyon sinyal şebekesi (axon) var. Mesajlar bu şebekelerden geçerek hücreden hücreye dolaşırken düşünce, duygu ve hatıraları canlı tutuyor. İşte hafıza kaybı da hücreler arasındaki bu sinyallerin iletilmemesi sonucu ortaya çıkıyor. İngiliz profesörün geliştirdiği ilaçlar, biyolojik sinyallere yol açmaya yarıyor. "Tacrine - Aricept' adı verilen ilaçlar, sağlıklı ve normal bir beyinde kullanıldığında ise zeka seviyesini yükseltiyor.

Hafıza kaybını önlemek ve beynin kapasitesini artırmak için, hücreler arası irtibatı kurup sinyalleri iletmede yardımcı olan 'Tacrine - Aricept' isimli ilaçları kullanmak mümkün olacak. Acaba, canlılığını, kollektif şuurunu, millî hafızasını kaybetmek tehlikesiyle karşı karşıya kalan toplumlar için nasıl bir tedavi yöntemi ve ne gibi ilaçlar geliştirmek gerekir?

'İçtîmaî Reçeteler'e baktığımız zaman, bilhassa kanser gibi öldürücü tesiri bulunan ümitsizliğe karşı en başta ümit uyandırıcı dinamiklerin göz önünden ayrılmaması tavsiye edildiği gibi,

toplum hayatının mayası olarak da, şefkat, tesanüt ve uhuvvet duygularının inkişaf ettirilmesi çok mühim bir ilaç olarak görülüyor. Her şeyde aşırılıktan kaçınılması telkin edilirken, toplum fertleri arasında ifratkârâne irtibat kurmak üzerinde bilhassa duruluyor. Peygamber Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* insanlar arasında selâmı yaymamızı emir buyurdukları gibi, birbirimize karşı tebessümle yüz yüze gelmeyi, sadaka vermek ve hayır işlemek nevinden sevaplar arasında sayıyor. Güler yüzlü bir toplumda elbette zihinlere sevgi ve muhabbet sinyalleri yayılacak, gönüllerde kin ve nefrete yer kalmayacaktır. Ziyaretler, bilhassa hasta ziyaretleri, misafirperverlik, geleneklerimiz, vefa hissinin toplumu sarması, zor günlerde birbirimizi teselli edenlerin bulunması, bizleri canlı ve ümitli tutan dinamiklerimizdendir. Bunlara ilave olarak inançlarımızdan aldığımız ihlâslı muhabbet, hakkı ve sabrı tavsiye eden dinimizden aldığımız bu hasletler, toplumumuzu genç bir bünye gibi taze ve dipdiri tutacaktır. Cemaatle kılınan namazlar, cumalar ve bayramlar bu canlılığın doğurduğu kardeşlik hislerini pekiştirecektir. Bunun için mukaddes mesajların bize üflediği mânâlara tekrar yönelmemiz, değişen dünya şartları içinde o pörsümez renklere ve vazgeçilmez formüllere tekrar göz atarak yepyeni televvünlerle çağın beklenen çaresini de bulmak ve yaşlanan dünyaya da bu yeni ürünlerden sunmamız gerekmektedir.

ARTILARI EKSİLERİYLE

Amerika'ya bu son gelişimizde arkadaşlarımızla ülkenin farklı özellikleri, üstün tarafları ve iç problemleri üzerine sohbet ettik.

Amerika tıbbî ve askerî araştırmalarda dünyada hâlâ bir numara. Bankacılık mevzuunda ise Japonlar en önde; ama bu iki noktada geriler. Askeriye, geniş imkânları ile bu araştırmaları özel şirketlere yaptırıyor. Bu şirketler de yarı resmî çalışıyorlar. İnsan seçme ve bilgileri koruma hassasiyetinde sanki askerî bir yapıları var. Bu hususta da işe yeni başlamış, yepyeni buluşlarla kendisini ispatlamaya çalışan küçük şirketler ön planda. Diğerleri zaten meşhur olmuş. "Yatay" buluşlarla varlığını devam ettiren eski ve büyük firmalara nispetle "dikey" bir çıkış yapmak isteyenler tercih ediliyor. Hem de onların büyük şirketler tarafından yutulmaması için özel gayret gösteriliyor.

Devlet, işletmelerden ve ticaretten tamamen çekilmek istiyor. Sadece gelirleri kontrol ediyor. Bu da; kitlenmekten, hantallaşmaktan, bazı devlet işletmelerini siyasilerin arpalığı haline gelmesinden kurtarıyor.

Bu sistem, devlet yapısı için şu anda ideal görünüyor.

ABD'nin içinden çıkmak ve halletmek istediği, fakat fazla başarı gösteremediği problemler var. En başta uyuşturucu gelmekte. Los Angeles'ta bu işe CIA'nın da karıştığının anlaşılmasından sonra meselenin boyutları iyice endişe verici duruma geldi.

Hapishanelerin yüzde 90'ını zenciler teşkil ediyor. Clinton ilk seçimlere girerken "New York'ta bir zenci çocuğun çetelerden, uyuşturucu vs. tehlikelerden korunup da yaşaması çok zor hale geldi. Hatta Afrika'daki bir çocuğun yaşama şansından New

York'taki çocuğun yaşama şansı daha az!.." demişti. Henüz bu problem aşılamadı.

Eğitime gelince, o da pek iç açıcı görünmüyor. Master ve doktora öğrencilerinin çoğu ABD dışından gelen gençler.

Başkan Clinton, Chicago'da başarı gösteren iki okulu tebrik için bizzat gitmişti. Başarıları da belki bizim Yamanlar ve Fatih kolejlerinin gösterdiği başarının dörtte biri bile değil. Devletin bu destek ve gayretine rağmen netice iyi görünmüyor. Onun için 2000 yılında eğitim hedefleri olarak: "Öğrenciler mutlaka okulunu bitirecek. Liseyi terk etmeyecekler. Okuma-yazma bilen oranı artırılacak. Uyuşturucu kullanılması düşürülecek." deniliyor. "Bu hedeflere niçin ihtiyaç duyulmuştu peki." diyecek olursak; sebep olarak şunları gösterebiliriz

a) Pek çok öğrenci okulu bitirememekte, b) Liseyi terk etmekte, c) Okuma-yazmayı becerememekte, d) Uyuşturucu hastalığına saplanmaktadır.

1981-1996 bütçeleri arasında yapılan harcamaların istatistiğine bakılacak olursa, bilhassa hapishane ve kanun uygulamalarına ayrılan paranın yüzde 288 oranında arttığı görülüyor. Hâlbuki NASA'ya ayrılan pay yüzde 48-50 civarında artırılmış. Eğitime ise hiç artırılmamış. Hatta bazı ödenekler eksiltilmiş. Bunlar arasında enerji başta geliyor.

Aile yapısındaki sarsıntı da korkunç. Kocalar tarafından dövülen kadınlar... Boşanmalar... En çok mağdur olanlar da kızlar. Bilhassa 12 yaşındakilerle ilgili istatistikler çok düşündürücü. Bunların yüzde 50'si erkek arkadaşları tarafından tecavüze uğruyor. Yakın akrabaları tarafından tecavüze uğrayan küçük kızların oranı ise yüzde 48. 12-17 yaşlan arasında, erkek arkadaşlarınca tecavüze uğrama oranı yüzde 65'e yükselirken yakınları tarafından tecavüze uğrama oranı ise yüzde 20'ye düşüyor.

Neticede ister tecavüz ister gayri meşru münasebetlerden olsun, bu kızların doğurdukları çocuklar da devletin başına yük. Bu mesele için, büyük tartışmalara sebep olmasına rağmen, herhangi bir çare bulunmuş değil.

İNSAN EKSENLİ YATIRIMLAR

STV'de özürlü çocuklar ve gençlerin sahip olduğu kabiliyetler hakkında bir program yayınlanıyordu. Böyle insanların; bazı yönlerden geri olsalar bile, başka yönleri fevkalâde gelişmiş olabiliyor. Çeşitli sanatlarda, matematik gibi bilimlerde ve bilhassa hafıza gücünde fevkalâde başarılı olan bu gençlerin topluma verecekleri çok değişik şeyler olabiliyor. Mühim olan, bunlara topluma uyum ve fayda sağlayacak şekilde eğitim verebilmek. Böylece onlar toplumun bir parçası olduklarının farkına vararak toplumda kendilerini birer yük olarak değil faydalı birer eleman olarak hissedeceklerdir.

Zaten insanın entelektüel kabiliyetlerinin tam bir profilini çıkaran yeni bir test (BİS) zeka çeşitlerinin IQ ve EQ ile sınırlı olmayıp sekiz ayrı grupta ele alınacağını göstermiştir.

Boston Harvard Üniversitesi Psikoloji Bölümü Başkanı Howard Gardner'e göre zeka çeşitleri 8 ana başlıkta toplanıyor. Bu ana başlıklar kendi içlerinde alt kısımlara bölünüyor. İnsan kabiliyetlerini çeşitli metotlarla ölçen psikometre uzmanları da insan zekasının farklı boyutları olduğunu ve bunun genel testler kapsamında ölçülemeyeceğini kabul ediyor. Sayısal zekaya Albert Einstein, kapasite gücüne Terasa, sözcükleri yerinde ve doğru olarak kullanma kabiliyetine T.S. Eliot, yalnızca bir müzik parçası bestelemek veya icra etmek değil, aynı zamanda dinleme ve algılama kabiliyetine Beethoven, görsel dünyayı doğru algılama ve fizikî bir uyarıcının bulunmadığı ortamlarda bile

görsel tecrübelerin yeniden oluşturulması kabiliyetine Michelangelo, vücut hareketlerini denetlemek ve beden dilini belli bir uyum içinde kullanmak kabiliyetine Michael Jordan, kişinin kendisinin ve diğer kişilerin duygularını, ruh halini algılaması ve bu bilgilerin ışığında davranışları düzenlemesi kabiliyetine Gandhi örnek gösteriliyor. Elbette yeni ve yüksek değere çevrilebilir düşünce üretme kabiliyetine sahip birisi ile, dili iyi olarak ve gayelere uygun biçimde kullanabilme kabiliyetine sahip bir başkası aynı durumda değildir. Bunlardan birincisi Mozart ise ikincisi Goethe'dir ve birbirlerinden tamamen farklı zekaya sahiptirler. Aynı şekilde hızlı kavrama ve kavrananı hızla işleyerek işe dönüştürme, olayları hafızaya kaydetme ve gerektiğinde tekrar kullanabilme kabiliyeti, karmaşık bilgileri işleyerek hayata geçirme, sayılarla çalışabilme ve onları kullanabilme kabiliyeti, görülen resim veya nesneleri mânâlandırma ve analiz etme kabiliyeti birbirinden farklı şeylerdir.

Bilhassa eğitimde bu zeka farklılıklarının çok iyi bilinmesi ve kabiliyetlere göre davranılması gerekir. Bunlar bilinmediği için yapılarına uygun olmayan bir eğitim sistemi ile karşılaşan nice dahilerin okuldan kaçtıkları, haylazlık yaptıkları hatta geri zekalı muamelesiyle karşı karşıya kaldıkları bilinmektedir.

Dahi çocuklara önem veren ülkelerde onlar için özel eğitim sistemleri geliştirilmiş, hatta ailelerine bile onlara nasıl davranmaları gerektiğine dair eğitici seminerler düzenlenmiştir. Yani dahilerle ilgilenecek olan ebeveyn ve eğitimciler de özel eğitimden geçirilmektedir. Eşref-i mahlukat, nüsha-i kâinat ve Allah'a muhatap olarak yaratılan ahsen-i takvim mühürlü, a'la-yı illiyyin namzedi insan için yapılacak olan bu işlemler hiç de fazla değildir. Artık insanın ne mânâya geldiğinin ve mahiyetinin ne olduğunun anlaşılması meselesine bir kulak verelim. Sonra da bu gerçekleri eğitimden ticarete her şeye yayalım. Evet, atılacak her adım insan eksenli olsun. İnsana yatırım yapmayanlar, en büyük hazineden mahrum kalma tehlikesiyle karşı karşıyadırlar.

İSVİÇRE'DEN BİR GÖZLEMCİ

Prof. Dr. Pierre Montandon, Cenevre Üniversitesi hastanelerinden Kanton Hastanesi KBB Klinik ve Polikliniği ve baş-boyun cerrahisinde öğretim üyesi... Türkiye'den bir bilim adamı olan arkadaşının davetlisi olarak ziyaretimize geldi... "Ne garip bir rastlantı ki hem eğitimci hem bir gazeteci olan dedem, Atatürk'ün arkadaşı imiş. Kendisini Atatürk, Türkiye'ye davet edip eğitim danışmanı yapmak istemiş. Dedem kabul etmiş; fakat ninem istemeyince Türkiye'ye gelmemiş. Ama işte ben yine eğitim hizmetlerini görmek üzere Türkiye'ye geldim." dedi. Sohbetin akışından ben, Montandon'un Moğolistan'daki Türk kolejlerini de ziyaret edeceğini öğrenince, "Siz dedenizden daha da ilerisinde bir eğitim hizmeti göreceksiniz. Fakat Moğolistan geziniz sizin için çok orijinal olabilir." dedim. Sonra da şunları ilave ettim: "New Jersey'de videodan Ayna programının, Moğolistan ile ilgili görüntülerini seyrediyorduk. Türk kolejleri Moğol halkının kalbine girmişti. İdareciler, aileler, Budist din adamları okullardan hep sevgiyle bahsediyorlardı. Programın sonunda bizimle beraber videoyu seyreden Özbek asıllı Afganlı şair-yazar Erkeç Uçkun Bey gözyaşları içinde; 'Mademki bu eğitim hizmetleri buralara kadar gitmiş, Allah'ın izniyle dünyanın hiçbir tarafında ulaşamayacağı yer yoktur artık. Bunu şunun için söylüyorum, Moğollar millet olarak, dışarıya karşı çok kapalıdırlar, kolay kolay dıştan gelene açılmazlar. Bir zamanlar İsviçre'den bir misyoner gelmiş ve 16 sene çalıştığı halde hiçbir Moğol'a Hristiyanlığı anlatamamış. Sonunda yazı öğretmek yoluyla bir

şeyler telkin etmeyi denemiş. Ona bir Moğol sormuş: 'Senin bu öğrettiğin yazıyı ben ne yapacağım?' Misyoner: 'Uzaktaki bir dostuna, bir yakınına hiç olmazsa bir mektup yazarsın.' demiş. Moğol: 'Ne kadar mühim olan meseleler yazarım?' diye sormuş. Misyoner: 'O, sana kalmış.' deyince, Moğol: 'Eğer çok mühim bir meselem olursa, Moğol'un atının ulaşamayacağı bir yer yoktur, hemen atıma atlar giderim. Zaten pek mühim bir şey yoksa onun için de mektup yazmaya değmez.' demiş. Bunun üzerine misyoner, İsviçre'deki merkezlerine bir mektup yazarak misyonerlikten istifa dilekçesini koyduktan sonra da, 'Ben artık bundan sonra burada at ticareti yapacağım.' diye de yazmayı ihmal etmemiş.' dedi." Anlattıklarımı dikkatle dinleyen Prof. Dr. Pierre Montandon'a, "İşte siz, dedenizin hiç gidip görmediği böyle bir ülkedeki eğitim faaliyetlerini ve o insanların hayranlıklarını kazanan öğretmenleri ve yetiştirdikleri öğrencileri de göreceksiniz... Onun için daha farklı ve daha şanslı sayılırsınız..." diyerek latifede bulunmuştum.

Daha sonra öğrendiğime göre Dr. Montandon, Moğolistan'daki gözlemlerini bir rapor halinde yazıya dökmüş ve takdirlerini ifade etmiş...

EĞİTİMİMİZ NEREYE GİDİYOR?

Öğrencilik yıllarımda Osmanlıca bir kitap okuyordum. Orada bahsedilen bir Alman devlet adamının ismini kelime harekesiz olduğu için bir türlü tam okuyamamıştım. Merhum edebiyat hocamız Fuat Edip Baksı, o günkü dersinde bize öğretmene saygının önemini anlatıyordu: "Bir gün meşhur Alman devlet adamı Hindenburg bir köy okulunu ziyaret etmişti. Bir sınıfa girdi. Öğretmen ders anlatıyordu. Hiçbir şey olmamış gibi öğretmen dersine devam etti. Öğretmenin tavrı, bu mağrur adama çok dokunmuştu; ama hiç sesini çıkarmadan dersin sonuna kadar beklemişti. Öğretmen, öğrenciler sınıfı terk ettikten sonra Hindenburg'un huzuruna koşmuş; gerekli hürmet ve saygıyı göstermişti. Hindenburg'un 'Niçin ben içeriye girince çocukların yanında bu saygıyı göstermedin?' sorusuna da 'Efendim, biz öğrencilere Tanrı'dan sonra saygı gösterilecek kişinin öğretmenler olduğunu telkin ediyoruz. Eğer onların yanında ben size şimdiki gibi davransaydım, hemen üçüncülüğe düşer ve telkinlerimle tavırlarım birbirine uygun olmadığı için onların gözlerinden de düşerdim.' dedi." Ben bu vesileyle hem Osmanlıca okuyamadığım kelimenin okunuşunu, hem de Almanlarda bir öğretmenin ne kadar önemli olduğunu öğrenmiştim.

O günlerde bir cuma vaazında bir imamımız da öğretmene, hocaya saygıyı anlatırken hayıflanarak şöyle demişti: "Olmuş bir vaka.. Eşkıya köye inmiş, köy kahvesini basmış, hakaret, küfür ile işe başlamış... Eşkıya başını tanıyan ve orada bulunan köy hocası, bastonunu kafasına indirip, 'Allah'tan korkmuyor

musun? Kuldan utanmıyor musun? Nedir bu senin yaptıkların!..' diye bağırmış. Kuzuya dönen eşkıya başı, kuyruğunu kısıp adamlarıyla köyü terk etmiş. Yolda adamlarının 'Reis ne oldu böyle' deyince adam, 'Zaten dünyada asi olduk, bir de hocaya karşı gelip Allah'a mı asi olalım?' demiş. Şimdi şu okullarımızın hali nedir böyle, öğretmenlere saygı yok. Bir zamanlar dağdaki eşkıya bile saygılıydı."

Bediüzzaman'ın hocalarından birisine karşı söylediği şu söz çok önemlidir: "İnsan başkasına karşı nefsini kırmak için hakikati ketmedebilir. Fakat babadan daha muhterem olan üstadına karşı hakikat-ı mahzadan başka bir şey söyleyemez."

Yine Bediüzzaman Hazretleri, insanın üzerinde hukuku olanların sırasını anlatırken sağ elini uzatıp şöyle demiştir: "Başparmak hukukullah, işaret parmak hukuk-u Resulûllah, orta parmak hukuk-u Üstad, yüzük parmak hukuk-u valide, küçük parmak hukuk-u peder." Dikkat edilirse, üstadın yani öğretmenin, hocanın hakkının hemen ön sıralarda olduğu böylece tespit edilmiş oluyor.

Gerçekten muallime, öğretmene saygı, bizim milletimizin genlerine işlemişçesine bütün dünyanın dikkatini çekecek mahiyettedir. Amerika'da bulunan ve orada eğitim hizmetlerine de devam eden gazeteci yazar Ayşe Göktürk Tunceroğlu Hanımefendi bu durumu, bilhassa Türkiye'den yeni gelmiş ilk ve orta öğretim öğrencilerinin diğer öğrencilerden öğretmene hürmet hususundaki farkını yazılarında ele alıp işlemiştir. Ben kendim de bunu dünyanın birçok yerinde fark ettim. Hatta hac ve umre münasebetiyle gittiğim Medine'de Millî Eğitim Bakanlığımızın açmış olduğu Türk okulu öğrencilerinde de gördüm. Bunu çok iyi gören yerliler çocuklarının o güzel terbiyeyi alması için müracaat etmektedirler. Fakat oraya ancak Türkiye vatandaşları ve Türk asıllı öğrenciler alınabildiği için okul idarecileri Arapların çocuklarını maalesef kaydetmemektedirler.

Bunları niçin anlatmak ihtiyacını hissettim? Son zamanlarda okullarımızda işlenen cinayetler bunları hatırıma getirdi. Hele

hele bir öğretmenin katledilmesi, düştüğümüz durumun dehşetinin boyutlarını göstermektedir. Nereye gidiyoruz? “Bana bir harf öğretenin kölesi olurum.” diyenlerin çocukları ne hâle gelmiş?

Bütün dünyada, edep, terbiye, saygı esasları üzerine verdiği eğitim hizmetleriyle kendisini ispatlayan bir örneği de göz ardı edemeyiz. Bundan dolayı onları destekleyip hem ülkemizde hem de dünyada yaygın hale getirmemiz gerekmektedir.

DANİMARKA VE İNSANLARIMIZ

Beş milyon nüfusa sahip Danimarka'da 40 bin vatandaşımız yaşıyor. Çoğu Konya, Uşak ve Sivas taraflarından... İlk Türk, 1962'de gelmiş; ama gruplar hâlinde gelme 1967'den itibaren başlamış. Burada 238 bin yabancı yaşıyor. Biz, en büyük yabancı grubunu oluşturuyoruz. Diğer yabancılar bizden sonra gelmişler. Onun için Pakistanlı, Boşnak veya Arap olmaları pek bir şey değiştirmiyor, hepsi de "kara kafalı" Türk olarak biliniyorlar. Onların yaptıkları hataların faturası da bize çıkartılıyor. İşçiye ihtiyaç olduğu yıllarda yapılan yanlışlar pek göze batmıyordu; ama yabancı iş gücüne ihtiyaç kalmayınca, her hata bilhassa basın tarafından abartılarak kamuoyuna duyuruluyor.

En büyük yabancı topluluğunu biz oluşturuyoruz; ama onlar arasında en az yüksek tahsil yapan da bizim çocuklarımız...

Danimarka'da işsizlik oranı yüzde 8; ama Türkler arasında yüzde 45'lere kadar yükselmiş. Son yıllarda bu oran yüzde 26 civarında. Buna rağmen genel oranın üç kat fazlası... Bu durum hoş değil... Pizza dükkanı, manav dükkanı ve restaurant açanlar var ama Danimarka çapında iş yapan Türkler, bir elin parmakları kadar.

Maliye sık sık iş yerlerine baskın düzenleyerek incelemeler yapmaktadır. Pek çok insanımız da kalifiye bulunmadığı için işe alınmamaktadır.

Bu hususta mesele dönüp dolaşıp eğitime gelmektedir. Eğer, Danimarka'nın dilini çok iyi bilen yüksek tahsil yapmış, kanun-

lara ve gelişmelere vâkıf insanlarımız olursa pek çok problemin üstesinden gelmemiz hiç de zor olmayacaktır. Bunun için çocuklarımızın ellerinden tutmak gerekmektedir. Verilecek kurslarla seviyeleri yükseltilip lise mezunu olmaları temin edilmelidir. Ondan sonrası kolaydır; çünkü her lise mezunu doğrudan üniversiteye gidebilmektedir. Bütün problem ilk öğretimde düğümlenmektedir.

Bugün Danimarka'da, okul çağına gelmiş yaklaşık sekiz bin Türk bulunmaktadır. Ama bunlardan üniversiteye gidenler "yüz" sayısı ile ifade edilmektedir. İlk öğretim imtihansız dokuz yıl sürmektedir. İmtihanı kazanan; yani not ortalaması sekiz olan öğrenci liseye gidebilmektedir. Bu imtihanlar ülke çapında Eğitim Bakanlığı tarafından yapılmaktadır. Maalesef bizim öğrencilerimiz hiç farkına vardırılmadan meslek okullarına yönlendirilmektedir. Velilerin bunu sezmeleri de pek mümkün olmamaktadır; çünkü liseye gidebilmek için 7. sınıftan itibaren Danimarkaca ve İngilizce'nin yanı sıra Almanca, Fransızca veya İspanyolca lisanlarından birisinin en az üç yıl ders olarak alınması gerekmektedir. İşte tam o sırada bazı kasıtlı öğretmenler bizim velilere, çocuklarının Danimarkaca ve İngilizcelerinin yetersiz olduğunu, onun için de Almanca, Fransızca veya İspanyolca yerine takviye için Danimarkaca ve İngilizce dersleri almalarının daha faydalı olacağını telkin ediyor. Böylece çocuğun liseye gitmesi tâ baştan engellenmiş oluyor... Lise bitince de iş işten geçmiş oluyor.

Bu hususta mutlaka velilerin uyarılması gerekiyor. Bunun için eğitim ataşelerimizin her zaman ellerinden geleni yaptıkları gibi bu hususda da gerekeni yapacaklarından eminiz.

Danimarka hükümeti, daha hesaplı bulduğu için özel okulların açılmasını teşvik etmektedir. Ayrıca özel okulların masraflarının yüzde 74'ünü de karşılamaktadır. Bundan dolayı yabancılara ait özel okullar bulunmaktadır. Ancak bunlardan bilhassa Arapların okullarında eğitim yetersiz olduğu için ilk öğretimden sonra mezunların tamamına yakını liseye gidememektedir. Türklere ait de üç özel okul bulunmaktadır. Bunlardan 1994 yılında açı-

lan Hay Skolen kısa zamanda kendisini ispatlamış ve yabancılar tarafından açılan okulların en başarılısı olduğunu da tescil ettirmiştir. Çünkü Danimarka ilk öğretim okullarında liseye öğrenci gönderme oranı yüzde 24 civarında iken Hay Skolen bunu ikiye katlamış durumdadır...

AĞAÇ, AĞAÇ İÇİNDE YETİŞİR

Öğretmenlik yıllarımda, dersleri çok iyi vermeye, konuları dolu dolu anlatmaya çalışıyordum; fakat beklediğim neticeyi tam alamıyordum. Din bilgisi öğretmeni olmam hasebiyle, dersi cazip hale getirmeye son derece gayret ettiğim hâlde, öğrencilerin hâl ve davranışlarıyla alâkalı beklentim bir türlü tam tahakkuk etmiyordu. Daha sonra onları, akranlarından örnek davranışlı öğrenciler arasında çok kısa zamanda mesafe almış olarak görmek beni çok memnun etmişti. O zaman, İzmir-Manisa gidiş-gelişlerinde yol boyunca gördüğüm bir tabeladaki "Ağaç, ağaç içinde yetişir." sözü beni adeta irşad etti... Bunun gerçekliğini daha sonra pek çok vakıa ile ve kendi çocuklarım üzerindeki tecrübelerimle de gördüm. Bu mevzuda New Scientist dergisinde çıkan bir yazı da oldukça dikkat çekici:

Judith Rich Harris, 1995 yılında, çocukların yetişmelerinde esas tesirin arkadaşlarına ait olduğunu öne süren bir rapor yayımladı. Bu raporunu 1998 senesine gelince kitaplaştırdı ve meşhur oldu. Kitapta anne ve babaların çocuklarının şahsiyetleri üzerindeki tesirlerinin, yaşıtlarınınkinden az olduğu kabul edilerek, eğitimin yeniden gözden geçirilmesi savunuluyor.

Harris, Harward Üniversitesi Ruhbilim Fakültesi'nde uzmanlık eğitimi görürken, 1960 yılında Bölüm Başkanı George A. Miller, Haris'in yeterli özgürlüğe ve bağımsızlığa sahip olmadığı gerekçesiyle doktorayı hak etmediği belirtilmiş. Fakat Harris'in raporu "Psychological Review" dergisinde yayımlandıktan son-

ra Amerikan Ruhbilim Derneği tarafından hem de kendisini Harward'dan kovan Prof. Miller eliyle ödül almış.

Harris diyor ki: "Kitabımın bilhassa kurgusal bölümü, 'grup toplumsallaşması' kuramıyla ilgili. Bu bölümde, çocuğun şahsiyetine ana-baba biçim veremiyorsa, onu biçimlendiren nedir, sorusuna cevap getiriliyor. Çocuğun sosyalleşmesinde ana-baba tesirli olmuyorsa, bu gelişmeyi sağlayan nedir? İnsanlık tarihine bakılırsa, insanoğlu oldum olası toplu olarak yaşamış, bütün engelleri toplu halde ve birlikte mücadele ile aşmıştır. Çocuklar ana-babalarının bir kopyası değil, yaşadıkları toplumun değerli birer üyesidirler. Çocuklar, kendilerini çevrelerindeki benzer özelliklere sahip kişilerle, bir başka deyişle yaşıtlarıyla özdeşleştirmek suretiyle öğrenirler ve kendilerini onlarla kıyaslayarak tanırlar. Mesela ana-babasının göçmen olması durumunda çocuklar onların değil, yaşıtlarının kültürünü benimserler. Çocuklar uzlaşma yoluna girmezler. Ev ve dışarı arasında bir uyum olmayınca, normal olarak dışarısı ağır basıyor. Evet, evinde ana-babasının ana dilini, dışarıda yaşıtlarının ingilizcesini konuşan çocuk, sonunda İngilizceyi ana dili olarak benimsiyor. Bu bakımdan ana-baba çocuğunun yetişme ve gelişmesinde nasıl bir şey arzuluyorsa, ona göre bir ortam düşünüp, henüz küçük yaşta iken onun kimlerle arkadaşlık edeceklerini belirlemeleri gerekir. Bu çeşit konuları kitabımın, 'Ana-babaların yapabilecekleri' bölümünde ele aldım. Ana-babaların tamamen tesirsiz olduklarını asla savunmuyorum."

Aslında bilhassa anneler çocuğun özü ve hamuru diyeceğimiz esas bünyesini hayata hazırlar. Bu hususta Bediüzzaman Hazretleri şöyle der: "Evet, insanın en birinci üstadı ve tesirli muallimi, onun validesidir. Bu münasebetle, ben kendi şahsımda katî ve daimi hissettiğim bu mânâyı beyan ediyorum. Ben bu seksen sene ömrümde, seksen bin zâttan ders aldığım halde, kasem ediyorum ki, en esaslı ve sarsılmaz ve her vakit bana dersini tazeler gibi, merhum validemden aldığım telkinat ve manevi derslerdir ki, o dersler fıtratımda, âdeta maddî vücudumda

çekirdekler hükmünde yerleşmiş. Sair derslerimin o çekirdekler üzerine bina edildiğini, aynen görüyorum. Demek, bir yaşımdaki fıtratıma ve ruhuma merhum validemin ders ve telkinatını şimdi bu seksen yaşımdaki gördüğüm büyük hakikatler içinde birer çekirdek-i esasiye müşahede ediyorum. Ezcümle: Meslek ve meşrebimin dört esasından en mühimi olan şefkat etmek ve Risale-i Nur'un da en büyük hakikati olan acımak ve merhamet etmeyi, o validemin şefkatli fiil ve halinden ve o manevî derslerinden aldığımı yakinen görüyorum. "*(Bkz.24. Lem'a)*

İlk eğitim anne ile başlar; ama arkadaş grupları gençlerin şekillenmesinde çok büyük rol oynamaktadır. Bu sebeple çocuğumuz için bu grupların akıllı seçimini bizim yapmamız gerekmektedir.

ZARARI 15 YILDA ATILAN ZEHİR

Araştırmalar, bilim dergileri; her gün sigara, içki ve uyuşturucunun kötü ve zararlı taraflarını ortaya çıkarıyor. Bu bilgiler gazete ve TV kanallarıyla da insanlara bilgi olarak ulaştırılıyor. Bir fakültede düzenlenen osteoposoz konulu sempozyumda, aşırı sigara ve alkol kullanmanın kemik zayıflığına ve kırılganlığına sebep olduğu anlatıldı. Bir başka araştırmada bir litre şarapta ortalama 0,07 mg. kurşun bulunduğu, hâlbuki 0,02 mg/l'yi aşan miktarın her zaman için zarar verici olduğu yetkililerce ifade edilmektedir. Buna rağmen reklam uğruna yanlışlıklar yapılmaktadır.

Elinde kemendi, dudaklarında daima yeni yakılmış bir sigarayla dünyanın en ünlü reklam imgelerinden biri olan Marlboro kovboyunun ailesi, başta Philip Morris olmak üzere bazı sigara şirketleri aleyhinde dava açtı. 1995'te akciğer kanserinden ölen kovboy David Mc Lean'in dul eşi ve oğlunun, 'nikotinin zararlarını kasden halktan sakladıkları' gerekçesiyle sigara firmalarına karşı dava başvurusu Texarkana hâkimi tarafından kabul edildi. 12 yaşından beri sigara içen Mc Lean, 196O'ta Marlboro için poz vermeye başladı. ABD'de paketlere 'Sigara sağlığınıza zararlı olabilir' ibaresi koyma zorunluluğu 1964 yılında yürürlüğe girdi. Lilo Mc Lean, eşinin bir tek reklam spotu için peş peşe beş paket sigara içmek zorunda kaldığını söyledi.

Şöyle bir göz gezdirecek veya hafızamızı yoklayacak olursak benzerlerine de rastlarız:

Marlboro reklamlarında gördüğümüz Wayne Mc Laren, 1992 yılında 51 yaşında akciğer kanserinden öldü.

1950'lili yıllarda ilk olarak 17 yaşında Lucky Strike, daha sonra da Chester Field sigaralarının reklamında baş artist olan Janet Sackman akciğer kanseri olmuştu. Akciğerinin bir kısmıyla sesini büyük ölçüde kaybetmişti. İlk dönemler sigarayı sadece dudağına götüren Janet, daha sonra gerçekçi olması için sigaraya başlamıştı.

1981-1987 yılları arasında Winston sigaralarının reklamında başrolü oynayan David Goerlitz 35 yaşında felç oldu. Tatma duygusunu kaybeden sanatçı, vücudunun sol tarafını da kontrol edemez hâle geldi.

Camel sigaralarının reklamlarında yer alan Will Thornbury, 1992 yılında 56 yaşında kanserden öldü.

Marlboro reklamlarındaki kovboylardan biri olan David Millar Jr., 1987 yılında sigara kullanmaktan dolayı yakalandığı anfizem hastalığından öldü...

Ayrıca bu sigara illetinden şu an vazgeçseniz bile tesiri 15 yıl daha devam ediyor. Onun için bu zehire hiç bulaşmamak gerekiyor. ABD Bilim ve Sağlık Konseyi tarafından yapılan açıklamada, sigarayı bugün bırakmanın yarın bırakmaktan daha önemli olduğuna dikkat çekildi. Açıklamada, DNA'ya zarar veren sigaranın, çeşitli organlarda bilhassa göz, akciğer, kalp, ağız, boğaz ve ciltte kalıcı zararlar bıraktığı, en büyük zararı da sindirim organlarına verdiği belirtildi. Sigarayı bıraktıktan 10 yıl sonra akciğer kanseri riskinin yüzde 30 ile 50'ye indiği; fakat tamamen yok olmadığı kaydedilen açıklamada, sigara içmeyenlerde yüzde 3 olan kanser tehlikesinin, DNA'sı zarar gören sigara tiryakilerinde yüzde 75 olduğu ifade edildi. Sigaranın pankreas kanseri riskini büyük oranda artırdığı kaydedilen açıklamada, sigara ile insanların ciltlerinde meydana gelen kırışıklıkların; ancak plastik ameliyatlar ile düzeltilebildiği belirtildi.

İngiliz yetkililer, dünyaca meşhurların sigara ile poz vermemelerini, sigarayı cazip göstermemelerini istedi. Gençlik dergilerinin editörleri ve moda endüstrisiyle irtibata geçen İngiltere Sağlık Bakanlığı, sigaranın cazibeli imajını yok etmek için kararlı. Yetkililer bu hususta, ünlü modeller Elle Macpherson, Eva Herzigova, aktris Goldie Hawn ve futbolcu Paul Gascoigne gibi ünlülerin sigarayla verdikleri pozları ihtiva eden yayınları yasakladılar.

Darısı bizimkilerin başına...

Dördüncü Bölüm

SONSUZ MUCİZEDEN İLHAMLA

HURMA, SU ARKI VE KUTSÎ DOĞUM

Dr. Heinz Gstrein ile gezimiz sırasında mütalâasını yaptığımız bir konuyu biraz açarak anlatmak istiyorum:

Kur'ân-ı Kerim'de Hz. Meryem'in Hz. İsa Aleyhisselam'ı dünyaya getirmesiyle ilgili olarak buyruluyor: "Meryem, İsa'ya hamile oldu ve o haliyle uzak bir yere çekildi. Doğum sancısı onu bir hurma ağacının dibine gitmeye mecbur etti. 'Keşke ben bundan önce ölmüş olsaydım da unutulup gitseydim.' dedi. Ona, alt tarafından (bir ses); 'Sakın üzülme, Rabbin alt yanında bir su arkı yarattı. Hurma ağacını kendine doğru silkele, üstüne taze hurma dökülsün. Hemen ye ve iç, gözün aydın olsun (diye seslendi)" *(Meryem Sûresi, 22-26)*

Bizim burada dikkatimizi çeken husus, doğum sahnesinin dekoru içinde bulunan taze hurma ve su arkı... Hurma ile ilgili muhtevalı bir araştırmayı Sızıntı dergisinin Kasım 1996 sayısında arkadaşımız Doç. Dr. Cevdet Nergiz Bey ele almıştı. Hurmanın pek çok özelliklerini ortaya çıkaran bu araştırmadan bahsimize mevzu teşkil eden bazı yerlerini aktarmaya çalışacağım: "Hurmanın kimyevî kompozisyonu araştırıldıkça bazı maddelerin bulunması enteresandır. Mesela aminobutirik asidin norotransmitter inhibitoru olarak ağrıyı azaltması, yine serotonin maddesinin özellikle doğumdan sonra rahim kaslarının kasılmasını sağlayarak rahmin eski haline gelmesini kolaylaştırması çok önemlidir. (...) Vücutta sentezlenemeyen ve mutlaka diyetle alınması gerekli elzem (esansiyel) amino asitlerin hepsi de hurmada mevcuttur. (...) Hurmada biyogenik aminlerden

serotonin miktarının 8.2 mikrogram/gr. olduğu ve bunun merkezî sinir sisteminde norotransmitter olduğu, düz kasların kasılmasını uyardığı, güçlü bir damar daraltıcı (kanı durdurucu) tesir yaptığı bilinmektedir."

Su arkı ile ilgili olarak da "The Lancet" dergisinin Aralık 1983 sayısının 147-177. sayfalarında Michel Odent'in "Su Altında Doğum" başlıklı yazısından bazı bölümleri nakledelim:

"Bizim bulgularımıza göre bazen, kadının yalnızca suyu görmesi ve su havuzunun doldurulduğunu işitmesi, gerekli inhibisyonlar için yeterli olmakta ve kadın, havuz daha tam olarak dolmadan doğum yapabilmektedir. Bizim müşahadelerimize göre su, doğum yapan kadınların çevresinde olup bitenlere karşı ilgisiz olmalarını sağlayacak bir şuur durumuna kavuşmalarını temin etmektedir. (...) Netice olarak diyebiliriz ki, herhangi bir hastanede doğum odasının ve ameliyathanenin yakınında böyle bir havuz yapmak son derece faydalıdır."

Demek ki, hurmada bulunan bazı maddeler, bir yandan kasları kasıp doğum sonrası normalleşmeyi hızlandırmakta, öbür taraftan ağızları açık kalan damarları sıkıştırıp kanamayı önlemektedir. Ayrıca kalın bağırsakları da temizleyip lavman vazifesi görerek doğum ameliyesini kolaylaştırmaktadır. O sırada suya yakın bir yerde veya yakından suyun sesini, şırıltısını duyarak hatta suyun bir yere dolduğunu bilerek doğum yapmak da gereksiz yere duyulacak ağrıları yok ederek, çok rahat ve sakin bir ruh haleti sağlamaktadır.

Efendimiz *(sallallahu aleyhi ve sellem)* hamile olan veya doğum yapmış kadınlara yaş hurma tavsiye buyurmuşlardı. Çünkü hurmanın sütü artırıcı özelliği de vardır.

Tazelik ve taravetini hiç kaybetmeyen Kur'ân-ı Kerim ile, hakikatleri ilham eden hadis-i şerifleri her zaman taptaze mesajlar gibi ele almak mecburiyetindeyiz.

SESLE TEDAVİ

Ecdadımızın, su şırıltısı gibi fıtrî seslerle ve bazı musiki makamları ile hastaların tedavisine çalışarak başarılı olduklarına dair ilmî araştırmaların sonuçları hakkında pek çok bilgiye sahibiz. Sesler; neşe verenler, hüzünlendirenler, ürpertenler ve korkutanlar olarak ayrı ayrı özelliklere sahiptirler.

Kur'ân-ı Kerim seslerin bir başka yönüne daha dikkat çeker: "Ondan sonra biz, kavminin üzerine gökten bir ordu indirmedik, indirici de değildik (buna gerek yoktu). Sadece korkunç bir ses oldu; hemen sönüverdiler." *(Yasin, 28-29)*

"Zulmedenleri de o korkunç ses yakaladı, yurtlarında hemen çöküp kaldılar. Sanki orada hiç şenlik kurmamışlardı." *(Hud, 67-68)*

"Derken o korkunç ses, onları gerçek bir şekilde yakaladı da onları sel süprüntüsü haline getirdik." *(Müminun, 41)*

"Biz onlara bir sayha, müthiş bir ses gönderdik, davar ağılındaki kuru ot ve çırpı gibi oldular." *(Kamer, 31)*

"Ad kavmi, uğultulu bir kasırga ile helak edildiler." *(Hakka, 6)*

"Sur'a birinci üfleme üflendiği, arz ve dağlar yerlerinden kaldırılıp bir çarpışla birbirine çarpıldığı (ve hepsinin darmadağın olduğu) zaman." *(Hakka, 13-14)*

"Biz onların üstüne uğursuz mu uğursuz bir günde uğultulu kasırgayı saldık. İnsanları sanki köklerinden sökülmüş hurma kütükleri imişler gibi koparıp deviriyordu." *(Kamer, 19-20)*

Dikkat edilirse, ses gücünün dehşeti ve atomik bir güç gibi tesiri, âyetlerde en canlı şekilde ifade ediliyor. Bu bakımdan son zamanlarda yapılan bazı araştırmalar dikkat çekicidir.

Anadolu Ajansından gelen Londra refaranslı bir habere göre, İngiltere'deki Royal Marsden Hastanesi bilim adamları, ses dalgalarını kullanarak kanserli hücreleri yok etmeyi başardıklarını açıkladılar. "Hâlen deneme merhalesindeyiz." diyen uzmanlar, ultrasonda kullanılan ses dalgalarının 10 bin kat daha güçlü şekilde, kanserli hücrelere gönderilmesiyle söz konusu hücrelerin tıpkı bir mikro-dalga fırında olduğu gibi yakılmasının sağlandığını kaydettiler. Bilim adamlarına göre, kullanılan yöntem sadece kanserli bölgeyi tahrip ederken, çevredeki sağlıklı hücrelere ise hiçbir zarar vermiyor. Ses dalgaları ile yapılan tedavide, kanserli hücrelere sadece bir-iki saniye kadar güçlü dalgalar gönderilmesinin, bu bölge üzerinde 55 derecelik bir sıcaklık oluşturduğunu belirten bilim adamları, böylece ısıya dayanıksız kanserli bölgenin yanarak ortadan kalktığını ifade ettiler. Herhangi bir anestezi gerektirmeyen tedaviden sonra bir operasyona bile gerek kalmadığını tespit ettiklerini belirten doktorlar, şu ana kadar 23 hastanın üzerinde kullanılan yöntemin başarılı olduğunu vurguladılar.

İnşallah pek çok tedavide de başarılar elde edilir.

ERKEN KALK! FITRATA TÂBİ OL

Kur'ân-ı Kerim'de "Uykunuzu, dinlenme yaptık. Geceyi (karanlığı ile sizi örten) bir elbise yaptık. Gündüzü geçim (iniz için çalışıp kazanma) zamanı yaptık" *(Nebe, 9-11)* ve "Teneffüs ettiği zaman sabaha yemin olsun ki.." *(Tekvir, 18)* âyetleri, fıtrî uykunun zamanını, hem de sabah vakti varlığın uyanıp canlılık alâmetleri göstermeye başladığını ifade ediyor. Bu bakımdan uyku, erken uyanma ve uykusuzluk gibi konuların bu âyetlerin ışığında gözden geçirilmesi gerekiyor.

Bu hususta yapılan bazı araştırmaların sonucunda bilim adamları, erken kalkanların, geç kalkanlara göre daha keyifli olduklarını tespit etti. Bir grup üzerinde araştırma yaptıklarını söyleyen bilim adamları, "Vücut ısısı ve dikkat ölçümlerine göre, erken kalkanların bütün vücut faaliyetleri yaklaşık iki saat önce devreye giriyor. Bu da yaşayışlarına müspet tesir ederek, onların daha mutlu ve keyifli olmasını sağlıyor." dediler.

Sabahla uyanan âlemin bir parçası olan insanın da bu ritme uyup, faaliyete geçen varlıkların içine katılıp karışması gerekiyor. Aksi takdirde fıtratın bu ahengine karşı direnip gaflete dalarsa bedelini ağır öder. Son araştırmalar açısından uykusuzluk problemine bakacak olursak, şu tespitlerle karşılaşırız:

Günümüzde birçok insana tesir eden en mühim rahatsızlıklardan birisi uykusuzluktur. Uykusuzluğa, psikolojik problemler ve vücudun biyolojik saatine uyulmaması yol açıyor. Akdeniz Üniversitesi Psikiyatri Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sunar Birsöz, "Rüya, uykunun bekçisidir; uyku da

vücudun. Dolayısıyla vücudun günde en az 7 saat uyuması gerekir. Yatağa yattığı hâlde uyuyamayan kişi, 'Ben uyuyamayacağım' demek yerine 'Ben uyumadan da durabilirim' derse, bu iyi bir psikolojik telkin olur ve uykuya karşı duyulan gerilimi azaltır." diyor.

Uzman Dr. İsmail Öktem de düzenli bir uyku için gereken en önemli şartın, vücudun sahip olduğu biyolojik saate dikkat etmek olduğunu söylüyor. Öktem, biyolojik saatin bozulmasının uykusuzluğa ve ilerleyen merhalelerde de depresyona sebep olacağını belirtiyor. İsmail Öktem, şunları söylüyor: "İnsan vücudunun mükemmelliklerinden biri, kuşkusuz biyolojik saattir. İçimizdeki bu saat uykumuzu ayarlar. Düzenli olarak uyuyabilmek için gereken en önemli şart erken yatıp, erken kalkmak. Günümüzün endüstriyel insanı ne yazık ki dengeli uyumayı bilmiyor. Kortizol adlı bir hormon bizim uykumuzu düzenler. Akşam saat 23.00'te yatan kişinin vücudu sabah 04.00 gibi bu hormonu salgılamaya başlıyor ve saat 10.00 civarında en üst seviyede duruyor. Eğer bu saatten önce yatağı terk etmezseniz saatinizi bozarsınız." Dengeli beslenme üzerinde duran Dr. Öktem "Uykudan önce gıda almayın. Çünkü uyku öncesi besin maddesi özellikle sindirimi zor karbonhidratlı ekmek, makarna, unlu mamul alındığında sindirim devam ettiği için kalp atışı düşmüyor ve organlar hızlı çalıştığı için uyku durumuna geçemiyor." diyor.

Neticede, eğer bizler, İslamiyet'in yeme-içme, yatma-kalkma ve ibadetler hususundaki programına uyacak olursak, zaten fıtrî ve güzel bir yaşayışın da içinde olmuş olacağız.

KEŞFEDİLMEYİ BEKLEYEN SIRLAR

Arkadaşımız Şahin Çakır'ın bir jeoloji mühendisi olarak hazırladığı "Jeolojik Olayların Yorumlanmasında Bir Modellendirme (Yerküre Hacminde Değişim) ve Bir Örnek (Toplu Yok Oluşlar)" isimli tezde, "Yerkürenin periyodik büzülme-genişleme hareketi yaptığı" anlatılıyor. Claude Allegre (1992), kıtaların belli periyotlarla, belli zaman aralıklarında bir araya geldiğini ve sonra tekrar ayrıldığını ifade ediyor.

Bunlar üzerinde düşünürken aklıma "Görmediler mi Allah nasıl yaratmayı başlatıyor, sonra onu iade ediyor (yeniden yaratıyor) *(Ankebût, 19)*" âyeti ve "İlkin var eden, sonra geri çevirip yeniden yaratan O'dur." *(Bûrûc, 13)* âyeti geldi. Sonra "Nefes almaya başlayan sabaha yemin olsun ki..." *(Tekvir, 18)* âyetini hatırladım. Sanki dünya ve cihan, büzülen ve şişen bir körük gibiydi ve bir canlı gibi soluklanıyordu.

Sonra fizikçi İbrahim Gülsoy ile tanıştık... O da kendisine ait olan "Şuur Kesikliği Nazariyesi" üzerinde kafa yoruyordu. Yaşlı olmasına rağmen gece-gündüz formüller üzerinde çalışıyor ve şöyle diyordu: "Şuurumuzdaki kesiklik, beynimizdeki hücrelerin periyodik aralıklarla var olduğunu, yok olduğunu gösterir. Beynimiz maddî zerrelerden yapılmıştır. O halde en küçük maddenin zerreleri zamanda ve mekânda periyodik aralıklarla var oluyor, yok oluyor. Bilinen en küçük zerre, en küçük enerji olan "h" Planck Sabitesi'nin kütlesine sahip olmak zorundadır. İleride belki de daha küçük enerjili zerrelerin bulunması muhtemeldir ve bu durum bizim teorimizle çelişmeyecektir."

En küçük zerrelere yine Gülsoy'un bu teorisine göre, 'Evrensel Birimler' diyebiliriz. Yani Gülsoy'a göre kâinat ve içindekiler her an yeniden yaratılıyor; her an var ediliyor ve yok ediliyor.

Bu tespit bana, şu âyetleri hatırlattı: "Görmediler mi Allah nasıl yaratmayı başlatıyor, sonra onu iade ediyor yeniden yaratıyor.)" *(Ankebût, 19)*

"Allah, dilediğini yapıp durmaktadır (O, Faaldir)." *(Hûd, 107; Burûç, 16)* "Allah, her gün (her an) bir şe'nde (yeni bir işte) dir." *(Rahman, 29)* (Yer) üzerinde bulunan her şey yok olacaktır. (Yok olup durmaktadır)" *(Rahman, 26)* "O'nun zatından başka her şey helak olucudur (helak olup durmaktadır)" *(Kasas, 88)*

Dikkat ettim, Kur'ân-ı Kerim de geçmiş zaman kipiyle "yarattı" deyip bırakmamış; bilâkis, mazi fiilinin yanında "yaratıyor, yaratıp duruyor." mânâsına gelecek şekilde fiil-i müzarilerle, isim cümlesi olarak ism-i failler kullanılıyor. *(Şura, 49; En'am, 102)*'de olduğu gibi.

Ayrıca Bakara Sûresî'nin 255. âyetinde geçtiği üzere Cenab-ı Hakk'ın "Kayyûm" ismi var. Kayyûm ise, varlığı Zatındadır, bizâtihi kâimdir, dâimdir, bâkîdir. Bütün eşya O'nunla kâimdir, devam eder ve vücutta kalır, beka bulur. Eğer kâinattan bir dakikacık olsun o kayyumiyet münasebeti kesilse, kâinat mahvolur.

Aslında bu kayyumiyet ve daimi faaliyetin derin sırları, engin manevî zevklere sebep olacak kadar güzelliklere sahiptir. Bu güzellikler Risale-i Nur Külliyatı'nın sayfalarının içinde gizlidir. Bu eserleri mütalâa ettikçe bu güzel sırları yakalayabiliriz.

MUZ YAPRAĞINDAN ELEKTRİK

Geçtiğimiz günlerde yolumuz Alanya'ya uğramıştı. Orada fedakâr insanlarımızın gayretleriyle ortaya koydukları eğitim yuvalarını gördük. Emeği geçen herkesten ve hamiyetli eğitimcilerimizden Cenab-ı Hak razı olsun. Bilhassa Özel Alanya Erkek Lisesi'nin son sınıf öğrencilerinden Cankut Okutur'un, muz yaprağından elektrik üretme projesi dikkatimi çekti. Rehber öğretmen Muhammed Ahat Beyle ve Cankut'la ayrı ayrı görüştük. Cankut, bu projeyi aklına getiren olayı şöyle anlatıyor:

"Fizik olimpiyat çalışmaları esnasında fizik öğretmenimiz Muhammed Ahat Bey, foto-elektrik olayını anlatırken metallerden elektron koparıp elektrik akımı elde edilmesinden bahsetmişti. Bir gün evimizde çiçekleri sularken elektrikler kesildi. O anda bitkilerden fotosentez esnasında klorofilden elektron kopması aklıma geldi. Dedim ki 'Çevremizdeki ağaçların yapraklarından neden elektrik akımı elde edilmesin?' Bu şekilde, her insan, hem evinin çevresini yeşillendirecek hem de kendi elektriğini üretmiş olacak. Daha sonra bu fikrimi öğretmenimize söyledim. O da, olabileceğini söyledi. Laboratuvarda deney düzenini hazırlayıp farklı farklı yapraklarda ayrı ayrı akımlar elde ettim. Yaprağın klorofil yapısına, genişliğine ve üzerine düşen ışığın şiddetine göre elde edilen akımın arttığını gözledim. Mesela muz ve incir yaprağında elde ettiğim akım daha fazla çıktı. Sonra da bunu proje haline getirerek Çevre Proje Yarışması'na gönderdim, Türkiye üçüncüsü olarak bronz madalya kazandım."

Ben kendisine, zeytin yapraklarını da incelemesini teklif ettim... Cidden beni çok sevindiren bu çalışmaları görmekten memnun oldum. Öğrenciye, öğretmenine, idarecilerine ve bu eğitim yuvalarının yükünün altına omuz veren herkese şükranlarımı sundum...

Cankut'a zeytin yapraklarından bahsetmemin sebebi Nur Sûresi'nin elektrikten bahseden 35. âyetinde geçen ifadelerdir. "Allah, göklerin ve yerin nurudur. O'nun nurunun temsili, içinde lamba bulunan bir mişkat (içine meşale, lamba konulan oyuk) gibidir. O lamba bir cam içindedir. O cam da sanki incimsi bir yıldız gibidir ki, doğuya da batıya da nispet edilemeyen mübarek bir zeytin ağacından tutuşturulur. Yağı neredeyse, kendisine ateş değmese bile ışık verir. Nur üstüne nurdur."

Merhum Elmalılı Hamdi Yazır, "Mübarek bir ağaçtan, öyle bir zeytinden tutuşturulur ki, doğuya da, batıya da nispet edilmez. Bunda başlıca iki mânâ vardır. Birincisi, yalnız öğleden önce güneş gören doğuda değil, yalnız öğleden sonra güneş gören batı tarafında da değil, hem doğuya, hem batıya bakan tepenin tam ortasında. Çünkü böyle bir yerde bulunan zeytinin yağı son derece saf ve güzel olur. İkincisi, yön şüphelerinden uzak yani bildiğiniz dünya zeytinlerinden değil, mekânı olmayan bir zeytin demek olur." diyor.

Buradan başka bir âyete intikal edelim: "Size, yeşil ağaçtan bir ateş yapan O'dur. Şimdi siz, ondan tutuşturmaktasınız." *(Yasin, 80)* Bu hususta da merhum Elmalılı Hamdi Yazır şöyle demektedir: "Meşhur olan bu ağaç, merh ve afar denilen iki ağaçtır ki, ikisi de yemyeşil, suları damlarken, merh çakmak olarak afara sürtülmek suretiyle ateş çıkarılır ve bedevîlerce bilinmektedir. Bunun birini erkek, birini dişi yerinde de varsaymışlardır. Bununla beraber 'Her ağaçta ateş vardır. Fakat merh ve afar bol bulmuştur.' diye bir mesel vardır. (...) Burada dikkate değer nokta şudur ki, bundan maksat ağaçtaki odun veya kömürü göstermek değil, sürtme ve temas ile yeşil ağaçtan meydana gelen hararet ve tutuşmayı anlatmaktır. Bu ise, şimdi bildiğimize

göre elektrik olayıdır. Demek ki, bu şekilde âyet elektriğe işaret etmiş ve bu işaretten 'kün' yani 'ol!' emrini anlamaya zihinleri yaklaştırmak için bir misal de verilmiş oluyor."

İnşallah bunlar ve benzeri âyet ve İlahî mesajlar gençlerimize yepyeni ilham kaynakları olur.

CİHETSİZ SESLER

Şair baharı anlatırken "cihetsiz kuş sesleri." diyor. Fakat bir de mahiyeti belli olmayan, aslında her yerde oldukları halde nereden geldikleri belli olmayan "cihetsiz sesler" var. "Eğer seslerin gölgesi olsaydı, belki onlara 'seslerin gölgesi' demek yanlış olmazdı." diyenler de var.

New Scientist dergisinde ele alındığı üzere, bilim adamları onları arka plandaki serbest osilasyonlar olarak isimlendiriyor. Ancak geçen yıl Naoki Suda ve Kazunari Nawa adında iki Japon jeofizikçisi sismik verilerin içinde bu esrarengiz seslerin izine rastlayınca, bunlara "Hum" adı takıldı. (Hum, İngilizcede ağzını açmadan "m" sesi çıkartmak, arı gibi vızıldamak, dudaklar kapalı olarak şarkı söylemek, mırıldanmak mânâsında kullanılır.) Bu ses duyulmaz. Sakın ola ki, bu sesi duymak için kulağınızı yere dayamayın, nasıl olsa duyamazsınız. Bu Hum, insan kulağının duyamayacağı kadar sessiz; ancak 5,5 büyüklüğünde bir zelzelenin ortadan silebileceği kadar da zayıf.

Bu sesi duyamamamız da hayrımıza; duyabilseydik, çıldırabilirdik. Bunun çok dağınık bir ses olduğunu söyleyen California Institute of Technology'dan jeofizikçi Hiroo Kanamori "Dağınık; çünkü tek bir notadan değil, iki oktavın içine sıkışmış 50 notadan oluşuyor." diyor. Sesin perdesi 2 ile 7 milihertz arasında. Müzikal açıdan değerlendirildiğinde, bu orta "Do"dan 16 oktav düşük bir ses. Hızlandırılıp, güçlendirildiğinde ortaya Stockenhausen'in kakofonilerine benzer bir müzik çıkacak. Bunlar, dünyanın

çıkarttığı fıtrî seslerdir. Bunlara serbest osilasyonlar denilmesinin sebebi, çanın çalması veya gitar telinin çekilmesi gibi tetikleyici müessir yok olduktan sonra da sesin devam etmesidir. Evet yeryüzünde değişiklikler meydana getiren fizikî hadiselerin tetiklediği vibrasyonlar belirli bir süre sonra yavaşlar ve durur; ancak Hum ne olursa olsun devam eder. Bilim adamları, dünyanın hâlâ bu susmak bilmez mırıltısını izah etmek için uğraşıyorlar.

Aslında atomdan kâinata bütün cihanda İlahî bir musiki korosu var. Küçük sesler büyük seslere karışarak tek bir tevhid hakikatini mırıldanıyorlar:

"Eğer o yüksek hakikati yakından temaşa etmek istersen, git fırtınalı bir denizden, zelzeleli bir zeminden sor. 'Ne diyorsunuz?' de. Elbette 'Yâ Celil! Yâ Celil! Yâ Aziz! Yâ Cebbar!' dediklerini işiteceksin Sonra deniz içinde ve zemin yüzünde merhamet ve şefkatle terbiye edilen küçük hayvanattan ve yavrulardan sor. 'Ne diyorsunuz?' de Elbette 'Yâ Cemil! Yâ Cemil! Yâ Rahim! Yâ Rahim!' diyecekler." *(24. Söz, 1. Dal)*

"Zelzele naraları, hâdisat sayhaları sizi hiç korkutmasın, vesvese de vermesin. Zira onlar içinde bir zemzeme-i ezkar, bir demdeme-i teşbih, velvele-i naz u niyaz. (...) Eşyada olan asvat, bir savt-ı vücuddur; 'Ben de varım!' derler. O kâinat-ı sakıt, birden söze başlıyor:

'Bizi camid zannetme, ey insan-ı boşboğaz!' (...) Güya bütün kâinat ulvi bir musikidir, iman nuru işitir ezkar ve teşbihleri..." *(Lemaât)*

Kabir azabı ile ilgili hadislerde görüyoruz ki, berzah âlemine ait bazı sesleri canlıların çoğu fark ediyor. Horoz ve merkep gibi bazı canlıların da kendi boyutlarında fark ettikleri varlıklarla ilgili ses çıkardıkları da yine bazı hadislerde ifade ediliyor. Bu bakımdan bir kısım hayvanların zelzele öncesi garip ve tuhaf davranışlar sergiledikleri de bir gerçek. Hatta Çin'de Kasım ayının en son günlerinde hayvanların farklı davranışlarını gören

Çinli sismologlar 5,5 büyüklüğündeki zelzeleyi fark edip o bölgedeki evleri boşaltmışlar. Tabii, bunu sadece hayvanların hareketlerine bırakmayıp bunlarla birlikte, beş altı ayrı parametreyi de değerlendirip tahminlerini ortaya koyarak muhtemel bir facia için tedbir almışlar.

Kâinatta hiçbir şey tesadüf ve boş değildir.

SHAKESPEARE ARILAR İÇİN NE DEMİŞTİ?

Gary Miller diyor ki: “Dr. Moore, bana Kur’ân’ın insanın anne karnında geçirdiği tavırlar ve gelişmele ile ilgili verdiği bilgilerin 30 sene öncesine kadar bilinmediğini söyledi. Özellikle ‘alaka’ yani sülüğe benzer bir kan pıhtısı hâline gelen safhanın benzetmesinin, kendisi için de yeni bir bilgi olduğunu, bunu öğrendikten sonra insan embriyonunu tekrar incelediğini ve Kur’ân’ın tarifinin doğru olduğunu gördüğünü söyledi. ‘Bunu daha önce hiç düşünmemiştim.’ diyen profesör, bununla kalmayıp üniversitenin zooloji bölümüne giderek bir sülük fotoğrafı istemiş. Bunun, şekil olarak tıpatıp insan embriyonuna benzediğini görünce, bu benzetmeyi kendi kitabında kullanmış ve her iki fotoğrafı da yan yana koyarak kitabına basmış. Bu bilgileri Toronto’da ifade edince, epey bir gündem oluştu. Bütün Kanada’da gazetelerin birinci sayfalarında haber olmuştu. ‘Eski kitapta şaşırtıcı bilgi’ başlığıyla haberi verenler de vardı. Hatta bir gazeteci Dr. Moore’a ‘Araplar o dönemde biliyor olamazlar mı? Tamam, belki bilim adamları yoktu. Ama, hamile kadınları kesip inceleyerek bu bilgileri elde etmiş olamazlar mı?’ şeklinde bir soru bile sormuştu. Prof. Moore da, çok önemli bir noktanın gözden kaçırıldığını ifade ederek ‘Araplar o dönemde embriyondan haberdar olsalar bile, Kur’ân’da yapılan tasvirler şeklinde onu görmeleri mümkün değil. Çünkü o safhada embriyon gözle görülecek büyüklükte değildir. Burada size gösterdiğim slaytların hepsi mikroskopla çekildi. Mikroskop da bildiğiniz

gibi 200 sene önce bulundu. Ama eğer 14 asır önce bir adamda mikroskop bulunduğunu ve bu mikroskopla insan embriyonunu inceleyerek hatasız bir araştırma yaptıktan sonra gidip bunu Hz. Muhammed'e anlattığını ve bunu Kur'ân'a koyması için ikna ettiğini, sonra da mikroskobunu yok ederek hayatının sonuna kadar bunu kimseye anlatmadığını kabul ederseniz. Bu daha makul olur.' demişti. 'Peki siz Kur'ân'daki bu bilgileri nasıl izah ediyorsunuz?' diye sorulunca, Prof. Moore'un cevabı şu olmuştu: "Ancak, İlahî vahiyle, bu bilgiler edinilmiş olabilir."

Gary Miller, yazısının bir bölümünde diyor ki: "Nahl Sûresi'nde (16. sûre) Kur'ân bal yapan arının durumunu (68-69. âyetler) anlatırken onu hep dişi olarak ele alır. "İttehızî, külî, Jeslükî" ifadeleriyle, evler edinip meyvelerin özlerinden bal özü toplayan arının dişi olduğunu açıkça bu müennes (dişil) tabirlerle ifade eder. Şimdi siz, bir arıya bakıp onun dişi veya erkek olduğunu söyleyebilir misiniz? Bu uzmanlık gerektiren bir konudur. Fakat, erkek arının yiyecek toplamak için yuvasını terk etmediği; ancak günümüzde ortaya çıkan gerçektir. Nitekim, Shakespeare'in IV. Henry adlı piyesinde, bir yerde arı konusu tartışmaya açılır ve arıların asker olduğu ve kralları olduğu belirtilir. Bu Shakespeare dönemindeki bilgiydi. O zamanki insanlar arıların erkek olduğuna ve yuvalarına döndüklerinde bir krala karşı sorumlu olduklarına inanıyorlardı. Hâlbuki, bugün bunun böyle olmadığını bu işleri yapan arıların dişi olduğunu ve kraliçe arıya karşı sorumlu olduklarını bilim söylüyor. Bu son üç yüz yılda yapılan araştırmalarla ortaya çıkan bir gerçektir."

Aynı şekilde Ankebut sûresinin 41. âyetinde de örümcekten bahsedilmekte ve Allah'tan başkasını dost edinenlerin durumu enfes bir temsille örümcek ağına sığınanların durumuna benzetilmektedir. İfade inceliklerinde ancak günümüzde fark edilen bazı ilmî gerçeklere işaret edilmektedir. Mesela: "İttehazet" müennes (dişil) fiiliyle ağı ören örümceğin dişi olduğu açıkça anlatılmaktadır. Biz bu durumu, bir televizyon programında bu işin

uzmanı olan profesörlere sorduk. Onlar dediler ki: "Örümceğin binlerce çeşidi vardır ve ağı ören hepsinde de erkek değil sadece ve sadece dişi örümcektir." Ayrıca burada dikkat çekici bir husus da "Evlerin en çürüğü, en kötüsü örümcek evidir." şeklindeki tabirdir. Burada, 'örümceğin ipi' denilmemektedir. Çünkü ağ, ev olarak çok çürüktür; ama ip olarak aynı kalınlıktaki çelik tellerden bile katbekat sağlamdır, kuvvetlidir. Bu çeşit ifade incelikleri, sadece Kur'ân âyetlerine mahsustur. Yüz sene önce yazılan kitaplarda bile günün şartlarına göre söylenmiş bugün için yanlışlığı ortaya çıkmış pek çok hata bulunmaktadır.

Demek ki, insanlar âciz, Kur'ân ise muciz(e)dir.

Beşinci Bölüm

DÜNDEN BUGÜNE

GARİP VE İBRET VERİCİ

Sizlere bazı gazete haberlerini aktararak bir değerlendirme yapmak istiyorum: Ankara Hacettepe Hastanesi Beyin Cerrahisi Bölümü'nde yedi yıl müstahdem olarak çalışan T. Emiralioğlu, tayinini Trabzon'a yaptırmıştı. Hastaneden ayrılırken, beyin ameliyatlarında kullanılan çok önemli bir cihazı çalmış ve satmıştı. Ancak aradan geçen kısa süre sonunda yaşadıkları bir olay, Emiralioğlu ailesini çok sarsmıştı. Çünkü iki yaşındaki Ferdağ, evlerinin balkonunda oynarken dengesini kaybetmiş ve kafasının üzerine düşmüştü. Koma halinde kaldırılan küçük yavrunun acele beyin ameliyatı olması gerekiyordu. Bunun üzerine Emiralioğlu kızını eski çalıştığı Hacettepe Hastanesi'ne götürdü. Ama beynindeki kan pıhtısının temizlenmesi ve ameliyat için gerekli olan alet hastaneden çalınmıştı. Yaptığı hırsızlığı hatırlayan Emiralioğlu fenalık geçirdi ve vicdan azabı içinde "Aleti ben çalmıştım. Şimdi onu bulup getireceğim; yeter ki kızım yaşasın." diyerek dövünmeye başladı. Cihazı sattığı yere koştu; onu alıp hastaneye yetiştirdi. Ama iş işten geçmişti, cihaz gelinceye kadar yavrucak felç oldu ve hayat boyu sakat kalmaya mahkûm oldu. Çaldığı hayatî cihaz yüzünden kızının hayatını mahveden baba, sinir krizleri geçirdi. Adliyeye sevk edilen Emiralioğlu, tutuklanarak cezaevine gönderildi.

Bir başka haber de dikkat çekiciydi:

Danimarka'nın önde gelen porno film yapımcılarından Gunnar Folkepressen, yeni çevrilen filmlerden birini izlerken,

başroldeki yıldızı, 18 yaşındaki kızı sanarak kalp krizinden öldü.

Folkepressen'in ismi açıklanmayan kızının, Kopenhag'da öğrenim gördüğü bildirildi. Ünlü yapımcıyı tanıyanlar, şimdiye kadar 250'den fazla porno filme imza atan 52 yaşındaki Folkepressen'in gözlerinin ileri derecede bozuk olduğunu, ancak yaşlı görünmemek için gözlük takmaktan kaçındığını belirttiler.

Masum yavruları öldüren babanın başına gelenler de oldukça düşündürücüydü.

Ankara Keçiören'de oturan Ankara Emniyet Müdürlüğü'nden emekli komiser Serdar Tuncer, kızı Özlem ile oğlu Vural'ı akşam saatlerinde tabancayla vurarak öldürdü. Çocuklarının başına birer kurşun sıkan Tuncer, daha sonra kaçtı. Tuncer, olaydan altı saat sonra Ankara Kazanyolu'nda trafik kazası geçirerek öldü...

Gazetelerin üzerinde durduğu ibretli bir olay da şu idi: Fransa'nın doğu bölgesinde bulunan Tulle ve Givros kasabalarında yaşayan ve polis operasyonları sırasında evlerinde sübyancı porno yayınlar bulundurmak suçundan sorgulanan iki kişinin intihar ettiği bildirildi. Ayrıca skandala dolaylı da olsa adı karışan bir öğretmenin köprüden atlayarak intihar ettiği açıklandı. Kimliği açıklanmayan 40 yaşındaki öğretmenin, güneybatıdaki Bordeaux kentindeki bir köprüden nehre atlayarak kendi canına kıydığı bildirildi. Doğrudan suçlanmamasına rağmen çalışması yasaklanan öğretmen mahkeme kararıyla sürekli gözetim altında tutuluyordu.

Fransa'nın doğu bölgesinde bulunan Saint-Martin -d'Heres kasabasında yaşayan ve ismi açıklanmayan 40 yaşındaki posta müfettişinin polis sorgusu sırasında evinde sübyancı porno yayınlar bulunmuştu. Daha sonra posta müfettişinin, polis sorgulamasının ardından evinde kendini asarak intihar ettiği açıklandı.

Masum yavrulara yapılan çirkin muamele de böylece cezasını görüyordu.

17. Dönem Erzurum Milletvekili Sabahaddin Araş, Korkuteli savcısı iken, bir cinayet suçundan bir köylünün tahkikatını yapıyor. Dava neticesinde TCK. 448'den adam ceza alıyor. Yıllar sonra, Sabahaddin Araş savcılıktan ayrılıp, milletvekili oluyor ve bir gün kendisine cinayetten mahkûm köylü geliyor, kendini tanıtıyor. "Ben adam öldürmekten mahkûm ettiğiniz adamım. Sizi görmeye ve içimdekini anlatmaya geldim. Ben o cinayeti işlememiştim, başkası işlemişti. Ama ben kimsenin bilmediği başka bir cinayeti işlemiştim. Allah beni cezalandırmak için bu cezayı karşıma çıkardı. Ben de fazla sesimi çıkarmadım" diyor.

Aslında imtihan gereği, pek çok suçun cezası, manalı bir şekilde dünyada birdenbire verilmeyip ahirete bırakılmaktadır. Cenab-ı Hakk, ara sıra ibret alalım diye bazılarını da böylece gözler önüne sermektedir...

BU KAVGA NİYE SÜRER?

Bir yazımda Afganistanlı Dr. Farzan Abdülkerim'le sohbetimizin bir bölümünden bahsetmiştim. Şimdi kalan kısımlarını aktarmaya çalışayım. İç hastalıkları mütehassısı askerî doktor Abdülkerim, Afgan tarihinin eski yıllarına giderek şunları söyledi:

"Afgan Kralı Emanullah Han, dindar bir Müslüman'dı. Enver Paşa'ya Ruslara karşı mücadelesinde yardım etti. Ama o, savaşta şehit oldu. Aslında biz Afganlılar 20. yüzyılda iki büyük başarı sağladık. Birincisi İngilizleri yendik. İkincisi dünyanın ikinci süper gücü sayılan Rusları ülkemizden sürüp çıkardık. Bu durum bazılarını çok rahatsız etti. Afganistan'da Özbek, Tacik, Türkmen, Pestun, Beluci gibi ırklar vardır. Çeşitli milletler de devlet kurmuşlardı ama İslamiyet'in bizi yoğurmasıyla, hiçbir zaman ırkçılık hâkim olmamıştır. Fakat, Bedir ve Uhud'a benzeyen son Afgan mücadelesi çoklarının gözünü açtı. Bu mücahedeyi rezil göstermek için bizi parça parça ettiler ve birbirimizi öldürttüler. Bununla verilen mesaj şu idi: 'İşte sizin büyütüp durduğunuz savaş, vahşilik ve katillikten başka bir şey değildir. Görmüyor musunuz, bu ilkel ve vahşi insanlar birbirlerini boğazlıyorlar.' Böylece bu büyük uyanış hareketi yerinde bastırıldı ve çirkin bir şekle çevrildi. Bizim insanlarımıza da şu mesaj verildi: 'Siz mücahedenizi ancak bizimle ve bizim istediğimiz kadar verebilirsiniz!' Şu anda Rusya, İran, Hindistan bir tarafta; ABD, Pakistan, Suudi Arabistan öbür tarafta... Bir kısmı Taliban'ı, öbürleri de karşı grupları destekliyor. Bunun İran ve Suud açısın-

dan bir mezhebî tarafı var. Bir de öbür devletler yönünden petrol ve sair çıkarlar tarafı var. Şimdi bunu kim halledecek? Birleşmiş Milletler mi? NATO mu? Bunların Afganistan halkı lehine bir şey halledeceklerine asla inanmıyorum. Bence, İslam ülkelerinde bir Afganistan Komisyonu kurulmalı. Bunlar Afganistan'daki halkın itimat ettiği ve temsilci kabul ettiği kişi ve kuruluşları tanımalı. Yani eski partileri ve yeni Taliban'ı da işin içine dahil edip hepsini bir araya getirmeli ve Afganistan'da sulhu yerleştirmelidirler. Ama bu benim arzum. Şimdi mümkün olur mu? Şartlara ve diğer devletlerin hedef ve isteklerine bakarsanız hiç imkânı yok gibi. Maalesef, İslam devletlerinin bile kendi menfaatleri gereği Afganistan'da zayıf bir devlet istediklerini görüyoruz. Bu büyük bir yanlış. Aslında stratejik açıdan tam tersini istemeleri gerekir. Ben 30 sene konfederasyon üzerinde çalıştım. Bu düşüncelerimi Türkiye'nin, İran'ın, Irak'ın, Pakistan'ın ve Afganistan'ın gelip geçmiş bütün idarecilerine yazılı olarak gönderdim. Hatta en son Aşkabat toplantısında, Türkmenbaşı'na da düşüncelerimi ulaştırdım."

Dr. Abdülkerim'e Afganistan'dan ayrıldıktan sonraki faaliyetlerini ve partisinin durumunu sordum. Dedi ki:

"Pakistan'a gelince, o zaman Ziyaü'l-Hak'a çıktım. Cihad için partime silah istedim. Bana, 'Biz 7 grubu kabul ediyoruz. Artık yeter. Bundan sonraki gruplara yardım etmeyeceğiz.' dedi. Bunun üzerine bizim partinin elemanları diğer gruplar içine dağılarak savaştı."

Bu saçları ağarmış mücadeleci zata, şu anda ne ile meşgul olduğunu sordum. Dedi ki: "Bizzat kendim hazırlayıp çıkardığım Halkın Sesi dergisinin yanı sıra, bir Afganistan tarihi yazıyorum. Bitirdim sayılır. Bu eserimle Afganistan'ın Ruslar öncesini, Ruslar sonrasını ve şu andaki durumunu Kur'ân-ı Kerim'in nokta-i nazarından ele aldım. Aslında benim 40 tane telif eserim var. Bu sonuncusunda tarihin verdiği dersi anlatıp yine Kur'ân nokta-i nazarından kurtuluşumuzun nasıl olacağını göstermeye çalışacağım."

Dr. Abdülkerim'den son kitabı hakkında biraz daha bilgi vermesini istedim. Dedi ki: "Mesela Zahir Şah döneminde Rus müşavirler orduya nüfuz ederken, halk niçin bir direniş göstermedi. Bunu Kur'ân-ı Kerim'in ilk inen Alâk Sûresi'nin âyetlerini ele alarak inceledim. Kur'ân ilk âyetiyle 'Oku!' buyuruyor. Halk cahil. Tahsil ve bilgi bir avuç insanın inhisarı altında kalmış. Halk Kur'ân'ı değil, bu bir grup insanın dediklerini dinliyor. Halbuki Alâk Sûresi'nde, okuma var, kalem var. Allah'tan başka hiçbir şeye teslim olmayan ilim mevcut...

Bir gece rüyamda Fâtır Sûresi'ni okuyorum. Ayetler bana, rengarenk gül goncaları gibi yazılıyor ve ben onları okuyorum. Uyanınca kalkıp Kur'ân'a sarıldım. Fâtır Sûresi'ni düşüne düşüne okumaya başladım. Tıp fakültesinde okuduğum embriyolojik safhalar bütün berraklığı ile önümde. Demek ki biz ilmi bırakmışız. Evet Kur'ân'da belirtilen usullere göre talim ve terbiyeyi bırakmışız. Kur'ân 'Siz halinizi değiştirmedikçe Allah size bahşettiği nimetlerini değiştirmez.' buyuruyor. Demek ki, şimdi de bizim bu kötü halimizi bırakarak, Allah'ın lütuflarına ulaşma yoluna girmemiz gerekiyor. Şimdi Cenab-ı Hak 'Bir Müslüman'ı öldüren ebedî cehennemdedir.' buyururken, niye Afganistan'da Müslümanlar birbirini öldürüyor. Ellerinde delilleri ne?"

Bu dertli ve gayretli tefekkür adamını dinledikten sonra yanından ayrılıyor ve kardeş Afganistan halkının sulh ve huzura kavuşması için Cenab-ı Erhamurrahim'e niyaz ediyoruz.

PETROC (EVCİL TAŞ)

Reklam gücünün insanlara neler yaptıracağını çok iyi biliyoruz. 1970'li yıllarda işini bilir bir Amerikalı, "Petroc" yani "Evcil taş" diye kafese ve kutulara doldurduğu taş ve kaya parçalarını insanlara pazarladı. O şöyle diyordu: "Siz kuş veya kedi beslersiniz ölür; ama benim evcil taşlarım katiyen ölmez, sizden yiyecek vs. istemez. İstediğiniz zaman onları çıkarıp sevebilirsiniz. Arkadaşlarınıza hediye edebilirsiniz." Çok güzel reklamlarla bu kişi yüz binlerce evcil taş sattı. İnsanlar bunlardan alıp birbirlerine hediyeler gönderdiler.

Bir Amerikalı da bir zaman bizim Sülün Osman'ın yaptığına benzer şekilde, Ay'da ve diğer gezegenlerde arsaların tapusunu sattı. Bazı yıldız ve gezegenlere kişilerin isimlerini verdi ve bol bol para kazandı. Ellerine sadece bir kağıt parçası veriyordu ve hiçbir resmî değeri yoktu. Çünkü zaten milletlerarası anlaşmalara göre Ay, gezegenler ve yıldızlar hiç kimsenin malı olamazdı. Aslında okyanusta batan ve içinde değerli şeyler bulunan gemiler sahiplerinden satın alınabiliyordu, bunun kanunî bir tarafı vardı. Ama "Falan gezegen sizindir" demekle o gezegen asla kimsenin olmuyordu.

Amerikalının biri de gazetelere ilan vererek "Bana para gönderin." demiş; isim, adres ve hesap numarası vermişti. Belli bir miktar topladıktan sonra da ortadan kaybolmuştu. Buna para gönderenlerden bir grup da toplanıp onu mahkemeye vermişti. Adam mahkemede kendisini şöyle müdafaa etmişti: "Evet ben bunlardan para istedim, ama karşılığında şöyle bir şey yapaca-

ğım diye vaadde bulunmadım ki... İhtiyacım vardı istedim, onlar da hiçbir şart koşmadan bana para gönderdiler. Verilecek hiçbir hesabım yok." Mahkeme bu şahsı mahkûm edememişti.

Arkadaşımız Ramazan Gözübüyük'ün "İstanbul'da taş bile satılıyor." başlıklı haberinden öğrendiğimize göre, İstanbul Yedikule surları dibinde figürlü taşlar satan Mehmet Çağlar, geçimini bu yolla sağlıyor. Geyik başı, çiçek ve kuşa benzeyen taşların tabii halinin bu olduğunu söyleyen Çağlar, taşların nereden geldiğini ise sır gibi saklıyor. Kartvizitinde kendini "Dekoratif Tabii Taşlar Satan Amazon Şirketi Sahibi" olarak tanıtan Mehmet Çağlar "Evde, büroda veya bahçede süs olarak kullanılmak üzere taşlarımız alıcı buluyor." diyor. Taşlara elle hiçbir müdahale etmediğini savunan Çağlar, bu taşların yurtdışına bile ihraç edilerek ülkemize döviz kazandırılacağını söylüyor.

Zaten eskiden beri İstanbul'un taşı toprağı altın olarak biliniyor ve "tek bir sengine (taşı) bile Acem mülkünün feda edilebileceği" ifade ediliyordu. Dikkat edilirse bizim vatandaşımız bunu dürüstçe yapıyor. Ama gerçekten ufkunu biraz daha genişletip dış ülkelere de açılabilirse Amerikalı 'Petroc'çudan daha büyük işler becerebilir. "Akıl akıldan üstündür." demişler.

TARİHÎ BİNALARI KORUMA

Avusturya ve İtalya gezimizde uğradığımız şehirlerde, geçmişin bilhassa tarihî binaların çok iyi korunduğuna şahit olduk. Mesela Salzburg, Orta Çağ'da yapıldığı şekliyle sanki taş kesilip kalmış. Mabetleriyle, belediye ve adliye binaları ile ayakta duruyor. Mozart'ın okulu vs. binalar canlı bir tarih gibi...

Roma ve Vatikan da öyle. St. Petros Kilisesi'nin kubbesinden şehre bakarken tarihin cereyan ettiği meydanları görüyorsunuz.

Buralarda Atilla'dan Mehmet Ali Ağca'ya uzanan ve Türklere karşı bir tavır olarak ortaya çıkan durumlar da mevcut... Bazı Türk öğrencilerde de benzeri sıkıntılar gözleniyor. Ancak İtalyanlar bunun güvenlik gerekçesiyle mecburen kendisini gösteren bir durum olduğunu söylüyorlar. O zaman biz Türklere düşen vazife de güvensizlik ve endişe ortamını yok edecek işler yapmamızdır.

Cezayir olayları ve Fransa'da kimlerin yaptığı pek belli olmayan olaylar da İtalyanları teyakkuza sevk etmiş. Onun için camileri özel takip altına almışlar. Avrupa'nın en büyük camii olan Roma Camii, haftanın belirli günlerinde ancak ziyarete açılıyor. En ufak bir terör kokusu veya güvensizlik duygusu ile polislerin yabancıları sınır dışı etme yetkileri var. Terör ve güvensizliğe karşı özel savcılar da çok dikkatli hareket ediyorlar.

Strazbourg'da bundan iki üç ay önce bir fabrikada "Cezayirliler bomba yerleştirdi!" şeklindeki bir ihbarın araştırılması neticesinde, olayın yine aynı fabrikada güvenlik görevlisi olarak çalışan

bir Fransız tarafından uydurulduğu ortaya çıkarılmış ve Fransız cezalandırılmıştır. Fakat medya bu sahtekârlığın üzerine gitmediği için bazı gerçekler yine de gizli kalmıştır.

Amerika'da çok rastladığım evsizlerle, Avrupa'da pek karşılaşmamıştım. Yalnız St. Petros Kilisesi civarında akşam vakti binaların kapılarında bir kadın ve bir erkeğin üstlerine bir battaniye çekip soğukta yatmış olduklarını gördüm. Yaşlı değillerdi. Beş on adım ileride bir erkek de kartondan evini bir kapının önüne hazırlıyordu. Amerika'da evsizler hep zenci olurdu ama bunların üçü de beyazdı. Paskalya Yortusu'nun devam ettiği bu günlerde belki de bilemediğimiz duygularla Birinci Papa kabul edilen St. Petros'un civarında bir gece geçirmenin hazzını yaşamak istiyorlardı.

İNANILAMAYAN DOĞRULAR

Psikoterapist Brad Blanton, "Köklü Samimiyet" adlı kitabıyla ABD'de büyük yankı uyandırdı. Yazar, vücut ve ruh sağlığı için herkese gerçeklerin anlatıldığı bir terapi tavsiye ediyor. Pek çok kişinin yalan ile vücudun durumu arasında bir münasebet kurmadığını kaydeden Blanton, küçük yalanların biriktirilmesinin bir sağlık problemi doğurduğunu ve bunun herkesin düşündüğünden daha mühim olduğunu ifade etti.

Fakat fıkraları bile gölgede bırakacak bir olay bazen doğru söylemeyi insanın başına bela edebiliyor... Rusya'nın doğusundaki Kamçatka Yarımadası ile Sahalin Adası arasındaki Ohotsk Denizi'nde sakin sakin avlanırken Japon balıkçıların başına gökten inek yağmasıyla tekneleri alabora oldu ve denize düştüler. Talihsiz Japonları Rus sahil koruma görevlileri son anda kurtardı. Rus makamları, gökten inek yağdığını söyleyen balıkçıları, ifadelerine inanmayıp yalan beyanda bulunmak suçundan tutukladılar. Ancak bölgede yapılan araştırma neticesi gerçekten de denize ineklerin düştüğü anlaşıldı. Açılan soruşturmada bu ineklerin askerler tarafından çalındığı da tespit edildi. Bu arada Moskova'daki Alman Büyükelçiliğinin Alman Dışişleri'ne yazdığı bir rapor basına sızınca olayın içyüzü anlaşıldı. Rus askerleri, Kamçatka'daki bir çiftlikten inek sürüsünü çalmışlardı. Sonra da, inekler dev bir kargo uçağına yüklenmişti. Ancak inekler uçağa konulurken bağlanmayınca, kalkıştan sonra tepişerek tehlike oluşturdular. Bunun üzerine pilot da endişelenerek kapakla-

rı açtı. Bu yüzden ineklerin bazıları aşağı uçtu ve denizde balık avlayan Japonların tekneleri üzerine düştü.

Yalanın maddî ve manevî hayatı mahvettiği bir gerçektir. Onun için toplum hayatımızda doğruluğu ihya edip, maddî-manevî her türlü hastalığımızı tedavi etmeliyiz. Aslında yalancılığın daha da tehlikeli olan şekilleri mevcuttur. Mesela, riyakârlık, bir nevi fiilî yalancılıktır. Dalkavukluk ve tasannu alçakça bir yalancılıktır. Nifak ve münafıklık, muzır bir yalancılıktır. Yalancılık ise Cenab-ı Hakk'ın kudretine iftira etmektir. İnkâr, her çeşidiyle yalancılıktır. İman ise doğruluktur. Bu sırra binaen yalan ve doğru ortasında hadsiz bir mesafe var: Doğu ve batı kadar birbirinden uzak olmaları lazım geliyor. Nar ve nur gibi birbirine girmemesi lazım. Halbuki gaddar siyaset ve zalim propaganda, birbirini karıştırmış, insanlığın kemalatını da karıştırmış. *(Bkz. Hutbe-i Şamiye)*

Tepelerine Rus uçaklarından inek yağan talihsiz Japon balıkçıların sözlerine inanmayanların, onları hapse atması garip görünse de ülkemizde bazı doğru söyleyenlerin durumuna düştükleri de muhakkaktır. Gerçekten bazı gerçekler gökten inek düşmesi gibi bedihidir ama "başına gelmeyenlerin" ve "hafıza-ı beşer nisyan ile malûl" olduğu için unutanların bunu kabullenmesi zor olabilir. Hayatının bütün karelerini şuurlu geçiren ve muhasebesini iyi yapanlar hiçbir zaman "timsah tehlikesini göz ardı eden Temel" durumuna düşmek istemezler. Evet, Temel, arkadaşları ile birlikte nehir kenarına gider. Temel uslu uslu otururken arkadaşları nehirde kendi hâlinde yaşayan timsahlara taş atmaya başlarlar. Temel kılını kıpırdatmadan olanları seyretmekle meşguldür Bir zaman sonra canları sıkılan timsahlar, kendilerine taş atanlara doğru harekete geçerler. Taş atanlar kaçmaya başlar ama Temel yerinden kıpırdamak istemez. Arkadaşları, zorla karga tulumba Temel'i tehlike mahallinin dışına taşırlar. "Kızgın timsahları görmedin mi? Niye kaçmıyordun?" diye soranlara Temel, "Ben onlara taş atmamıştım ki?" diye cevap verir. Evet, aklı başında olan bu duruma düşmez.

DÜNYA AİLE GÜNÜ

İstanbul'da 4. Dünya Aile Günü münasebetiyle "Aileler, Sosyal Problemleri ve Çözümleri" konulu panel düzenlenirken bir gazete de "Dört ay köpek maması yiyerek annesinin dönüşünü bekledi" başlıklı bir haber neşrediyordu... Haberde şunlar yazılı idi: Dört ay boyunca köpek maması yiyerek sağ kalmayı başaran on yaşındaki kız çocuğu, Anneler Günü'nde açlıktan bitap düşmüş durumda komşularına sığındı. Ashton Saylor'ın onuncu yaşını kutladığı 9 Ocak tarihinde, annesi küçük kızı karavan evlerinde tek başına bırakarak kayıplara karıştı. Annesinin eninde sonunda eve geri döneceğini düşünen Ashton, önce evde bulduğu yiyeceklerle, sonra da köpek mamalarıyla karnını doyurdu, okuluna devam etti. Geceleri karavanda tek başına kalan küçük kız, annesine bir zarar geleceğinden endişe ederek, bu durumdan şikâyetçi olmadı. Gaz ve su bulunmayan karavanda pislik içinde yaşayan Ashton, bu duruma dört ay dayanabildi.

Anneler Günü dolayısıyla kendisini terk eden annesine küçük bir hediye hazırlayan Ashton, bu hediyeyi bir arkadaşının annesine verdikten sonra yaşadığı duygusal buhranı atlatabilmek için komşusunun evine sığındı. Gözyaşları içinde komşuları John Kame'den yardım isteyen küçük kızın durumunun iyi olduğu bildiriliyor. Komşuları dört ay öncesine kadar Ashton'un birlikte yaşadığı annesini tanıdıklarını, babasını ise hiç görmediklerini söylerlerken, polis, genç kadını bulabilmek için soruşturma başlattı. Dört ay boyunca, annesini korumak için pislik ve sefalet

içinde yaşamayı göze alan küçük kız ise, devlet koruması altına alındı.

Bitkilerdeki çift çenekliler gibi Avrupa ve Amerika'da hem annenin hem babanın bulunduğu çocuklu ailelere rastlamak gittikçe imkânsız hâle geliyor. Tabir caizse tek çenekli aileler revaçta... Çocuklar ya annenin ya da babanın yanında... Biri varsa biri yok. Onun için bazı kilise teşkilatları, nikâh ve aile kudsiyeti üzerinde duruyor. Çocuk ve gençlerin eğitiminde buna dikkat gösteriyorlar. Bilhassa çocuk kitaplarında aile bütünlüğünü her vesile ile vurguluyorlar. Gabriel Yayınevi'nin yayınladığı "Zwei und mehr" isimli kitapta, bilhassa çizilen resimlerde bunu en çarpıcı biçimde görmek mümkün.

Aslında bizim her zaman genç ve dinç kalan inanç ve âdetlerimiz aile bünyemizi sağlam tutmak için yeterli oluyor. Ama İslamî eğitim ve terbiyeden yoksun yetişenlerde, yabancılara hayranlıktan doğan problemler çıkabiliyor. Ama bizim anlayışımıza göre, insanın sığınağı, bir nevi cenneti ve küçük bir dünyası aile hayatıdır. Soy ağacının merkezi olmak itibarıyla ailenin önemi büyüktür.

UNUTTUĞUNUZ İNSAN RUHU

NPQ dergisinin editörü Nathan Gardels, "Yüzyılın Sonu" isimli derleme kitabında büyük düşünürlere çağımızı yorumlatmış. Bunlardan birisi "Gulag Takımadaları"nın meşhur yazarı Aleksandr Soljenitsin, "Yirmi birinci yüzyıl şafağında, önceki gecenin düşünceleri" başlıklı yazısında şunları söylüyor: "Tabiatın fethedilmekten çok desteklenmeye ihtiyacı vardır. Biz ise, bize tahsis edilen çevreyi başarıyla yiyip bitirmekten başka bir şey yapmıyoruz. (...) Bizim tek unuttuğumuz, insan ruhudur. İsteklerimizin sınırsız büyümesine izin verdik, şimdi de onları nereye yönelteceğimiz konusunda kararsızız. Ticarî şirketlerin yardımıyla yeni ve daha yeni istekler uyandırılmakta, bunların bazıları da son derece sunî şeyler olmaktadır; biz de kitle halinde onların peşinden koşmakta, fakat hiçbir tatmin bulamamaktayız. Asla da bulamayacağız. Malların sonu gelmez biçimde biriktirilmesi? Bu da bir tatmin vesilesi değildir. Ayırt etmesini bilen fertler, malların daha yüce, daha yüksek ilkelere boyun eğmesi gerektiğini çoktan fark etmişler, kendilerine bir ruhî haklılık, bir misyon edinmeleri gerektiğini görmüşlerdir. Yoksa Nikolai Berdyayev'in dediği gibi insan hayatını mahvedecekler, aç gözlülüğün ve baskıların aracı hâline geleceklerdir. Çağdaş ulaşım, neredeyse kendi benliğinin sınırlarından bir sıçrayışta çıkabilmenin eşiğine gelmiştir; televizyonun gözüyle aynı anda gezegenin her yerinde olabilmektedir. Ama görünüşe göre bu teknosantrik "ilerleme"nin spazmlı temposu okyanuslar dolusu gereksiz enformasyon ve ucuz temaşa, insanoğlunun ruhunu hiç

büyütmemekte tersine onu daha sığ hale getirmektedir, manevî hayatımız daralmakta, küçülmektedir. Bunun yanı sıra, kültürümüz yoksullaşmakta, matlaşmaktadır, bu inişi içi boş yeniliklerle boğmaya çalışsak da sonuç değişmemektedir. Canlıların konforu ortalama bir insan için iyileşmeye devam ederken, ruhî gelişme de durağanlaşmaktadır. Aşırı tıkınmak, yanı sıra, yüreklere bir hüzün sokmakta, bunca zevkin hiç tatmin getirmediği anlaşılmaktadır, hatta çok geçmeden bunun bizi boğacağı sezilmektedir. (...) Her şey çıkarlarla ilgilidir, her şey maddî varlıklar uğrunadır; ama içimizden bir ses de bize, saf, yüce, kırılgan bir şeyi kaybettiğimizi fısıldamaktadır. Gaye ve hedefi göremez olmuş durumdayız. (...) Ömür süresinin uzamasından doğan neticelerden biri, yaşlı kuşağın çocuklarına bir yük haline gelmesi, uzatmalı bir yalnızlığa itilmesi, sevdikleri tarafından terk edilmesi, hayat tecrübelerini gençlere aktarma zevkinden acı biçimde yoksun kalmasıdır. (...) Yaratılışımızdaki uyumu, yani maddî ve manevî varlıklarımız arasında var olan uyumu kaybetmiş bulunmaktayız. (...) Çağdaş insanın rahatı, ne kadar yerindeyse ruhundaki o dondurucu ölüm korkusu da o kadar derin yaralar açmaktadır. (...) İnsan kendisinin, serbest iradeye sahip olsa bile, yine de evrende sınırlı bir nokta olduğu duygusunu kaybetmiştir. Kendini çevresinin merkezi olarak görmeye başlamış, dünyaya adapte olacağı yerde, dünyayı kendine uydurmaya kalkmıştır. O zaman ölüm düşüncesi, elbette dayanılmaz hale gelir; bütün kâinatın bir çırpıda ortadan kaybolması demek olur. Yukarıdaki o değişmez "Yüce Güç"ün varlığını reddedince, o boşluğu kendi şahsî zorunluluklarımızla doldurmuş, birdenbire hayatın çok hırpalayıcı olduğunu görmüşüzdür. (...) Dünyevî sosyalizm-komünizm ideali çökmüş olmakla birlikte, onun çözmek üzere ortaya çıkardığı problemler yine karşımızdadır: Sosyal avantajların ölçüsüz kullanılması, paranın oransız gücü gibi problemler, çoğu zaman olayların akışına tesir etmiştir. Eğer yirminci yüzyılın getirdiği küresel dersler bize tedavi edici bir aşı olamazsa, o zaman o dev kızıl fırtına her şeyiyle bir kere daha

tekrarlanabilir. (...) Yirminci yüzyıl insanoğlunda maneviyat açısından bir büyümeye tanık olmadı. Buna karşılık kan dökülmesi daha önce eşine rastlanmamış çapta yer aldı, kültür kesin bir düşüş gösterdi, insan maneviyatı geri gitti. (...) İsteklerimizi sınırlama günü gelmiştir ve durum acildir. Politikada, toplumda ve özel hayatımızda kendimizi frenlemenin altın anahtarını çoktan okyanusun dibine düşürmüş durumdayız. (...) Eğer arzu ve taleplerimizi kesin olarak sınırlamayı öğrenmezsek, biz insanlar, yine insan tabiatının en kötü yönlerinin sivri dişleri arasında yok olup gideceğiz. (...) Gerçek manevî tatmini, ancak almakla değil, almamakla tadabiliriz."

İnsanlığın, bilhassa Batı'nın problemlerini çok güzel tespit etmiş olan Soljenitsin, insanlığı kaybettiği maneviyatına, ruhuna ve israftan kaçmaya davet ediyor. Görüşlerinde çileli bir bilgeliğin pırıltıları sezilen yazarın uyarıları, inşallah nazar-ı itibara alınır ve işaret ettiği tehlikelere karşı çare ve tedbirlere başvurulur.

GELECEĞİN ENERJİ KAYNAKLARI

"Samanyolu'nda anti madde keşfedildi ve araştırmacılar, şimdiye kadar yaptıkları bütün araştırmaları yeniden gözden geçirmek zorunda kaldı. Bu yeni keşif 'Çocukluğunuzdan beri yaşadığınız evin içinde yeni bir oda bulmak' olarak tarif ediliyor. (...) Anti maddenin uzayda bulunma yöntemi de çok kolay değil. Uzaya x ışınları gönderiliyor. Anti madde, normal maddeyi emerek ortaya gamma ışını yayıyor. Bu ışımadan ortaya çıkan ışık, normal bir ışığın enerjisinden 250 bin kat daha güçlü. 'Uzay Yolu' gibi dizilerde, zaten hep anti madde, geleceğin enerji kaynağı olarak gösteriliyor ve uzay gemileri bununla çalışıyor."

Bir gazeteden aktardığım bu haber üzerinde biraz durmak istiyorum. Ara sıra böyle konulara girmek isteyişim; gençlerimizi, bilhassa dünyanın enerji problemleri üzerinde kafa yoran araştırmacı ruha sahip kabiliyetlerimizi takdir ve teşvik duygusundan kaynaklanmaktadır.

Stephen Hawking "bebek-evren" teorisinde diyor ki: "Madde karadelik tarafından yutulduktan sonra yok olmuyor; sadece ortalıktan kayboluyor. Biz maddenin karadeliğin içindeki hâline anti madde hâli diyoruz. Anti madde eğer ışık hızını aşabilirse karadelikten kurtulup dışarıya çıkabiliyor." Hâlbuki daha önceleri Stephen Hawking "Karadelikten kurtulacak bir madde yoktur; karadeliğe giren herhangi bir madde yok olur." diyordu. Peki şimdi o eski görüşünden niye döndü ve niye başka teoriler ileri sürdü?

Stephen Hawking, maddenin karadelik içinde madde özelliğini kaybetmediğini görüyor. Ayrıca yok olmadığını da tespit ediyor.

Hatta maddeye fazladan faydalı şeylerin kazandırıldığını da fark ediyor. Bu yüzden, bu yeni maddeye, anti madde adını vermeye kendisini mecbur hissediyor. Ayrıca karadeliğin maddeyi yutup yok eden bir şey olmadığını, bilâkis güçlendiren bir yönü bulunduğunu fark ediyor. Muhakkak bunların bebek-evren meselesiyle bağlantısı var. Ayrıca o kadar karadelik olduğu hâlde, evren yok olmuyor. Demek ki, karadelik yutup yok edici bir şey değil.

Bütün bunlardan çıkan netice, aslında anti madde denilen şey de madde. Karadeliğe giren madde yine madde olarak kalıyor; ama bir şeyler kazanıyor. Peki karadelik içinde maddeye eklenen şeyler zararlı mı, faydalı mı? Maddeden bir şey alınmadan bir şeyler verildiği ve yüklendiği için faydalı. Evet karadelikten çıkmadan önce yeni maddeye öyle enerji yüklenmiş ki, rahatlıkla karadelikten kurtulabiliyor. Yani ışık hızını aşarak ve madde olma özelliğini kaybetmeyerek -çünkü enerji madde demektir- bir şeyin karadelikten kurtulması, onun madde olduğunu, maddî özelliğini koruduğunu gösteriyor. Şayet madde olmasaydı, o kadar enerjiye sahip olamazdı.

Karadelikten kurtulan anti madde, dışarıya çıkmak için muazzam bir hızla (bazı tespitlere göre ışık hızının 250 bin katı) hareket ediyor. Eğer karadeliğin dışına çıkınca, normal ışık hızına dönmezse, ikiye bölünerek iki foton oluşturur. Hâl böyle iken, anti madde, bebek evrenlerden kurtulmak için enerji alıyor ve bizim evrenimizin boyutlarına girerek normal maddî guantik hâline giriyor. Yani zararı olmayan, belki yararı olan bir hâl ile bize ulaşıyor. Anti madde karadelikten kurtularak foton halini alıyor. Buna da ışık hızını aşarak erişiyor. Çünkü böyle yüksek bir hızla hareket etmezse, karadelik onun dışarı çıkmasına imkân tanımaz. Bu hızın sebebi belki de şöyle izah edilebilir: Karadelik çok yoğun olduğu için ya zaman durgunlaşıyor ya da yok oluyor. (Sanki bir nevi beka âlemini hatırlatıyor) İşte bu durumlar da ona ışık hızını aştıracak enerjiyi sağlıyor.

İnşallah kabiliyetli gençlerimiz, teorileri deneylerle gerçeğe çevirirler de insanlığın pek çok ve mühim problemlerini çözerler.

‘KORKUNÇ YALNIZLIK’

Mümin Sekman, “Türk Usulü Başarı” isimli kitabında başarılı olmak için kimin ne kadar bedel ödediğini anlattığı bölümde Cüneyt Arkın’dan örnek veriyor. Ünlü aktör diyor ki: “Yıllarca at yarışı gibi film çektim. Keşke daha az film çekip, daha çok okumaya, düşünmeye vakit ayırsaydım, diye düşünüyorum şimdi... Bir gün film çevirirken ‘Beşinci kattan atla..’ dediler, atladım. Benim kendi brandam vardı; ama o gün getirmemiştim. Neyse bir yerlerden bulunmuş, ben atlıyorum. Sonra bir bakıyorum ki, brandanın üstünde olmam gerekirken, alandayım. Ben baygınlık geçirirken rejisör koşturarak geliyor ‘Allah’ım, Yâ Rabbim, brandam gitti.’ diye acınıyor. Bunlar gözle görülen şeyler, bir de gözle görülmeyenler var: Korkunç bir yalnızlık... Hatırlıyorum da, valla içki içtiğim dönemde sabaha karşı bir bardan çıkıyorum. Karşıda arabamı görüyorum, beni bekliyor. Gittim arabamı öptüm. Beni bekliyor ya. Bana ait bir şey ve beni bekliyor. Bu kadar korkunç bir yalnızlık.”

Kalabalıklar içinde yalnızlık çeken günümüzün insanları arasında zannediyorum, bizim toplum ve kültürümüzün insanları herkesten daha şanslı ve daha avantajlıdırlar. Fakat meseleye biraz daha derin boyutlu bakacak olursak, eninde sonunda bitecek olan bu dünya hayatından sonra karşılaşacaklarımız için yeni bir problemin üzerinde ister istemez düşünüyoruz: “Ne olacağız?”

Ruhu, Allah’ı ve ahireti kabul etmeyen bir bilim ve felsefenin bu noktada söyleyeceği hiçbir şey yok. Hâlbuki kâinatta fark

ettiğimiz bazı prensipler bize, netice itibariyle merhamet, hikmet, inayet gibi gerçeklerin ışığında İslamiyet'in bahsettiği ebedî hayatın varlığını gösteriyor; aklımıza, kalbimize ve vicdanımıza şu hakikatleri üflüyorlar:

"Sizlere müjde! Ölüm, idam değil, hiçlik değil, sönmek değil, ebedî ayrılık değil, yokluk değil, tesadüf değil, failsiz bir yok oluş değil. Belki, merhametli ve hikmet sahibi bir Zat tarafından bir terhistir, bir yer değiştirmedir. Ebedî saadet tarafına, aslî vatana bir sevkiyattır. Yüzde doksan dokuz ahbabın toplandığı Berzah Âlemi'ne bir kavuşma kapısıdır. (...) Sizlere müjde, sevdiklerinizden ayrılmalardan doğan nihayetsiz yaraları tedavi edip merhem sürecek Bâkî bir Mahbub'unuz var. Madem O var ve bâkîdir, başkaları ne olursa olsun merak etmeyiniz. Madem O var, her şey var. (...) Ey bîçâreler! Mezaristana göçtüğünüz zaman, 'Eyvah! Malımız harap olup, çalışmalarımız heba oldu, şu güzel ve geniş dünyadan gidip, dar bir toprağa girdik' demeyiniz. Feryad edip, ümitsizliğe kapılmayınız. Çünkü sizin her şeyiniz muhafaza ediliyor. Her ameliniz yazılmıştır. Her hizmetiniz kaydedilmiştir. Hizmetinizin mükâfatını verecek ve her hayır elinde ve her hayrı yapabilecek bir Zât-ı Zülcelal, sizi celb edip, yer altında muvakkaten durdurur. Sonra huzuruna aldırır. Ne mutlu sizlere ki, hizmetinizi ve vazifenizi bitirdiniz. Zahmetiniz bitti; rahata ve rahmete gidiyorsunuz... Hizmet, meşakkat bitti; ücret almaya gidiyorsunuz. (...) Ey insan! Yaptığın hizmet, ettiğin ubudiyet boşu boşuna gitmez. Bir dâr-ı mükâfat, bir mahall-i saadet senin için hazırlanmıştır. Senin şu fânî dünyana bedel, bâkî bir cennet seni bekler. (...) Ey insan! Bilir misin nereye gidiyorsun? Ve nereye sevk olunuyorsunuz? Dünyanın bin sene mesudane hayatı, bir saat hayatına mukabil gelmeyen cennet hayatının ve o cennet hayatının dahi bin senesi, bir saat Cemâlini görmeye mukabil gelmeyen bir Cemîl-i Zü'l-Celâl'in daire-i rahmetine ve mertebe-i huzuruna gidiyorsunuz..." *(Bkz. 20. Mektup)*

Gidilecek o nuranî âlemde yalnızlık yok, gariplik yok...

Altıncı Bölüm

GEZİ NOTLARI

EL-BAKARA

Hindistan'da seyahatimiz sırasında değişik yerlerde çeşitli hayvanlarla karşılaştık... Dışişleri Bakanlığı binasının duvarlarının üst taraflarında dolaşan bir maymun dikkatimizi çekmişti. Daha sonra Cammu Keşmir'in kışlık başşehri Cammu'nun hem meşhur kalesinde, hem de yakınındaki caminin üstünde beşer onar maymuna rastladık. Parkta Erhan Başyurt fotoğraf çekerken neredeyse bir tanesi saldıracaktı. Meşhur Kutup Minare'nin avlusunda yeşil papağanlar ve sincaplar dikkatimizi çekmişti. Ama asıl dikkatimizi çeken ineklerdi. Sokaklarda, yollarda rahat rahat dolaşıyor ve hiç kimse tarafından da rahatsız edilmiyorlardı. Hatta Kutup Minare'den çıkıp arabalarımıza binmeye giderken baktım dört kişi dalmış; kendi aralarında hararetli hararetli sohbet ediyorlar. Tam o sırada oralarda dolaşan ineklerden biri aralarına daldı. Sohbet edenler, ikişer ikişer kendilerini yanlarına attılar. İnek, boynuzları dokunmamıştı; ama vücudu ile onlara sürtünmüştü. Daha sonra o sağa sola savrulan insanlar hiçbir şey olmamış gibi hiçbir tepki göstermeden sohbetlerine devam ettiler. Bir başka yerde herhalde öyle kalabalıklar arasında bir inek olmazdı; ama böyle bir şey olsa o inek dayağı yerdi, en azından küfür ve hakarete hedef olurdu. Ama Hindistan'da yaşayan 700 milyon Hindu, inekleri kutsal sayıyor. Bilhassa Hinduların tanrı kabul ettikleri Kisna, inekleri mukaddes varlıklar kabul etmiş. Hindular: "Madem ineğin sütü, anne sütü gibi; gübresi ısınmada yakıt olarak, tarımda gübre olarak kullanılıyor, diğer taraftan kendisi, tarla sürme, sulama ve yük taşımada da hizmet

ediyor; öyleyse inek kutsaldır." diyorlar. Bu bakımdan Hindu mabetlerinin üst taraflarında da inek heykelleri göze çarpıyor.

Bilindiği gibi, Kur'ân-ı Kerim'in en uzun sûresinin ismi el-Bakara'dır ve 286 âyettir. Bakara, inek demektir. Fakat lâm-ı tarif ile el-Bakara, malûm bir ineğe ve olaya, yani İsrailoğullarını, inek kurban etmesiyle ilgili çok mühim bir olaya işaret eder. Bediüzzaman Hazretleri'nin 20. Söz'de yer alan bu husustaki izahları ise çok güzeldir. Ben oradan anladıklarımı sizlere aktarmaya çalışayım:

İsrailoğulları'nda bir cinayet işlenmiş ve Musa Aleyhisselam'dan katili bulmasını istemişlerdi... "Bir zaman, Musa, kavmine hitaben şöyle demişti: 'Allah, size bir inek kurban etmenizi emrediyor.' Buna karşı kavmi, ona 'Çok tuhaf, sen bizimle alay mı ediyorsun?' demişlerdi." *(Bakara, 67)*

Acaba cinayetin aydınlatılması için, neden koyun, keçi veya deve gibi bir hayvanın kurban edilmesi emredilmemişti de inek kesilmesi istenmişti. Ayrıca, Musa Aleyhisselam "Allah size bir inek kesmenizi emrediyor." deyince İsrailoğulları niçin "Bizimle alay mı ediyorsun?" diye peygamberlerine karşı tepki göstermiş ve bunu tuhaf bulmuşlardı.

Çünkü, İsrailoğulları, Mısır'da iken, Mısırlıların o zamanki inançlarının tesiri altında kalmışlardı. Bilindiği gibi Mısır, Büyük Sahra'nın bir parçasıdır. O koca kumistan Nil nehrinin suyuna ve ziraata muhtaçtı. Yoksa o cehenneme benzeyen çöllerde yaşamak insanlar için çok zor olacaktı. İşte orada, cennete benzer, feyizli ve bereketli Nil nehrinin ve ziraata elverişli çevrenin durumu, Hak dinden uzak kalan insanlara, Nil nehrini ve ziraata vasıta olan inek ve öküzü mukaddes hale getirmişti. O zaman insanlar Mısır'da heykelini yaptıkları Apis boğasına tapıyorlardı. Herhâlde, zamanla bu anlayış döne dolaşa Hindistan'a geçmiştir. Orada ise, Nil nehrine karşılık, Ganj nehri kutsallaştırılmış, aynı şekilde inekler de mukaddes varlıklar olarak kabul edilmiştir.

İşte İsrailoğulları, Mısır'da bulunurken, bu inancın tesirinde kalmışlardı. Bunun bir sebebi de, Apis boğasına tapan

Mısırlıların hâkim güç olması idi. İnsanlarda, hâkimiyeti elinde tutanların inanç ve yaşayışlarına karşı gizli bir özenti hissi vardır. Farkına varmadan "Acaba bunların üstünlüğü inanç ve anlayışlarından mı ileri geliyor?" diye şuuraltlarına birtakım düşünceler yerleşir. Bir zamanlar Osmanlı Devleti dünyanın en güçlü devleti iken, herkeste ona karşı bir meyil vardı. Ama saltanat, Hristiyan dünyanın eline geçince, bizde Cumhuriyet'in başında hem de Büyük Millet Meclisi'nde Esat Mahmut Bozkurt gibi bazı milletvekilleri işte bu kompleks ile "Avrupalıların ilerlemeleri Hristiyan olmaları yüzündendir. Bizim de ilerleyebilmemiz için Hristiyan olmamız gerekir." gibi sözler söylediler.

Onun için İsrailoğulları, başlarında bulunan ve pek çok mucizelerine şahit oldukları Hz. Musa'nın inek kurban etme emrini tuhaf bulmuş ve bu hükmü yerine getirmemek için ipe un sermek nevinden sorular sorma saygısızlığında bulunmuşlardır: "(Musa) Ben böyle insanlarla alay eden cahillerden biri olmaktan Allah'a sığınırım. Onlar 'Rabbine bizim için dua et, bize onun (ineğin) mahiyetini beyan etsin.' dediler. (Musa) dedi ki: 'Cenab-ı Hak buyuruyor ki, o (inek) ne yaşlı, ne de bâkir, pek taze... İkisi ortası, tam güçlü, kuvvetli ve dinç... Şimdi emrolunduğunuz şeyi hemen yapınız. (Bunun üzerine yine emri yerine getirmeye yanaşmadılar da) 'Bizim için Rabbine dua et, o ineğin rengi nedir, bize onu beyan ediversin.' dediler. (Musa) dedi: 'Allah şöyle buyuruyor, o, öyle sarı bir inektir ki, sarının en parlağı, en halisi, bakanlara sürur ve neşe verecek, gözünü ve gönlünü açacak derecede güzel ve sevimlisi. (İçlerinde kalan ukdeden dolayı yine işi yokuşa sürüp) dediler ki: 'Bizim için Rabbine dua et, bize onun ne olduğunu açıklasın, zira bu inek bize karışık geldi, inşaallah biz herhalde yola geleceğiz.' Musa buna da dedi ki: 'Allah şöyle buyuruyor: O öyle bir inektir ki, boyunduruk altında ezgin değil; ne toprak sürer, ne de ekin sular, belki koşulmamış, her ayıptan salim, hiçbir lekesi, alacası yoktur.' Onlar da: 'İşte tam şimdi gerçeği ortaya koydun.' dediler. Nihayet onu bulup boğazladılar. Az kaldı yapmayacaklardı." *(Bakara, 67-71)*

İÇİRİLEN BUZAĞI SEVGİSİ

Bir önceki yazımızda Bakara sûresinin 67'den 71. âyetlerine kadar olan bölümün üzerinde durmuş, Kur'ân'ın en uzun sûresine niçin bu ismin verildiğinin hikmetini araştırmıştık. Şimdi de "Acaba İsrailoğulları arasında işlenen cinayetin aydınlatılması için, niçin bir inek kurban edilmesi emredilmişti. Kurban, deveden de, koyundan da, keçiden de olabilir?" sorusuna cevap arayalım.

İneği kutsal sayma ve Apis boğasına tapma Mısır'da bir inanış şekli idi. Mısırlılar hâkim güçtü. İsrailoğulları'nı eziyorlardı. Onların bazısında, bu üstünlüğün sebebinin Mısırlıların inançlarından kaynaklandığına dair bir kanaat vardı. İşte bu inancın yıkılıp, tevhid anlayışının yerleşmesi için, bir ineğin kurban edilmesi emredilmişti. İnek kesilirken, ona ait kutsallık anlayışı da kökünden kesilecekti.

Nitekim Kur'ân-ı Kerim'de geçen üç hâdise, İsrailoğulları'nda ineğe tapma mefkuresinin gönüllere işlemiş olduğunu gösteriyor.

Birincisi, Musa *(aleyhisselâm)* Firavun'un zulüm ve işkencelerinden İsrailloğulları'nı kurtardıktan sonra, onların takındıkları tavır ve söyledikleri sözlerdir: "Bir zaman 'Ey Musa, biz Allah'ı açıkça görmedikçe sana inanmayız.' demiştiniz." *(Bakara, 55)* ve "İsrailoğulları'nı denizden geçirdik, kendilerine mahsus birtakım putlara tapan bir kavme rastladılar ve 'Ey Musa, (bak) bunların nasıl tanrıları var, bize de öyle bir tanrı yap.' dediler. (Musa) dedi: 'Siz gerçekten cahil bir kavimsiniz." *(Araf, 138)*

İkincisi, Musa Aleyhisselam'ın Tur dağına gitmek için aralarından ayrılınca Sâmirî'nin altından yaptığı buzağıya tapmaya başlamaları; "(Samiri) onlara böğürmesi olan bir buzağı heykeli ortaya çıkardı ve 'Bu sizin de tanrınız, Musa'nın da tanrısıdır, fakat o unuttu.' dedi." *(Tâhâ, 88)* ve "Bir zaman üzerinize Tur (dağını) kaldırıp sizden kesin söz almıştık; 'Size verdiğimiz kitabı kuvvetle tutun, onu dinleyin.' (demiştik.) 'Dinledik ve isyan ettik.' dediler. İnkârlarıyla kalblerine buzağı sevgisi içirildi." *(Bakara, 93)*

Dikkat edilirse, İsrailoğulları'nın Mısır'da kalırken, Mısırlılardan gördükleri bu inancı gönüllerine yerleştirdikleri, "buzağı sevgisinin kalplerine içirilmesi" ifadesiyle anlatılmış oluyor.

Üçüncüsü, "Musa kavmine 'Allah size bir inek kurban etmenizi emrediyor' demişti, (onlar) 'Sen bizimle alay mı ediyorsun?' dediler." *(Bakara, 67)* âyeti ile İsrailoğulları'nın ineğin kutsallığını bir derece kabullendikleri için kesilmesini akıllarına sığıştıramayıp tepki göstermeleridir.

İşte böyle tevhide uygun düşmeyen bir anlayışın kökünün kazınması için bir ineğin kurban edilmesi gerekiyordu.

Buradan şunu anlıyoruz; eğer güzel olan inanç ve anlayışlarımızın kalp ve kafalarımızdan silinmesini istemiyorsak ve bunların bütün dünyaya yayılmasını istiyorsak, önce kendi insanımızı komplekslerden kurtarmamız gerekir. Bunun için de ilimde, fende, eğitimde, ekonomide, teknik ve teknolojide, dolayısıyla devletler dengesinde üstün bir seviyeye ulaşmamız icap eder. Çünkü öyle bir duruma yükselemezsek, hem kendi insanımız kendi mukaddeslerini kaybedecek hem de, kendilerine bizdeki güzellikler takdim edilenler "Eğer sizin inanç ve anlayışlarınız iyi olsaydı, siz böyle geri kalmayacaktınız." diye bize itiraz edeceklerdir.

Böylece de biz, Allah'ın bize lütfettiği hakikatlere, mukaddes değerlere perde olmuş olacağız ve İlahî Divan'da hesabını veremeyen mahcuplar güruhuna -Allah korusun- dahil olacağız.

Sebe Melikesi Belkıs'ın Müslüman olmasında onun gözlerini kamaştıran sırçadan sarayın ve bir anda üç aylık mesafeden getirtilen tahtının rolü olmuştur. Göz doldurucu bu üstünlük şöyle ifade edilmektedir:

"Ona (Belkıs) 'Köşke gir!' dendi. Köşkü görünce zemini su zannetti (çünkü Süleyman Aleyhisselam, saray salonunun zeminini havuz yaptırmış, içine deniz hayvanları salmış, üstünü beyaz kristallerle kapatmış, tahtını da bu salonun ortasına koydurtmuştu.) Belkıs, kristali fark etmediği için suya gireceğini sandı da inciklerini sıvayıp açtı. Süleyman 'O, cilalı, şeffaf sırçadandır.' dedi.

(Belkıs) 'Rabbim ben kendime zulmetmiştim. (Artık) Süleyman'la beraber Rabbu'l-Âlemîn'e teslim oldum!' dedi." *(Neml, 44-45)*

(Belkıs'a) "Senin tahtın da böyle mi?' dendi. -Tıpkı o! Zaten bize daha önce bilgi verilmişti ve Müslüman olmuştuk.' dedi." *(Neml, 42)*

Bunlar, bütün insanlık için birer ders ve ibret vesilesidir.

Aynı zamanda Kur'ân-ı Kerim'in her an canlı ve taptaze bir mucize olduğunu da bu münasebetle görmek mümkündür.

ŞAH BAHADIR'IN ACI SONU

Hindistan'da Şah Cihan tarafından 1628-1658 yılları arasında tam 30 senede yapımı tamamlanan Lâl (kırmızı) Kale'de dolaşıyoruz. Divan-ı Âmm'a geldik. Burası, halkın istek ve dileklerini ulaştırdıkları görkemli bir yer. Yüksekte beyaz mermerden yapılmış bir taht duruyor. Ama, oradaki bazı parçalar Avrupalı bazı sanatşinaslar(!) tarafından alınıp götürülmüş. İçimden "Mal sahibi, mülk sahibi..." mısralarını geçirerek arkadaşlarla beraber müze kısmına geçtim. Müzede Şah Cihan'ın oğlu meşhur Alemgir'in bastırdığı paralardan numuneler ve hükümdar fermanları sergilenmiş. 1669'da Hattat Muhammed Arifin bir senede yazdığı Kur'ân-ı Kerim de sergilenenler arasında. Porselen tabaklar, kumaşlar, kılıçlar da sergilenmiş. Tam Şah Bahadır ve hanımı Zinet Mahal'in sergisine geldik, elektrikler kesildi.

Şah Bahadır son hükümdar. Sonu çok hazin... 1857'de İngilizler, Hindistan'ı işgal edip kendisini de esir ederek Burma'da bir hapishaneye atıyorlar. Bir sene sonra hapiste ölüyor. İngilizler oğlunu da öldürüp geriye hiçbir varis bırakmıyorlar. Şah Bahadır'a ve eşine ait eşyaların ve resimlerinin yanına gelince, çok üzüldüm ve Rusların Afganistan'a girince önce çocuklarını sonra kendisini öldürdükleri Davut Han'ı hatırladım. Sonra da hatırıma Endülüs ve oradan ağlayarak ayrılan Hükümdar Abdullah geldi. Bahadır Şah ve Zinet Mahal'in gömlekleri de sergilenmişti. Şah'ın gömleğinin üstünde, kendisini koruması için yazdırdığı tılsıma benzer yazılar vardı. Baktım gömlek eriyip delinmiş; tılsımlar elbiseyi bile koruyamamıştı.

Oradan hüzünle ayrılıp giderken birden karşıma "Rang Mahal" çıktı. Burası eğlence mahalli imiş. Herhalde rang, raks mânâsına geliyordu. "Burada raksın ne işi var?" diye düşünürken bir de baktım ki, diğer yerlerde görmediğim bembeyaz mermerler üzerine işlenmiş harika nakışlar karşımda duruyor. Duvarlar, tavanlar ayna gibi parlak madenlerle hem de yer yer altınla süslenmiş. Çiçek kabartmalar çok göz alıcı... Mermerler oyulmuş da, resimler içlerine yerleştirilmiş. Renk renk, çiçek süslemelerini oluşturan kakmaların hangi madenlerden olduğunu sordum. Çünkü bana onlar mücevher gibi gelmişti. Onların da bir çeşit renkli mermer olduğunu ve özel olarak çok uzak beldelerden getirildiğini söylediler. Gece ışıkları karşılarında ışıldayınca kimbilir nasıl bir güzellik zuhur ediyordu. Bir odanın içinde hayran hayran dolaşırken, köşede duran bir kadın bir anda yaktığı dört beş kibritle gündüz vakti bile nasıl bir yansımanın oluştuğunu bizlere göstermeye çalıştı.

Tam ortaya düşen bölümde, dört bir yandan akıp gelen suların toplandığı küçük bir havuz var. Havuzun ortasındaki beyaz mermer, yaprak yaprak açmış çiçek şeklinde. Sular çiçekten fışkırmaya başlıyor. Çevre, yine altınla ve renk renk çiçek kakmalar ile tezyin edilmiş. Bu küçük havuzdan sular tekrar, "raks mahalli"nin dışındaki avluda bulunan büyük havuza akıyor. Fakat bazı altınlar ve çeşit çeşit ve renk renk mermer parçalarından ahengi tutturan bir güzellikle yapılmış çiçek kakmalar, İngilizler tarafından sökülüp götürülmüş hem de çok hoyratça. Sanatsever geçinenlerin bu tavrı çok düşündürücü... Havuzdan sonraki alanlarda rastladıklarımız da daha değişik güzellikleri sergiliyor. Bilhassa son odaların duvar ve tavanlarındaki güzellikler, yepyeni yapılmış minyatürler gibi pırıl pırıl parlıyordu.

Bir bunlara bakıyor, bir de İngilizlerin çoluk çocuğu ile yok ettikleri son hükümdar Şah Bahadır'ın acı sonunu hayalimde canlandırıyor; çelişkileri, terslikleri görüyor ve sünnetullah tabir edilen değişmez İlahî prensiplerin ve adil kaderin sırlı ve ibretli tecellilerini anlamaya çalışıyordum.

“...BATİRET MAÎŞETEHA...” (KASAS, 58)

Bir önceki yazımda Delhi’deki Lâl (kırmızı) Kale içinde gördüklerimi ve son hükümdar Şah Bahadır ve raks mahallinin tedaî ettirdiği duyguları kaleme almaya çalışmıştım. Bu yazımda da kaldığım yerden devam ediyorum.

Eğlence mahallinin bölümlerini gezip bitirdikten sonra büyük havuzun yanına geldik. Onun yanına sandalye ve koltuklar dizmişler. Artık akşamları orada lazerli müzik gösterileri düzenleniyormuş. Buradan biraz uzağa kafanızı kaldırıp bakınca karşıda duran ve İngilizler tarafından askerî maksatlarla yaptırılmış olan binaları fark ediyorsunuz. Onları harika inciler yanında sentetik boncuklar gibi hoyrat bir şekilde görüyorsunuz. Arada ağaçlar, çiçekler ve kuşlar da var. İşte karşımızda bir hüdhüd... Sebe Melikesi Belkıs’ın sarayını ve tahtını hatırlıyorsunuz. O taht ve saltanatın yerinde yeller estiği gibi burada da yeller esiyor. Biraz ileride sunî bir gölün içinde yapılmış köşkü görüyorsunuz. Sırf zevk için bu köşke hükümdarlar ve hanımları kayıkla gidip geliyorlarmış... Tabii bunlar hep şatafat ve israf...

Acaba eğlence, zevk ve sefa için bu kadar israfa gerek var mıydı? Bütün bunlar Şah Bahadır’ı İngiliz esaretinden kurtarabilmiş miydi? Böyle bir hayata dalan idareci, dışında olup bitenleri, halkın iç parçalayıcı geriliğini görebilir miydi? Acaba bu üstün gücü elinde tutanlar, onu en güzel şekilde insanlığın aydınlanması, eğitilmesi ve gelişmeye yöneltilmesi için kullansa idiler netice ve durum ne olurdu? Hem de “Dünyada neler oluyor? Teknik olarak bizi geçenler, güç olarak bizi aşanlar var

mı? Yeni dinamikler nedir? Biz çağımızı kavramış mıyız? Yoksa çok gerilerde mi seyrediyoruz?" diye sorular sorularak kendi kendilerini sorgulasa ve başlarını soktukları eğlence kumundan çıkarıp gerekenleri yapsaydılar, İngilizlerin elinde böyle acı ve elem dolu zilletlere düşerler miydi? Kendi kendime bu soruları sorarken, "Biz refah içinde şımarmış nice şehri helak ettik. İşte meskenleri. Onlardan sonra çok oturulmuştur. Onlara hep biz varis olduk. (Hepsi bize kaldı)" *(Kasas, 58)* âyetini hatırlıyorum.

Bu arada başka âyetler de birbirini çağrıştırıyor: "O günler... Evet onları Biz, insanlar arasında çevirip duruyoruz (kâh ikbal, kâh idbar, kâh galibiyet, kâh mağlubiyet)" *(Âl-i İmrân, 140)* ve "Onlar bir ümmetti gelip geçti. Onların kazandıkları kendilerine, sizin kazandıklarınız size... Siz onların yaptıklarından sorulmazsınız." *(Bakara, 134)*

Elbette çok doğru... Bunlardan sadece ders ve ibret alınır... Ben de yine kendi dünyama dönüyor ve bütün dünyaya sevgiyi, insanlığa ulvî hizmeti götürecek nesillerin gösterecekleri gayretlere sığınıyorum:

Solmasın hiç, elvan elvan tüten renkleriniz

İhlâs nakışlı takva turralı, sadakat kakmalı.

Alınlarınıza vurulmuş mühürler gibi

"Simâhum fî vucûhihim" mürekkebine batırılmış

Çehrelerinize çalınan

Sıbgatullah kaynaklı boyalar

Hiç pörsümeyen bir tazelikle

Titreşip dursunlar

Cezbedici pırıltılar

Nesilden nesile

Tâ damenine kadar kıyametin

İnsanlar arasında mücevherler gibi

Dolaşın siz ey sevginin çiçekleri

Gülistana dönsün cihan
Uhra buutlu buhurlardan
İhlas referanslı tavırlardan
Lale, sümbül, misk ü amber gibi
Cümle âleme yayılan...
Ey çekirdeklere muştulu bir uyanış
Bir ruh üfleyen bağbanın fidanları
Ey muhabbet fedaileri
Ey kâkülleri
Kudsi ellerle okşanmış
Ey mübarek dileklerle uğurlanmış
Dualar okunup sırtı sıvazlanmış
Mübarek ışık süvarileri,
Ulaştırın gittiğiniz beldelere
İçinize sindirdiğiniz ihlas buğulu
Lahûti kokuyu ve siz de üfleyin
Sihirli fülütünüzden
Büyülü bir ses,
Olsun mizmarlara fer veren
Davudi nefesin sadası gibi enfes...
İnşallah öyle olur da bu inkisarlarımız da son bulur...

DELHİ'DE İSLAM'IN İZLERİ

250 milyon civarında Müslüman'ın yaşadığı Hindistan'da elbette ki İslamiyet kendisini hissettirecekti, ama onun izlerine hiç ümit etmediğimiz yerlerde de rastlayınca hayret etmekten kendimizi alamadık. Yeni Delhi Havaalanı'ndan sabaha karşı, kalacağımız Taç Mahal isimli otele gelince, resepsiyonda büyük bir madenî levha üzerinde ikişer defa altlı üstlü istiflenip yazılmış, Bismillahirrahmanirrahim ve Yâ Allah' cümleleriyle karşılaştık. Otelin sahibi Müslüman da değildi. Zemin kattaki duvarlarda kabartma resimler vardı ve parça parça porselen süslemelerden birleştirilerek yapılmıştı. Bizim minyatür sanatımızdan esinlenerek ortaya konan bu çok canlı renklerle yapılmış süslemelerin göz alıcılığı dikkati çekiyordu. Lobinin tavanları kubbeciklerden meydana geliyordu ve onların içleri de çok güzel kabartmalarla tezyin edilmişti. Işıklandırılmış olmaları da ayrı bir güzellik katıyordu.

Yemek salonunda beklerken sabah namazının giriş saatini sorduğumuz bir garson 05:30'da vaktin girdiğini söyledi. Kendisine "Müslüman mısınız?" diye sorduk. "Müslüman değilim, ama biliyorum." diye cevap verdi.

Hindistan'da gördüğümüz tarihî binaların ve sanat eserlerinin çoğu Müslümanlar tarafından yapılmış. Bunlardan en eskisi Kutup Minare. Yapımına 1193'te başlanmış; 1197'de büyük oranda tamamlanmış. İsmi minare, ama yanına doğru yaklaştıkça çok büyük bir şaheserle karşılaşıyorsunuz. Eyfel'in ve Piza Kulesi'nin Kutup Minare yanında çok sönük kaldığı aşikâr. Minareden çok,

muhteşem bir kuleye benziyor. Kuşatma duvarlarından avlusuna açılan taştan portalın üzerine İsra Sûresi yazılmış. Bitki motifleriyle süslenmiş ve taşlar oyularak işlenmiş bu yazı tam manasıyla bir hat şaheseri. Minare ve diğer yapılardaki heybet ve sanat ihtişamı ile zannediyorum, İslamiyet adına değişik biçimde bir üstünlük ve hâkimiyet mesajı verilmek istenmişti. Ana kapı girişindeki taş duvarlarda hadis-i şerifler ve değişik biçimde kûfî yazı stilleri ve arabesk motifler mevcut. Zamanla bazı yerler kırılmış ama hâlâ yazılar okunabiliyor. Minarenin ve camiin etrafı su yollarıyla kuşatılmış. Kutup Minare'ye iyice yaklaşınca taştan inşa edilmiş gövdesinde yazılı olan âyetler de okunabiliyor. Alt tarafından yukarıya doğru bakınca 3-4 metre yukarısında ilk göze çarpan Haşir Sûresinin son âyetleri... Ta tepesine kadar bölüm bölüm minarenin üzerinde değişik âyetler yazılı ve her biri taş oymacılığında gösterilen üstün hünerin birer belgesi... Mescidin iç ve dış duvarları da mermerlere işlenmiş çok harika süslemelerle dolu. Yer yer Hz. Süleyman Aleyhisselam'ın taşlara nakşedilen mührüne, yine güzel motifler içinde rastlıyoruz.

Biz bunları hayran hayran seyrederken, dünyanın her tarafından akın akın gelmiş olan turistlerin bir kısmı fotoğraf çekiyor; bir kısmı da bilhassa kamera ile en ince detaylarına varıncaya kadar sanat şahikalarının değişik yönlerini tesbite çalışıyordu. Bu arada bazı turistler de, avlunun ortasına bir raca tarafından diktirilmiş olan uzun ve gövdesi kalın demiri kucaklayarak veya sırtlarını verip ellerini arkadan uzatarak her iki ellerinin parmaklarını kavuşturmaya çalışıyorlardı. Gülüp oynayarak, zaman zaman el çırparak, eğlenceli bir havada yer yer çığlık atan bu turistlerin hâlini merak edip bunun sebebini sorunca, ellerini kavuşturanların mutlu olacaklarına inandıkları için böyle bir şey yaptıklarını söylediler.

Camiin yanında, Türkistan'dan gelmiş olup 1489-1517 yılları arasında imamlık yapan İmam Zamin'in türbesi var. O da bir sanat eseri... Tevazua sebep olsun diye camiye türbe tarafından

açılan kapının boyu küçük tutulmuş… Bütün bu ihtişamlarına rağmen maalesef şu anda ne minarede ezan okunuyor ne de camide namaz kılınıyor. Sadece bir müze gibi seyrediliyorlar… Bir kenara çekilip güneşin batışı ile, Kutup Minare ve diğer bölümlerin temaşasına daldık…

DİNDAR BİR ŞAH, GAZİ ÂLEMGİR (EVRENGZİB)

Ekber Şah, Timurlenk sülalesinden olan Babur Şah'ın torunu ve Hümayun Şah'ın oğludur. H. 949 (M. 1543) tarihinde doğmuş, 14 yaşında babasından miras kalan tahta oturmuştur. Hicrî 1014 (M. 1605) tarihinde ölmüştür. Ekber Şah, 1582 yılında bütün dinleri birleştirme iddiası ile "İlahi Din" adında bir anlayışı din olarak herkese kabul ettirmek istedi. Kendisinin Allah'ın mutlak vekili olduğunu telkin ediyordu. Bu dinde abdest yoktu. Et yasaktı; ama kaplan eti yenebilirdi. Müslümanlara inat olsun diye domuz kutsaldı, şarap da mubahtı. Ekber, oğlu Murad'ın eğitim ve terbiyesini Cizvit papazlara havale etmişti. Bir ara Zerdüşt dinine girmişti. Oğlu Murat 1599'da uyuşturucu müptelalığından öldü. İslamiyet'ten başka her dine az çok müsamahalı davranan Şah Ekber dönemi böyle karmakarışıktı. İşte o dönemde (H. 971, M. 1563) İmam-ı Rabbani Hindistan'ın Serhend şehrinde doğdu. Soyu Hz. Ömer'e dayanmaktadır. İmam-ı Rabbanî, Şah Ekber'in tahribatını metoduna uygun olarak tamire başladı. Her şeye katlanarak yoluna devam etti. Onun ölümünden sonra, oğlu Selim Cihangir Şah zamanında da hizmetlerine hız verdi. Fakat onun zamanında iki üç sene hapiste kaldı. Yazdığı kitaplarla yetiştirdiği talebeleriyle hem Hindistan'da hem de bütün dünyada yepyeni ufuklar açtı. Bir tecdid ve ihya hareketi gerçekleştirmiş oldu. 1625 yılında da vefat etti. 1627'de Cihangir Şah ölünce yerine oğlu Şah Cihan geçti. Şah Cihan, Delhi'de

Kırmızı Kale ve Came Mescidi, Ağra'da Tac Mahal ve Kırmızı Kale'yi (ikinci bir kale) yaptırmıştı. Bunların her birisi gerçekten birer sanat şaheseri... İmam-ı Rabbanî Hazretleri'nin himmet ve gayretleri ile o dönemde dinî hayat adına da çok güzel bir ortam oluşmuştu. İşte o dönem ve o imkânlar içinde, Şah Cihan'ın yerine geçen oğlu Muinuddin Alemgir (Evrengzib) çok büyük hizmetler verdi. 1618'de doğan Gazi Alemgir Şah, Abdüllatif Sultanguri, Mir Muhammed Haşim Geylani, Seyyid Muhammed Kannevci, Şeyh Ahmed Molla Civen, Şeyh Abdülkavi Burhanpuri, Danişmend Han ve Sadullah Han gibi meşhur âlimlerden ders alarak yetişti. Kendisi âlim bir zat olan Alemgir'in dinine bağlı bir Müslüman olduğu ve haftanın dört gününü oruçlu geçirdiği bilinmektedir. Çağının ünlü simalarından Hâce Masum, Hâce Seyfeddin, İmam-ı Rabbanî'nin torunlarından Hâce Muhammed Nakşibendi ile yakın irtibatı vardı. İslam Fıkhı'nın önemli kaynaklarından olan el-Fetava'l-Alemgiriyye (el-Fetava'l-Hindiyye) onun himayesinde seçkin bir ulema heyeti tarafından meydana getirilmişti. İhtisap kanunlarının uygulanması için çok gayret gösteriyordu. Gerektiği şekilde saygı gösterilmemesinden endişe ederek bütün paralardan kelime-i tevhidi kaldırttı. Hak ve adalet hususundaki hassasiyeti sebebiyle defin ve cenaze giderlerinin kendi kazancından karşılanmasını isteyen bir vasiyet bırakmıştı. Bir devlet adamı olarak, Babürleri parçalanmaktan kurtarmaya çalışmış ve güvenliği sağlamıştır. Çevresindeki devlet adamları da değerli kişilerden oluşmaktaydı. Alemgir Şah, ihtiyatlı, adil, disiplinli bir sultan olarak şöhret yapmış ve genelde herkesin takdirini kazanmıştır.

Alemgir Şah, Hindistan'ın kuzeyindeki komşu Türk devletleriyle münasebetlerine de önem vermiştir. Babası Şah Cihan'ın aksine Osmanlılarla münasebet kurmamıştır; ama Osmanlı himayesindeki Mekke şerifleri ve Basra valileriyle iyi münasebetler kurmuştur. Onun zamanında Babürlüler en parlak devrini yaşamıştır. Kendisi keskin bir zekâya ve kuvvetli bir

hafızaya sahipti. Hükümdar olduktan sonra, 43 yaşında iken Kur'ân-ı Kerim'i ezberlemiştir. Âlimleri ve tarihçileri desteklemiştir. Onun yaptırdığı pek çok mimarî eser de vardı. Biz onun 1659-1660'ta Delhi'de inşa ettirdiği Mothki Mescidi'ni gördük. Mothki, inci demektir. Gerçekten de bembeyaz mermerlerden yaptırılmış güzel bir şaheserdi.

Şah Alemgir'in annesi, meşhur Tac Mahal'in kendisi için yaptırıldığı Mümtaz Mahal'dir. Esas ismi Münevver Ercüment Banu'dur.

ŞAH ÂLEMGİR'İN ANNESİ MÜMTAZ MAHAL

Taç Mahal'e gidebilmek için sabah erkenden Delhi'den yola çıktık. Yollar Tata marka yerli arabalarla dolu. Tarlalar ve ağaçlar yemyeşil. Haryana Eyaleti'ne girince polislerin alkol kontrolü ve iyi bir arama yaptıklarını gördük. Meğer bu eyalette alkol yasağı varmış. Eyalet Başkanı, kendisini seçenlerin çoğu kadın olduğu için "Sarhoş kocalar eve gelip hanımlarını dövüyor. Zaten fakirsiniz, erkeklerin bir de içki içip aile saadetini zehir etmelerini istemiyorum." diyerek böyle bir yasak getirmiş.

Tarihî Agra şehrine geldik. Oradan Taç Mahal'in bulunduğu tarafa hareket ettik. Taç Mahal çok geniş bir alan üzerine kurulmuş. İlk girişinde tahtadan, fakat ağaç işleme ve oymacılığının en güzel örneklerinden tarihî bir kapı ile karşılaştık. İhata duvarlarının iki yanında pek çok misafirhane var. Birinci avludan sonra esas binaya varmadan önce büyük ve taştan bir kapı sizi karşılıyor, ilk anda Taç Mahal'in kendisi zannediyorsunuz. Beyaz mermerlerinin üzerinde siyah mermerlerle Fecir Sûresi yazılmış. İbretli bir tevafuk olsa gerek... Bu birinci bölümden geçince karşımıza Taç Mahal çıkıyor. Beyaz mermerden yapılmış bir şaheser biblo gibi karşınızda duruyor. Bu bölge Hindistan'ın doğu ve batısının geçiş yeri olan bir kavşak noktası. Beyaz mermerler ve tarihî eserler zarar görmesin diye bu civarda ağır sanayiye izin verilmiyor. Dikkatimizi çeken yemyeşil kuşların, yeşil papağanlar olduğunu öğreniyoruz. Sizi, su medeniyetinin temsilcilerinin, pürüzsüz simetri ahengini sergileyen ince hesap-

ları ve sanat marifetleri suya akseden şekliyle âdeta büyülüyor. Aceleye getirmeden her şeyi anlatmaya çalışan rehberi nefes alıp vermeden hayret ve hayranlık içinde dinliyorsunuz. Esas binaya varıncaya kadar iki bölüm halinde sularla ve Taç Mahal'in simetrik akisleriyle karşılaşıyorsunuz. Suyun ortasında bulunan fıskiyeler Taç Mahal'i tam simetrik olarak ortadan ikiye bölüyor. Baş Mimar Muhammed İsa bir Türk... Simetride en ufak bir hataya yer vermemiş. 1631'de 39 yaşında 14. çocuğunu doğururken vefat eden Mümtaz Mahal (Münevver Ercüment Banu) hatırasına inşa ettirilen bu muhteşem eser, 22 senede bitirilmek üzere planlanmış ve tam zamanında tamamlanmıştır. Binanın ilk girişinde büyük harflerle Yasin Sûresi siyah mermerlerin beyazlar içine gömülmesiyle yazılmış. Yasin Sûresi dışarıdan Taç Mahal'in her tarafını kaplamış. Küçük harflerle diğer sûreler de yazılmış. Taşın üzerine taşla yazı yazan meşhur hattat Emanet Han ise Şiraz'dan getirilmiş.

Taç Mahal'in içine giriyoruz; fakat elektrik ışığı zarar verir diye içeride lambalar yakılmıyor. Binanın iç duvarlarında büyük harflerle Mülk Sûresi, küçük harflerle de diğer sûrelerin âyetleri hem de hepsi beyaz mermer üzerine siyah mermerle yazılmış. Mümtaz Mahal'in kabrinin olduğu kısım tam bir taç görünümünde. Kabri kuşatan mermerler taş oymacılığın ve işlemeciliğin tam bir şaheseri... Ayrıca mermerlerin üzerine çeşit çeşit çiçekler renk renk mermerlerle süslenmiş. Hele lotus çiçeklerinin 64 ayrı renkli mermer parçasından meydana getirilişi apayrı bir hüner teşhiri oluyor. Rehberimiz pilli lambasını lotusun üzerinde tutunca, her parçası lamba gibi parlıyor ve çok güzel bir görüntü oluşturuyor. Simetri teşkil edecek şekilde binanın tam orta yerine Mümtaz Mahal'in kabri konulmuş. Fakat Mümtaz Mahal'in kabrinin yanında bir mezar daha var ve simetriyi bozuyor. O da Şah Cihan'ın...

Rehberimiz, simetriyi bozan bu durumun, sebebini bize dışarıda izah etti. Taç Mahal'in hemen bitişiğinden Hindistan'ın

ikinci büyük nehri Yamuna geçiyor. Nehrin tam karşı tarafında bir inşaat başlatılmış ve durdurulmuş. Rehberimiz "İşte orası. Şah Cihan'ın siyah mermerden kendisi için yaptırmak istediği yerdi. Oğlu Şah Âlemgir, veliahtlar arası mücadeleyi kazanıp hükümdar olunca, ikinci inşaatı durdurdu. Babası vefat edince de, onu annesi Mümtaz Mahal'in yanına gömdürdü." dedi.

İşin doğrusu, Taç Mahal'in ihtişamının yanında sol taraftaki mescidin sönük kalışından dolayı, Şah Cihan'a canım sıkıldı. Yapılanları çok şatafatlı buldum; ama dünyanın her tarafından gelen turistler karşısında ifade ettiği mânâyı ve kadınlara verilen değeri tebarüz etmesi açısından da düşününce, Müslümanlara atılan pek çok iftiraya cevap teşkil ediyor diye de takdir ettim. Bunda da Cenab-ı Hakk'ın değişik bir hikmeti, kaderin başka bir tecellisi vardır diye içimden geçirdim.

DEĞİŞİK AÇILARDAN AMERİKA

Amerika'da, hafif işsizlik ve hafif enflasyon arzu ediliyor. Çünkü canlılık getiriyor. Enflasyonun sıfır olması bir mânâda ölü bir durum gibi anlaşılıyor. Öbüründe alışveriş ve iş bulma için bir yarış doğmuş oluyor. Ama Türkiye gibi yükseklerde seyreden bir enflasyon ve işsizlik, çok tehlikeli oluyor.

Clinton döneminde ekonomide az çok bir düzelme görülse de, bir ara hükümetin bazı bölümlerine bütçeleri kabul edilmediği için birkaç ay maaş verilemediği olmuştu. Tabii daha sonra bu maaşlar verilmiş olsa da büyük sıkıntılar doğmuştu. Alınan ev ve arabaların aylık ödemeleri maaşlara baktığı için zor durumlar yaşayanlar oldu.

Aslında kredi kartları rahatlık sağlıyor; ama, riskleri de büyük oluyor. Rahat harcamaya, hatta lükse alışan insanlar, zamanında kredi kartlarıyla harcadıklarını ödeyemez hale gelince sanki her şeyleri bitiyor. Bir daha borçla bir şey almaları imkânsız hâle geliyor.

Hâlbuki hayat boyu borçlanmak ABD'de bir hayat tarzı olmuş. Başka bir alternatif de görünmüyor. Başarılı olmasına rağmen İngilizce hocası olan bir profesör her nasılsa işinden atılınca, sigorta primlerini ödeyemiyor, hatta hasta kızını bile tedavi ettiremiyor. Sonunda inşaat işçisi olmak zorunda kalıyor. Bir radyo programında üzüntü ve sıkıntılarını dile getiren profesör, işçilikte yeni bir şey keşfederek durumunu kurtardığını da ifade ediyor.

Bu ülkede güzel bir taraf, bazı konularda resmiyetin esnek oluşu. Aslında ta Abraham Lincoln zamanından beri bu var. Hatta Abraham Lincoln, hukuk fakültesinde okumamış olmasına rağmen hukuk kitaplarını kendi kendine okuyarak avukatlığı elde etmiş, sonra devlet başkanı olmuş bir kişi. Mesela uzun müddet bir bilgisayar işinde çalışıp gerçekten bilgi ve beceri birikimini ispatlamış kimselere doktorluk unvanını resmen verebiliyorlar. Bunun gibi normal yollarla okullarını her nasılsa bitiremeyen dahilere yollar açılmış oluyor. Hâlbuki, bizde buna imkân yok. Belki de pek çoğu psikolojik-pedagojik sebeplerle (bu arızalar çoğu zaman dahilerden de kaynaklanmamasına rağmen) okullarını bitiremiyor ve hayatta başarısızlar arasında yer almak zorunda kalabiliyorlar.

Montana'da olduğu gibi ABD'nin başını ağrıtan bazı gruplar da var. Ayrılmak, özerklik isteyen, FBI ile çatışan ve çarpışan, zaman zaman basına yansıyan bu gruplar; Almanya'daki dazlaklar gibi, Yahudileri, Zencileri ABD'de istemiyorlar. Hatta bazı militan gruplar, hiçbir yabancıyı Amerika'da görmek istemiyorlar.

Kürtaj konusunda harekete geçen çok küçük bir grup da kürtaj merkezini bombalamış, kürtaj yapan doktoru kurşunlamıştı.

Eskiden çeteler belli yerlerde olurdu; ama şimdi oralarda çeteye giren bir genç, ailesiyle başka bir yere gidip, orada da işi devam ettirmek için yeni bir çete oluşturmaya kalkınca, ülke çapında bu tehlike yaygınlaşmış oluyor.

Sağlık sigortaları da çok pahalı. Halkın şikâyeti çok. Seçimlerde bütün bu problemleri halletme sözü verenler, daha sonra bunları çözme imkânını pek bulamıyorlar. Clinton'un da sağlık sigortası sözü vardı; ama şimdi çözüm eyaletlere havale edildi. Ama bu nasıl gerçekleşecek belli değil. Gerçi kaba çizgilerle ana hatlar belirtildi; ama kesin bir şey sunulamadı.

İbn-i Haldun'dan ve Osmanlı'dan bazı şeyler aldıkları kesin olan ve gelişmelerinde bize ait şeyleri bile rahatça kullanabilen bu ülkeden, bizim de almamız gereken hususlar var. Herhâlde bünyemize uyacak şeylerden istifade etmemiz gerekecek...

UZANACAK ELİ BEKLEYENLER

Bir doktor ağabeyimiz 1968'de ABD'de Yale Üniversitesi'nde ihtisas yaparken Washington'a gezmeye gidiyor. Orada tanıştığı bir Türk iki katlı evinde kendisini misafir ediyor. Bu arada çocuklarının kiliselere bakıp "Baba bizim de mabetlerimiz, dualarımız ve ilahilerimiz yok mu?" diye yakındıklarından söz ediyor. O da çocuklara "Sordum sarı çiçeğe.." diye başlayıp ilahiler okuyunca, onlar da yavaş yavaş mırıldanırken katılmaya başlıyorlar. Ev sahibi "Ne olur burada kal... Çocuklarıma bir şeyler öğret. Sana istediğin gibi bir muayenehane tutarız." diye yalvarıyor.

O tarihlerde Atlanta civarında dolaşan bir hocamız bir pazar günü bir mescitte bulunuyormuş. Bir de bakmış birçok insan toplanmış. Kendisini sakallı görünce "Hocam biz altı-yedi saatlik yollardan geliyoruz. Bulunduğumuz yerde cami yok. Cuma kılamıyoruz. Çünkü işimizden izin alıp gelemiyoruz. Ancak pazar günleri gelebiliyoruz. Bize bir cuma kıldırır mısınız?" demiş. Hoca ne yapsın? Pazar günü cuma namazı kılınmaz ama... Gönülleri hoş olsun diye onlara vaaz ve nasihat ediyor. Hutbeye çıkıp hitabette bulunuyor. Ama namazı iki rekât değil, dört rekât öğlen namazı olarak kıldırıyor. O günler çok gerilerde kaldı. Şimdi her yerde mescitler var, İslam merkezleri mevcut. Aslında ecdat, zamanında imkân nispetinde kendisine düşenleri yapmaya çalışmış. Sultan Abdülhamid bile, Johannesburg'a Ebu Bekir Efendi isminde bir hocaefendi göndermiş. Japonya için de böyle bir gayret gösterilmişti. Ama yeterli olmamıştı.

Bazı arkadaşlarımız Afrika'dan hatıralarını aktarırken dediler ki:

"Uganda'ya gittiğimizde iki kişiyle tanıştık. Rozetlerine bakınca bizde Müslümanlıktan çok uzak kimseler şeklinde bir intiba uyandı. Bunlardan biriyle resmî bir daireye uğradık. Bizimle ciddi ilgilendi. Sonra bir şeyler içmek istedik; baktık ki, pazartesi orucu tutuyor.

Öbürünün evine gittik, beş vakit namazını kıldığını gördük. Bizim okulları tanıtan kitapları, ders kitaplarını görünce çok büyük ilgi duydular. 'Bunlar bizim üniversitelerimizde bile okutulmuyor!' dediler. 19-20 milyonluk nüfusun % 30'u Müslüman. Yemyeşil bir ülke. Havası, suyu çok güzel. İnsanları çok yumuşak huylu.

Mozambik'in nüfusu 20 milyon. Resmî dilleri Portekizce. Başka dil bilmiyorlar. 400 senedir nüfus sayımı yapılmamış. Aslında hepsi de Müslüman iken, sömürgeciler onları din değiştirmeye zorlamışlar. Şu anda hâlâ % 80'i Müslüman. Kuveytlilerin açtığı bir lise var. Müslümanlar %5 nispetinde tahsil yapabilmiş. Hristiyanların % 80'i okur-yazar. Müslümanlar din konusunda da çok cahil bırakılmışlar. Çoğu gusül ve abdest bilmiyor. Ama öğrenmek istiyorlar.

Zimbabve de öyle. Bütün görkemli binalar başkalarının. Zimbabve'da bir Türk'le tanıştık. Hanımı Hintli... Evde viski vs. görünce et konusunda tereddüt geçirdik. Hanımı "Bu eve haram et girmez." diyerek tereddümüzü giderdi. Somali'de iç harp vardı. Bu yüzden yedi senedir okullar kapalı."

Etiyopya'da da halkın çoğu Müslüman; ama onların yurtdışına çıkmalarına bile izin verilmiyor. Mağduriyet yaşıyorlar. Evet hepsi de uzanacak bir el bekliyorlar.

NÜFUZU OLMAYAN NÜFUSLAR

Mozambik 15. asırdan beri Portekiz esareti altında kaldı. Aslında bu ülke, Güney Afrika'daki toplam Müslüman nüfusundan daha fazla bir nüfusa sahip. Yani, Namibya, Botsvana, Zimbabve, G. Afrika Cumhuriyeti, Angola, Tanzanya, Malavi, Ruanda, Burundi ve Zaire'deki bütün Müslümanların sayısından daha fazla bir Müslüman nüfusuna sahip... Nüfus çok ama nüfuz hiç yok. Bütün nüfuz kemmiyeten az sayıdaki bir topluluğun elinde...

Maalesef, medenî geçinen, insan haklarından, inanç hürriyetinden bahsedenler, 500 sene her türlü hakkı ayaklar altına alıp çiğnemişler. Okulda okumak istiyorsan Müslümanlığı bırakıp din değiştireceksin. Yeni doğan çocuğuna Müslüman ismini koyamazsın. Eğer Müslüman ismi verirsen baştan her türlü haksızlığa razı oldun demektir. Böylece Müslümanlar cahil bırakılmış ve hayattan tecrid edilmişler. Beş yüz senelik baskıdan sonra, şu anda bile Müslümanların ancak yüzde 5'i okumuş. Ama diğer nüfusun yüzde 8O'den fazlası tahsilli.

Bir arkadaşımız Maputo'daki devlet üniversitesi rektörü ile görüşmüş. Bize: "Rektörün kardeşi de savunma bakanı. İki kardeşin ikisi de Müslüman değil. Ama anneleri hâlâ Müslüman. O annenin çocukları eğer Müslümanlıkta dirense idiler, okuyamayacaklardı. Bu manzara her şeyi izah eder zannederim." dedi.

Daha önce başşehir, Mozambik şehri imiş. Ama büyük çoğunluk Müslüman olduğu için değişiklik yapılarak başşehir Maputo

şehrine taşınmış. Çünkü burada Müslümanlar çok küçük bir azınlık. Bu mevzuları konuşurken Afrika seyahatinden yeni dönmüş bir arkadaşımız da şunları anlattı:

"Mozambik'te arsa bakmaya giden arkadaşımız İbrahim Bey, tarlada giden birisini görüyor. Arkasında hanımı var. Adamın elinde bir kitap var. Kitabın sayfalarına bakıyor, bakıyor, sonra çeviriyor. Yanına yaklaşıyor. Kitaba dikkat edince Kur'ân-ı Kerim olduğunu, çevresinde de Portekizce mealinin yazılı bulunduğunu görüyor. Soruyor: 'Kur'ân okumasını biliyor musun?' Cevap veriyor: 'Hayır.' Tekrar, 'Portekizce biliyor musun?' diye soruyor. O yine: 'Hayır' diyor. 'Peki sen böyle ne yapıyorsun?' deyince, 'Teberrük için, mübarek kitabıma bakıyor, sayfalarını çeviriyor, yine bakıyorum!..' diyor. Bunlar Portekizliler tarafından bilinçli olarak cahil bırakılmışlar. İsmi Ali olan bu Müslüman, şehadet kelimesini bile söyleyemiyor ama 'Ben Müslüman'ım' deyip bugüne kadar direnmiş ve varlığını korumuş."

Bilgiden mahrum, imkânlardan yoksun bu insanlara el uzatmak gerekiyor. Çağın çok gerisinde kalan bu zavallılar maddî manevî her türlü desteğe muhtaç. Hastalandıklarında ilaç yok. Onun yerine Kur'ân-ı Kerim'den bir sayfa koparıp suyun içine atıyor, şifa niyetine içiyorlar. Böylece Kur'ân sayfaları bitiyor.

Kardeşlik ve insanlık adına herhâlde bizlere de bir şeyler düşse gerektir...